

EDHDS

วารสารคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

Volume 5 Number 1 January - April 2025

EDHDS

วารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Journal of Education and Human Development Sisaket Rajabhat University
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568) Vol.5, No.1 (January – April 2025)

วารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ISSN : 3057-1898 (Online) เป็นวารสารออนไลน์ที่ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewer) จำนวนอย่างน้อย 3 ท่าน จากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอก ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาก่อนการตีพิมพ์บทความ โดยประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double-Blind Peer Review)

วัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้จัดทำวารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่ครอบคลุมสาขาวิชาทางการศึกษา ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน จุดมุ่งมั่นของกองบรรณาธิการเพื่อพัฒนาคุณภาพของวารสารให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัย ให้กับนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยากร	อธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำง	ที่ปรึกษาอธิการบดี
รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันซัง	ที่ปรึกษาอธิการบดี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภวรรณ ชาทิมนตรี	คณบดีคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์
--	------------------------------------

รองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ชานนท์ ไชยทองดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
-------------------------------	---------------------------

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ โพนแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิกันต์ คูวัฒนา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ชื่นทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริกัลยา สุขชี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์อัมย์พงศ์ สารรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์กุลวุฒิ แสนศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์อัมย์ชกร ส่งเสริม	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ฝ่ายวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริกัลยา สุขชี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์อัมย์พงศ์ สารรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ฝ่ายจัดการ

นางรัศมี ทองเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
นายโอภาส ศรีชื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กำหนดการที่ตีพิมพ์ ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน
- ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ธันวาคม

เจ้าของและผู้พิมพ์

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอมือเืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

ติดต่อกองบรรณาธิการ

โทรศัพท์/โทรสาร	045-643-607
โทรศัพท์มือถือ	081-760-7270
อีเมล	edujournal@sskru.ac.th
เว็บไซต์	https://so18.tci-thaijo.org/index.php/edusskru/about

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
รองศาสตราจารย์ ดร.ดนิตา ดวงวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ วงศ์จินดา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรณัฐ ไคนุ่นภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชญา แว่นแก้ว	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ภัคดี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร.จุฑามาศ รอดเนียม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

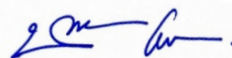
รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ชุตินา เมฆวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ สุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบงก์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนมน สุขวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล นาเพีย	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.เอกเทศ แสงลับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับประจำปี ที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) บทความในวารสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัยจำนวน 5 บทความ โดยเป็นบทความด้านศึกษาศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความได้ผ่านการพิจารณาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบันการศึกษา และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้บทความมีความน่าเชื่อถือและได้มาตรฐานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการวารสารมีความมุ่งมั่นเพื่อพัฒนากระบวนการและคุณภาพของวารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ เราพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนา และยกระดับคุณภาพวารสารให้ก้าวสู่มาตรฐาน TCI เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักวิชาการ นักวิจัย ที่มีคุณภาพ

กองบรรณาธิการวารสารขอขอบคุณในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านทั้งภายในและภายนอก ที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของแต่ละบทความ และขอขอบคุณผู้ประพันธ์ทุกท่านที่ให้ความไว้วางใจในการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในครั้งนี้ หากท่านมีบทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ต้องการเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม สามารถส่งให้กองบรรณาธิการวารสารเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภวรรณ ขาติมนตรี)

บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์

30 เมษายน 2568

สารบัญ

บทความวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความใฝ่เรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา

วรินทร์ แก้วอุดม และ ยุภาดี ปณะราช..... 1

ทักษะทางวิชาชีพที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

จิตภา ทับทิม 15

การพัฒนาโซเชียลคอมเมิร์ซเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์
อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี

นุจรี บุรีรัตน์ และ นฤศร มังกรศิลา..... 30

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจในประเทศไทย
และปริมณฑล

ยลรวี ฉัตรศิริเวช..... 45

บทความวิชาการ

การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการเพื่อทุกเพศ: บทเรียนจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม

เดชภณ ทองเต็ม..... 62

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความ
ใฝ่เรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา

Study of Mathematical Achievement, Mathematical Problem-Solving, and Avidity for
Learning Through CIPPA Model Combined with Student Team Achievement Division
of Grade 7 Students at Piboonrukpittaya School

วรินทร์ แก้วอุดม^{1*}, ยุภาติ ปณะราช²

Warinthon Kaeoaudom^{1*}, Yupadee Panarach²

^{1*} สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{1*} Program in Mathematics, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² Professor in Mathematics, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding email: 64040140131@udru.ac.th

Received: 9 กุมภาพันธ์ 2568; Revised: 21 มีนาคม 2568; Accepted: 24 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3. ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความใฝ่เรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบรายคู่

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความสามารถในการ

แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ในระดับดี มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นระดับพอใช้ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.29 และระดับดีมาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71 ตามลำดับ และนักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา, การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, ความใฝ่เรียนรู้, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to compare the mathematical achievement before and after learning through CIPPA model combined with Student Team Achievement Division (STAD), to compare the mathematical achievement after learning through CIPPA model combined with STAD with the 70% criterion, to study mathematical problem-solving and avidity for learning after learning through CIPPA model combined with STAD. The sample consisted of 35 students from Grade 7 at Phibunrakkittaya School, academic year 2024, selected by cluster random sampling. The research instruments included lesson plans for learning through the CIPPA model combined with STAD, the mathematical achievement test, the mathematical problem-solving test, and the questionnaire about avidity for learning. Data analysis by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test dependent, and t-test one sample.

The research findings were as follows: Grade 7 students had mathematical achievement after higher than before learning through CIPPA model combined with STAD was significantly at the 0.05 level. Grade 7 students had mathematical achievement after learning through the CIPPA model combined with STAD, which was significantly higher than the 70% criterion significantly at the 0.05 level. Grade 7 students had mathematical problem-solving after learning through the CIPPA model combined with STAD was good level for 60.00%, then fair level for 34.29%, and very good level for 5.71%. and Grade 7 students had an avidity for learning after learning through the CIPPA model combined with STAD overall at the highest level.

Keywords: Learning Through CIPPA Model, Student Team Achievement Division, Mathematical Achievement, Avidity for Learning, Mathematical Problem-Solving

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหา และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนควรคำนึงถึงทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั่นคือ การเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาในการทำความเข้าใจแนวคิดคณิตศาสตร์พื้นฐานและการนำไปประยุกต์ใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 24) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกและการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หนึ่งในแนวทางสำคัญที่ได้รับการยอมรับ คือ การใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย และการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สามารถสร้างความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์จริงได้

การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม เป็นรูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ (ทิศนา แคมมณี, 2560: 283) อีกทั้งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ จนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553: 112) จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) สามารถนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความใฝ่เรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิทักษ์ หมู่หวนา (2561) ศิวพร มามาตร และวิฑิตมูลวงศ์ (2564) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้อย่างซิปปามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบกับที่ผู้วิจัยสนใจการเรียนรู้ที่จะนำมาช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความใฝ่เรียนรู้ คือ การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่คล้ายกันกับเทคนิค TGT ที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน กลุ่มละประมาณ 4 – 5 คน กำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้วทำการทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้จากการทดสอบของสมาชิกแต่ละคนนำเอามาบวกเป็นคะแนนรวมของกลุ่ม ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง เช่น ให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น ดังนั้นสมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545: 170 และสิริพร ทิพย์คง, 2545: 160) การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์จะช่วยพัฒนาความคิด ความเชื่อมั่นของผู้เรียน ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะทางด้านสังคม ทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์

หรือมุมมองกว้างขวาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545: 168) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีขานนท์ ชินนทอน ภัทริณี คงชู และจิตติชญาณ์ คงชู (2566) และอรรถพล ปลัดพรหม (2562) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจึงต้องมุ่งพัฒนาองค์รวมของผู้เรียน ทั้งด้านความคิด ทักษะทางสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อสร้างรากฐานแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และหล่อหลอมให้ผู้เรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ตลอดจนการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ควบคู่ไปกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ภายใต้บทเรียนและภาระงานที่ครูกำหนด สมาชิกในกลุ่มต้องร่วมมือกัน ตั้งเป้าหมาย และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยหวังว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าว จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 120 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) ตามลักษณะห้องเรียน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

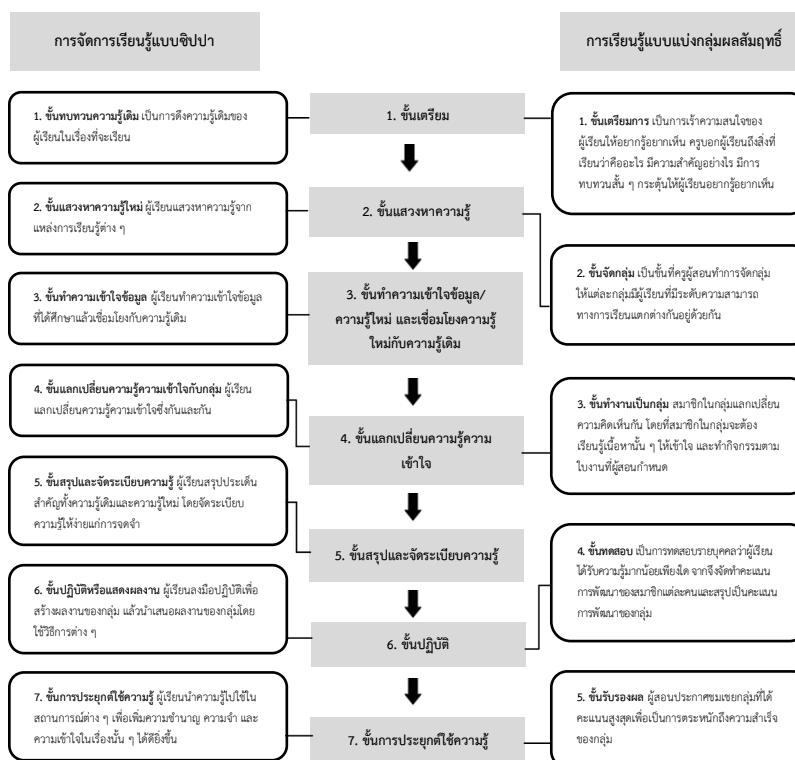
2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความ

ใฝ่เรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เรื่อง เลขยกกำลัง จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะและกระบวนการในการเรียนรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยจัดให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียน แตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดบทเรียนและภาระงาน สมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนด เป้าหมายร่วมกัน จึงจะทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการหรือขั้นตอนการ จัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ได้ 7 ขั้นตอน เขียนแสดงได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้เรียนทบทวนความรู้ผ่านการเล่าเรื่องหรือการซักถาม ครูอาจใช้วิธีการหลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น การสาธิต การยกตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง โดยเริ่มต้นจากการบอกถึงสิ่งที่จะเรียนว่าคืออะไรและมีความสำคัญอย่างไร จากนั้นดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

2. ขั้นแสวงหาความรู้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยครูแนะนำแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือครูเป็นผู้เตรียมสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เช่น ใบความรู้

3. ขั้นทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ผู้เรียนทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้ศึกษาแล้วเชื่อมโยงกับความรู้เดิม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่นกระบวนการคิดกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ผู้เรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันอยู่ด้วยกัน จากนั้นผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเพื่อทำกิจกรรม

5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่โดยจัดระเบียบความรู้ให้ง่ายแก่การจดจำ และช่วยให้การเรียนรู้เกิดความคงทน

6. ขั้นปฏิบัติ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มหรือภาระงานตามที่ได้รับมอบหมาย และรับผิดชอบร่วมกันในการทำให้ทุกคนในกลุ่มเข้าใจบทเรียน ทั้งยังตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบก่อนนำเสนอ

7. ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความชำนาญความจำและความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ที่เป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.53 และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.79

3.3 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยที่วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการอ่าน ตลอดจนความสามารถในการคิดคำนวณ จำนวน 2 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.46 – 0.48 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.39 – 0.48 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้คอนบาร์ค (α - coefficient) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.77

3.4 แบบวัดความใฝ่เรียนรู้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความตั้งใจ สนใจแสวงหาความรู้ มีความอยากรู้อยากเห็นกระตือรือร้น เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นแบบมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยงตรงด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้คอนบาร์ค (α - coefficient) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.75

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา ทำแบบทดสอบก่อนเรียน (pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความใฝ่เรียนรู้

4.2 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง

4.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา ทำแบบทดสอบหลังเรียน (posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความใฝ่เรียนรู้

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent)

5.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test one sample)

5.3 การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์โดยใช้ผลคะแนนรวมเทียบกับความถี่และร้อยละ แปลผลคะแนน ดังนี้

คะแนนรวม 13 – 14 คะแนน หมายถึง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับดีมาก

11 – 12 คะแนน หมายถึง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับดี

9 – 10 คะแนน หมายถึง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับพอใช้

0 – 8 คะแนน หมายถึง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระดับปรับปรุง

5.4 การศึกษาความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563: 14) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 คะแนน หมายถึง ความใฝ่เรียนรู้ระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 คะแนน หมายถึง ความใฝ่เรียนรู้ระดับมาก

2.50 – 3.49 คะแนน หมายถึง ความใฝ่เรียนรู้ระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 คะแนน หมายถึง ความใฝ่เรียนรู้ระดับน้อย

1.00 – 1.49 คะแนน หมายถึง ความใฝ่เรียนรู้ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนการจัดการเรียนรู้	35	30	15.54	1.75	34	16.99*	.00
หลังการจัดการเรียนรู้	35	30	22.43	1.79			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า $t = 16.99$ และค่า $Sig = .00$

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	μ	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
หลังการจัดการเรียนรู้	35	21	22.43	1.79	34	4.73*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า $t = 4.73$ และค่า $Sig = .00$

ตารางที่ 3 แสดงคะแนน จำนวน และร้อยละของการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	คะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดีมาก	13 – 14	2	5.71
ดี	11 – 12	21	60.00
พอใช้	9 – 10	12	34.29
ปรับปรุง	0 – 8	0	0.00
รวม		35	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ในระดับดี มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นระดับพอใช้ จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.29 และระดับดีมาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71 ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการแปลผล
1	ตั้งใจเรียน	4.30	0.93	มาก
2	เอาใจใส่ในการเรียน และมีความเพียรพยายามในการเรียน	4.43	0.90	มาก
3	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยไม่ต้องให้ครูบอก	4.70	0.70	มากที่สุด
4	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	4.57	0.73	มากที่สุด
5	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบสิ่งที่เรียนรู้	4.43	0.84	มาก
6	ถามคำถามเมื่อเกิดข้อสงสัยระหว่างเรียน	4.52	0.79	มากที่สุด
7	แลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.70	0.70	มากที่สุด
8	มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น	4.39	0.94	มาก
รวม		4.51	0.82	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$ และ S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยไม่ต้องให้ครูบอก และนักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$ และ S.D. = 0.70) รองลงมาเป็น นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.57$ และ S.D. = 0.73) และนักเรียนถามคำถามเมื่อเกิดข้อสงสัยระหว่างเรียน ($\bar{X} = 4.52$ และ S.D. = 0.79) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลดังกล่าวเนื่องจากการ

ประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ตลอดจนการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ควบคู่ไปกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ภายใต้บทเรียนและภาระงานที่ครูกำหนด สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันตั้งเป้าหมายและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแต่ละขั้นของการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิวัลย์ ไยนนท์ พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ และทิพย์วิมล วังแก้วศิริยุ (2565) และพรพิทักษ์ หมู่ห้วน (2561) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ สีชานนท์ ชินนทอน ภัทริณี คงชูและฐิติชญาณ์ คงชู (2566) ยังพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลดังกล่าวเนื่องจากการนำการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการแสวงหาความรู้และลงมือปฏิบัติ และเนื่องจากการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่ม ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถเพิ่มความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้อธิบายและอภิปรายเนื้อหาซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุกพัชร์ จำจันทิก ตฤณ กิตติการอำพล และวิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ CIPPA และการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ศศิพิมล อินธิแสง และแสงเดือน คงนาวัง (2563) ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เวลา โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.00 คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 82.86 ของนักเรียนทั้งหมด และวรกานต์ อาจหาญ (2566) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแอปพลิเคชัน ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแอปพลิเคชัน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ ในระดับดี มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นระดับพอใช้จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.29 และระดับพอใช้จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71 ตามลำดับ ผลดังกล่าวเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา 4 ขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด

วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่โจทย์กำหนดให้กับสิ่งที่ต้องการทราบ ผู้เรียนได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวพร มามาตร และวิหิต มุลวงศ์ (2564) พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชัชวาล บัววิคาน อาพันธ์ชนิต เจนจิต และเวชฤทธิ์ อังกะนภัทรขจร (2558) พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนซิปปาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศศิธร งามพ่อง (2565) พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับกลวิธีเมตาคognition ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อีกทั้งนันทน์ธัญ ค้อชากุล ชาติชาย ม่วงปฐม และเอกราช ดินาง (2562) พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังจากที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.39 และนอกจากนี้ อรรถพล ปลัดพรหม (2562) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยเน้นการใช้ตัวแทน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความใฝ่เรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยไม่ต้องให้ครูบอก และนักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาเป็นนักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม และนักเรียนถามคำถามเมื่อเกิดข้อสงสัยระหว่างเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันผ่านการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้พบว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนไม่ว่าในระดับใด เช่น ในวัยเรียน คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนายกระดับตัวเองให้มีผลการเรียนดีขึ้น และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2554: 22) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะผู้ที่มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ คือ เป็นผู้ que แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของแพทอง สามพันธ์ รวีวัตร สิริภูบาล และสุภัทรา คงเรือง (2559) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีผลต่อทักษะการสร้างเว็บเพจและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบซิปปาสูงกว่าคะแนนนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) เป็นหลัก เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม อีกทั้งเป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผ่านการทำงานเป็นกลุ่มย่อย เนื่องจากผู้เรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์สามารถนำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ ถือเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ก่อนการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องศึกษาขั้นตอน รูปแบบวิธีการจัดการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ครูผู้สอนจะต้องคำนึงเรื่องการจัดสรรเวลาให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาหลายรูปแบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ทักษะการให้เหตุผล การสื่อสารและการสื่อความหมาย การเชื่อมโยง เป็นต้น

2.2 เปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ กับผู้เรียนในระดับชั้นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จารุพัทธ์ จำจันทิก, ตฤณ กิตติการอำพล, และ วิมลรัตน์ จตุรานนท์. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ CIPPA และการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 2(2), 1 – 15.
- ซัชวาล บัวริคาน, อาพันธ์ชนิต เจนจิต, และ เวชฤทธิ์ อังกะนัทรขจร. (2558). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบ ชิปปา เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(3), 91 – 102.
- ทศนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: เอส. อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นันท์ณัฐ ค้อชากุล, ชาติชาย ม่วงปฐม, และ เอกราช ดินาง. (2562). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD เสริมด้วย กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 9(1), 89 – 109.
- พรพิทักษ์ หมู่หวนา. (2561). *การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เงิน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- แพทอง สามพันธ์, รวีวัตร สิริภูบาล, และ สุภัทรา คงเรือง. (2559). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาที่มีผลต่อทักษะ การสร้างเว็บเพจและคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 192 – 201.
- มะลิวัลย์ ไยนนท์, พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ, และ ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบจินตคณิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 2. *วารสารราชชนก*, 20(1), 66 – 75.
- วรกานต์ อาจหาญ. (2566). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแอปพลิเคชัน ต่อทักษะการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศศิธร งามผ่อง. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการ เรียนรู้แบบ CIPPA Model ร่วมกับกลวิธีเมตาคอกนิชัน [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิพิมล อินธิแสง, และ แสงเดือน คงนาวัง. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง เวลา โดยการ จัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA Model) ร่วมกับแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 479 – 490.

- ศิวพร มามาตร และ วิทิตมูลวงศ์. (2564). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 11(3), 52 – 59.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สีขานนท์ ชินนทอน, ภัทริณี คงชู, และ จูติชญาน์ คงชู. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารเทคโนโลยีและสารสนเทศการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(22), 71 – 78.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรรถพล ปลัดพรหม. (2562). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยเน้นการใช้ตัวแทนเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ทักษะทางวิชาชีพที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ
ฝ่ายการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Professional Skills Affecting Quality of Financial Reports
of Finance Department at Srinakharinwirot University

จิตาภา ทับทิม

Jidapa Tabtim

วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

College of Social Communication Innovation Srinakharinwirot University

Corresponding email: jidapata@g.swu.ac.th

Received: 19 กุมภาพันธ์ 2568; Revised: 3 เมษายน 2568; Accepted: 11 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

งานศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของบุคลากรฝ่ายการเงินในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของบุคลากรฝ่ายการเงิน วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเพื่อพัฒนาคุณภาพในการรายงานทางการเงินของบุคลากรฝ่ายการเงิน วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรฝ่ายการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 71 คน และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะด้านปัญญามีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ไม่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทักษะด้านการจัดการบุคคลมีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และทักษะด้านการจัดการองค์กร ไม่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสรุปแล้วปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน คือ ทักษะด้านปัญญา และทักษะด้านการจัดการบุคคล

คำสำคัญ : ทักษะทางวิชาชีพ, คุณภาพรายงานทางการเงิน, ฝ่ายการเงินและบัญชี

ABSTRACT

The objectives of this study were to study professional skills affecting the quality of financial reports of the finance department at Srinakharinwirot University, to develop professional skills of finance personnel, at the College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University, and to create the quality of financial reports of finance personnel, College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University. The researcher used a questionnaire as a research tool by collecting from a sample group which were personnel of the finance department in Srinakharinwirot University 71 people. Statistics used in the study were percentage, mean, standard deviation, and multiple regression.

The results found that intellectual skills affect the quality of financial reports of the finance department at Srinakharinwirot University at 0.01. Relationship skills do not affect the quality of financial reports of the finance department at Srinakharinwirot University at 0.05. Human resource management skills affect the quality of financial reports of the finance department at Srinakharinwirot University at 0.01, and organizational management skills do not affect the quality of financial reports of the finance department at Srinakharinwirot University at 0.05. In summary, the factors affecting the quality of financial reports are intellectual skills and people management skills.

Keywords: Professional Skills, Quality of Financial Reports, Finance Department

บทนำ

ผู้ทำบัญชีมีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลรายงานทางการเงิน เพื่อนำเสนอข้อมูลด้านการเงินและบัญชีอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสามารถพิสูจน์ได้ ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร ลูกค้า ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ผู้ให้เงินกู้ยืม เป็นต้น ได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการหรือหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ควบคุม และพัฒนาธุรกิจให้มีความเติบโตอย่างยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กิจการหรือหน่วยงานได้กำหนดไว้ ดังนั้นการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีจึงควรเป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่มีความเหมาะสม สามารถใช้ทักษะทางวิชาชีพบัญชีได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชี จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากทักษะทางวิชาชีพบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติที่ต้องมีในผู้ทำบัญชี เพื่อแสดงถึงสมรรถนะ และขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ทำบัญชี ซึ่งใช้บ่งชี้ถึงศักยภาพที่ผู้ทำบัญชีสามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ทำบัญชีจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพบัญชีในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมต่อการเป็นผู้ทำบัญชีที่ประสบความสำเร็จ และมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพบัญชี

รายงานทางการเงิน เป็นการให้ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจของกิจการ และสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ ของกิจการ นอกจากนี้รายงานทางการเงินยังสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจรวมทั้งสิทธิเรียกร้องเหล่านั้น ซึ่งเป็นผลมาจากผลการดำเนินงานของกิจการ ตลอดจนรายการเหตุการณ์และ

สถานการณ์อื่น ๆ โดยรายงานทางการเงินให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ข้อมูลรายงานทางการเงินนั้นยังสามารถช่วยประเมินมูลค่าของกิจการได้อย่างน่าเชื่อถือ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559)

ปัญหาของคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินและบัญชี เนื่องจากในบางครั้งมีข้อมูลไม่ถูกต้อง รับข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง และในบางครั้งอาจได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลไม่ถูกต้อง หรืออาจมีข้อมูลที่ซ้ำซ้อน จึงทำให้ข้อมูลในการรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินและบัญชี ต้องมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้การรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินและบัญชี ดำเนินการเป็นไปอย่างโปร่งใสและครบถ้วน ดังนั้น ฝ่ายการเงินและบัญชีจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนและชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทางองค์กร ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาครั้งนี้

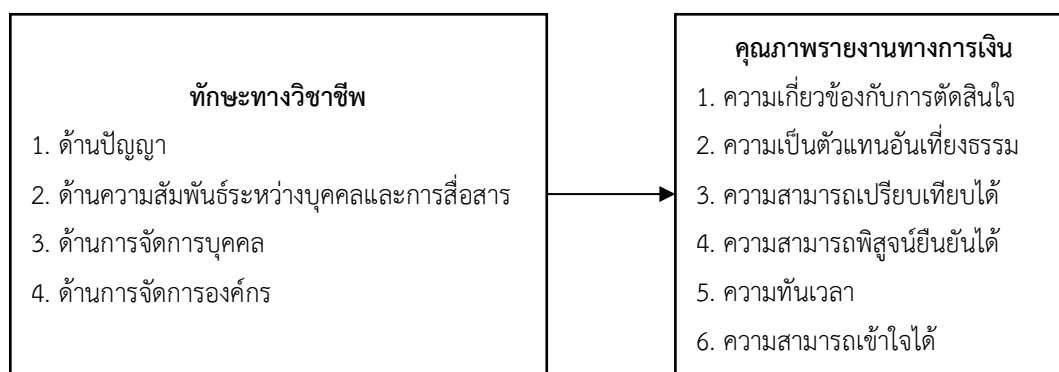
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพในการรายงานทางการเงินของบุคลากรฝ่ายการเงิน วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพของบุคลากรฝ่ายการเงิน วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. เพื่อศึกษาทักษะทางวิชาชีพที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของบุคลากรฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ด้านความทันเวลาและด้านความสามารถเข้าใจได้

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการจัดการบุคคล และด้านการจัดการองค์กร มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะทางวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและด้านทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้อย่างเชี่ยวชาญ และชำนาญในการแก้ไขปัญหา ให้เกิดมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันในตลาดแรงงานทางวิชาชีพ

คุณภาพรายงานทางการเงิน หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์และข้อจำกัดต่อข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ประกอบด้วย (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559)

บุคลากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ

อำไพ ชัยคำ (2556) ให้ความหมายของ ทักษะทางวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถประเภทต่าง ๆ รวมถึงความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จำเป็นรวมทั้งมีทักษะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะทางปัญญา (2) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (3) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (4) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ และ (5) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน

ศศิธร ภูสีฤทธิ์ (2556) ให้ความหมายของทักษะในการทำงานเป็นขีดความสามารถ และความชำนาญเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อแสดงให้เห็นถึงสมรรถนะในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในแต่ละสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป

เรณู ฤกษ์สังเกตุ (2557) ให้ความหมายของ ทักษะทางวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและด้านทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้อย่างเชี่ยวชาญ และชำนาญในการแก้ไขปัญหาให้เกิดมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันในตลาดแรงงานทางวิชาชีพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน

นุชจรี พิเชฐกุล (2550) ให้ความหมายของ รายงานทางการเงิน เป็นผลลัพธ์ที่ได้มาจากขั้นตอนและกระบวนการทางการเงินบัญชี ซึ่งเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูลทางการเงินให้กับผู้ใช้รายงานทางการเงิน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในอนาคตได้

เมธสิทธิ์ พูลดี (2551) ให้ความหมายของ รายงานทางการเงิน หมายถึง งบการเงิน ซึ่งได้จัดทำขึ้นจากข้อมูลทางการเงินที่กิจการได้จัดบันทึกลงรายการไว้ในรอบระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการในรอบระยะเวลานั้น ๆ อย่างน่าเชื่อถือ

วันเพ็ญ วศินารมณ (2553) ให้ความหมายของ รายงานทางการเงิน หมายถึง ข้อมูลทุกชนิดที่กิจการนำเสนอต่อบุคคลภายนอก ซึ่งกิจการอาจจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ในเรื่องของการต้องการขายสินค้าหรือบริการ รวมถึงการจัดซื้อสินค้า ต้องแหล่งเงินทุนจากบุคคลภายนอกเพื่อใช้ในการดำเนินงานของกิจการ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในปี พ.ศ. 2547 วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม ได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการประชุมครั้งที่ 5/2549 อนุมัติให้จัดตั้งขึ้น โดยในการจัดตั้งมีเจตนารมณ์ที่จะขยายบทบาทการสร้างคุณภาพในเรื่อง การสื่อสาร (Communication and Media) ในสังคมตลอดจนการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่สามารถควบคุมและเท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ของ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีบทบาทต่อสังคมและชีวิตทั้งนี้ โดยอาศัยมิตินิดที่ต่างไปจาก เดิม กล่าวคือ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม จะเป็นองค์กรด้านการศึกษา และวิจัยที่มีรากฐานจากการบูรณาการศาสตร์ ด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ การจัดการเชิงธุรกิจ ศิลปะ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างมีองค์ความรู้ ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเหตุที่เชื่อว่าหากเราสามารถสร้างสมดุลและบูรณาการให้เกิดขึ้นได้แล้ว เราจะสามารถ พัฒนาสื่อเหล่านั้นให้เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคม ได้มากมาย โดยรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบ 2 ภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

วิสัยทัศน์: เป็นองค์กรการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตที่บูรณาการศาสตร์ด้านนวัตกรรมการสื่อสาร สื่อดิจิทัล การสร้างสรรค์ และการจัดการ ที่ตระหนักถึงคุณธรรมและสังคม

พันธกิจ: 1) ผลิตและพัฒนาคนด้านสื่อและการสื่อสารร่วมสมัย 2) สร้างสรรค์งานวิจัย งานสร้างสรรค์ และ นวัตกรรมด้านสื่อและการสื่อสาร 3) บริการวิชาการ ด้วยองค์ความรู้ของวิทยาลัยสู่ชุมชน 4) ทำนุบำรุงวัฒนธรรมและศิลปะ และ 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพา ยะใจมั่น (2551) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงาน การเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมืองเชียงราย ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้บริหารของวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลซึ่งมีนักบัญชีของกิจการจัดทำรายงานทางการเงินเอง ในอำเภอเมือง เชียงราย จำนวน 50 ราย สถิติวิเคราะห์ในการทดสอบสมมติฐานคือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม และผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า พนักงานบัญชีของกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก และ เห็นว่ารายงานการเงินของกิจการมีคุณภาพโดยรวมในระดับมาก

กฤชากรณ อนุพันธ์และขวัญฤดี ตันตระกูล (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพรายงานทางการเงินของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการเงิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนภูมิภาค ผลการศึกษาพบว่า รายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยรวมมีคุณภาพระดับปานกลางในมุมมองของ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบการเงิน โดยมีการเรียงตามลำดับ ตามดังนี้ ความสามารถเข้าใจได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความ ครบถ้วน การปราศจากข้อผิดพลาด ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ และความทันเวลา ซึ่งผล การศึกษาครั้งนี้ ทำให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาคุณภาพรายงานการเงินให้มีคุณภาพ ในระดับที่ สูงขึ้น เพื่อให้รายงานการเงินเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งายงานการเงินทุกประเภท เช่น ผู้บริหาร ท้องถิ่น หน่วยงานกำกับดูแล กระทรวงการคลัง รวมถึงผู้ใช้งายงานการเงินอื่น เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดคุณภาพในการจัดทำรายงาน การเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้บทความนี้ยังได้เสนอแนะประเด็นที่เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัย ในอนาคต

ณัฐภัทร หงส์พงษ์ (2560) ได้ศึกษาผลกระทบของทักษะทางวิชาชีพที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะ ทางวิชาชีพในมิติด้านปัญญามีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน 2) ทักษะทาง วิชาชีพในมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพของ รายงานทางการเงิน 3) ทักษะทางวิชาชีพในมิติด้านการจัดการบุคคลมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน และ 4) ทักษะทางวิชาชีพในมิติด้านการจัดการองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อ คุณภาพรายงานทางการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรฝ่ายการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 71 คน ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 71 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการรวบรวมแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งได้มาจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ทฤษฎีแนวความคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ดังนี้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กร โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) เพศ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดลักษณะคำถามมีให้เลือก 2 ทาง (Dichotomous Question) เป็นข้อมูลแบบ Identification Information (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) 2) อายุ เป็นการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) มีการกำหนดอายุ โดยแบ่งช่วงอายุที่ใช้ในแบบสอบถามได้ 4 ช่วง (พรเพ็ญ เพชรสุศิริ, 2544) ได้แก่ (1) 21 - 30 ปี (2) 31 - 40 ปี (3) 41 - 50 ปี และ (4) 51 ปีขึ้นไป 3) ระดับการศึกษา เป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Ordinal Scale) โดยแบ่งช่วงระดับการศึกษาที่ใช้ในแบบสอบถามได้ 3 ช่วง (พรเพ็ญ เพชรสุศิริ, 2544) ได้แก่ (1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี (2) ระดับปริญญาตรี และ (3) สูงกว่าระดับปริญญาตรี และ 4) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย เป็นการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) มีการกำหนดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กร โดยแบ่งช่วงระยะเวลาที่ทำงานในองค์กรที่ใช้ในแบบสอบถามได้ 5 ช่วง (พรเพ็ญ เพชรสุศิริ, 2544) ได้แก่ (1) ต่ำกว่า 1 ปี (2) 1 - 3 ปี (3) 4 - 6 ปี (4) 7 - 9 ปี และ (5) 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการจัดการบุคคล และด้านการจัดการองค์กร โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) รวมจำนวน 15 ข้อ ซึ่งใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) มี 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) รวมจำนวน 18 ข้อ ซึ่งใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) มี 5 ระดับ

3. การเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสาร หนังสือ บทความผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย

3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องรวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ไข

3.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้และได้ค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.87

3.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 71 ชุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล (Source of Data) การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) โดยมุ่งศึกษา

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรฝ่ายการเงินและบัญชี ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 71 คน และนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้ง 71 ชุด ก่อนทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมมาจากหนังสือวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ต่าง ๆ หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดเรียงและวิเคราะห์เพื่อนำมาอ้างอิงในการเขียนรายงานการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคล และคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการทดสอบสมมติฐาน คือ ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการจัดการบุคคล และด้านการจัดการองค์กร มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งทดสอบได้โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของข้อมูล

ผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาทักษะทางวิชาชีพที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของบุคลากรฝ่ายการเงินในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 71 คน สามารถจำแนกได้ดังนี้

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 และเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงมา คือ อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 ตามลำดับ และ ระยะเวลาในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน 4 - 6 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาคือ ระยะเวลาในการทำงาน 1 - 3 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 ระยะเวลาการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ระยะเวลาในการทำงาน ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และระยะเวลาในการทำงาน 7 - 9 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะทางวิชาชีพ

ทักษะทางวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ทักษะด้านปัญญา	3.76	0.775	มาก
1.1. ท่านสามารถนำหลักการบัญชีมาใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงินขององค์กรได้	3.86	0.930	มาก
1.2. ท่านมีความรู้ มีความความสามารถและมีความเข้าใจในหลักการบัญชีทั่วไป	3.70	0.932	มาก
1.3. ท่านสามารถที่จะระบุปัญหาและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยเจอมาก่อน	3.72	0.848	มาก
2. ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	3.99	0.853	มาก
2.1 ท่านมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.01	0.886	มาก
2.2 ท่านให้ความสำคัญกับเสียงส่วนใหญ่ และยอมรับมติในที่ประชุม	4.11	0.934	มาก
2.3 ท่านสามารถที่จะคาดคะเน และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี	3.85	1.009	มาก
3. ทักษะด้านการจัดการบุคคล	4.12	0.884	มาก
3.1 ท่านมีความสามารถที่จะจัดการบริหารตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.99	0.870	มาก

ทักษะทางวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.2 ท่านสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติวิชาชีพ	4.31	0.855	มากที่สุด
3.3 ท่านปฏิบัติงานโดยยึดหลักความระมัดระวัง	4.06	1.081	มาก
4. ทักษะด้านการจัดการองค์กร	3.77	0.751	มาก
4.1 ท่านสามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านโครงการ บุคคล และทรัพยากร รวมถึงการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ	3.66	0.861	มาก
4.2 ท่านสามารถเสนอแนวคิดรวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ ให้กับผู้ร่วมงาน	3.86	0.780	มาก
4.3 ท่านสามารถจัดระบบ และมอบหมายงานตามนโยบายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.80	0.872	มาก
ทักษะทางวิชาชีพโดยรวม	3.91	0.746	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ จำนวน 71 คน โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทักษะทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.746) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะด้านการจัดการบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S. D. = 0.884) รองลงมา คือ ด้านทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในมาก ($\bar{X} = 3.99$, S. D. = 0.853) ด้านทักษะด้านการจัดการองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในมาก ($\bar{X} = 3.77$, S. D. = 0.751) และทักษะด้านปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในมาก ($\bar{X} = 3.76$, S. D. = 0.775) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพรายงานทางการเงิน

คุณภาพรายงานทางการเงิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	3.81	0.846	มาก
1.1. มีข้อมูลในงบการเงินที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน	3.82	1.032	มาก
1.2. มีข้อมูลทางการเงินที่มีคุณค่าทางการพยากรณ์และคุณค่าทางการยืนยันของข้อมูลทางการเงินมีความสัมพันธ์กัน เช่น ข้อมูลรายได้สำหรับปีปัจจุบัน ซึ่งสามารถใช้เป็นเกณฑ์สำหรับพยากรณ์รายได้ในปีต่อไป และสามารถเปรียบเทียบกับข้อมูลรายได้สำหรับปีปัจจุบัน จากการพยากรณ์ที่ทำตั้งแต่ปีก่อนๆ ได้ด้วย	3.85	0.749	มาก

คุณภาพรายงานทางการเงิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1.3. มีข้อมูลทางการเงินที่ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินในอดีต	3.76	0.886	มาก
2. ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม	3.95	0.793	มาก
2.1 รายงานทางการเงินเป็นตัวแทนข้อมูลทางการเงินในรูปของข้อความและตัวเลข	3.99	0.870	มาก
2.2 ข้อมูลทางการเงินมีความถูกต้องหรือสามารถประมาณการราคาหรือมูลค่าที่ไม่สามารถสังเกตได้	3.86	0.833	มาก
2.3 ข้อมูลทางการเงินมีความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม	4.01	0.933	มาก
3. ความสามารถเปรียบเทียบได้	3.96	0.873	มาก
3.1 รายงานทางการเงินมีข้อมูลที่สามารถเปรียบเทียบได้กับข้อมูลที่คล้ายกันกับกิจการอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกันได้	3.90	1.044	มาก
3.2 ข้อมูลทางการเงินสามารถเปรียบเทียบได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่แตกต่างกัน	4.15	0.856	มาก
3.3 ข้อมูลทางการเงินสามารถเปรียบเทียบได้ สิ่งเหมือนกันต้องดูเหมือนกันและสิ่งที่แตกต่างกันต้องดูแตกต่างกัน	3.82	0.990	มาก
4. ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้	4.09	0.936	มาก
4.1 ผู้สังเกตการณ์ที่มีความรอบรู้และมีความเป็นอิสระสามารถได้ข้อสรุปตรงกันจากรายงานทางการเงิน	4.14	0.899	มาก
4.2 รายงานทางการเงินสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การพิสูจน์มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือ ฯลฯ	4.03	0.941	มาก
4.3 รายงานทางการเงินสามารถพิสูจน์คำอธิบายและข้อมูลทางการเงินที่มองไปในอนาคต	4.10	1.016	มาก
5. ความทันเวลา	4.02	0.989	มาก
5.1 การนำส่งรายงานข้อมูลทางการเงินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันตามกำหนดเวลา	4.14	1.032	มาก
5.2 ข้อมูลมีความพร้อมให้ผู้ตัดสินใจใช้ทันเวลานำไปใช้ได้ทันเวลา	4.06	1.081	มาก
5.3 ข้อมูลทางการเงินที่นำส่งออกไปตามเวลาที่กำหนด มีความถูกต้องสมบูรณ์อยู่เสมอ	3.87	1.055	มาก
6. ความสามารถเข้าใจได้	3.96	0.944	มาก
6.1 รายงานทางการเงินมีการจัดประเภท การกำหนดลักษณะ และการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนและกระชับ	3.93	0.961	มาก

คุณภาพรายงานทางการเงิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
6.2 รายงานทางการเงินมีข้อมูลครบถ้วน ผู้ใช้การเงินสามารถเข้าใจได้ทันทีและนำไปใช้ได้ถูกต้อง	4.01	1.062	มาก
6.3 การนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการตัดสินใจรายงานทางการเงินต้องไม่ละเว้นการแสดงข้อมูลที่มีความซับซ้อนหรือยากเกินไป	3.94	1.027	มาก
คุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม	3.97	0.849	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงิน จำนวน 71 คน โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S. D. = 0.746) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S. D. = 0.936) รองลงมา คือ ความทันเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S. D. = 0.989) ความสามารถเปรียบเทียบได้ และความสามารถเข้าใจได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S. D. = 0.944) ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S. D. = 0.793) และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S. D. = 0.846) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย คือ ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการจัดการบุคคล และด้านการจัดการองค์กร มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทักษะทางวิชาชีพ มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงินในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร		SS	df	MS	F	Sig.
คุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน	Regression	40.838	4	10.209	70.125**	.000
	Residual	9.609	66	0.146		
	Total	50.447	70			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ พบว่า ทักษะทางวิชาชีพ มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงและมีตัวแปรอิสระ

อย่างน้อยหนึ่งตัว มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ซึ่งจากการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ทักษะทางวิชาชีพ มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	-0.082	0.251		-0.328	.744
ทักษะด้านปัญญา	0.551	0.104	0.503	5.273**	.000
ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	-0.248	0.152	-0.249	-1.625	.109
ทักษะด้านการจัดการบุคคล	0.575	0.114	0.599	5.032**	.000
ทักษะด้านการจัดการองค์กร	0.158	0.112	0.140	1.407	.164
r = 0.900 R ² = 0. 810, Adjusted R ² = 0.798, SE = 0.381, Durbin-Watson = 2.977					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านปัญญาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ด้านการจัดการบุคคล และด้านการจัดการองค์กร มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า

ทักษะด้านปัญญา มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรเท่ากับ 0.551 ($B = 0.551$) และมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ทักษะด้านปัญญามีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเมื่อทักษะด้านปัญญา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพิ่มขึ้น 0.551 หน่วย

ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่าง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรเท่ากับ -0.248 ($B = -0.248$) และมีค่า Sig. เท่ากับ 0.109 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ไม่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทักษะด้านการจัดการบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรเท่ากับ 0.575 ($B = 0.575$) และมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ทักษะด้านการจัดการบุคคลมีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเมื่อทักษะด้านการจัดการบุคคล เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพิ่มขึ้น 0.575 หน่วย

ทักษะด้านการจัดการองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรเท่ากับ 0.158 ($B = 0.158$) และมีค่า Sig. เท่ากับ 0.164 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ทักษะด้านการจัดการองค์กร ไม่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังนี้ ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสาร ด้านการจัดการบุคคล และด้านการจัดการองค์กร สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร้อยละ 79.8 (Adjusted $R^2 = 0.798$) โดยสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ โดยใช้คะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = -0.082 + 0.551 (\text{ทักษะด้านปัญญา})^{**} - 0.248 (\text{ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร}) + 0.575 (\text{ทักษะด้านการจัดการบุคคล})^{**} + 0.158 (\text{ทักษะด้านการจัดการองค์กร})$$

อภิปรายผล

ทักษะทางวิชาชีพ ด้านปัญญา มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเนื่องด้วยนักบัญชีสามารถนำหลักการบัญชีมาใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงินขององค์กรได้ มีความรู้ มีความความสามารถ และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีทั่วไป รวมถึงสามารถที่จะระบุปัญหาและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยเจอมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมารินี กอรา และกลูดี ลิมอุสันโน (2560) ได้ศึกษาผลกระทบของความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่ และด้านทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมใน 5 จังหวัดชายแดนใต้

ทักษะทางวิชาชีพ ด้านการจัดการบุคคล มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเนื่องด้วยนักบัญชีจำเป็นต้องมีความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และกำหนดเป้าหมายเพื่อให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่ดี บริหารจัดการด้านโครงการ บุคลากร และทรัพยากร มอบหมายภาระหน้าที่ การจูงใจ และพัฒนาบุคลากร บริหารจัดการด้านโครงการ บุคลากร และทรัพยากร และมีภาวะผู้นำสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2558) ได้ระบุถึงมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 ไว้ว่า นักบัญชีควรประกอบด้วยทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการบุคคล

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย คือ ควรมีการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของบุคลากรฝ่ายการเงิน โดยเฉพาะในทักษะทางวิชาชีพด้านปัญญา และทักษะทางวิชาชีพ ด้านการจัดการบุคคล ซึ่งอาจพัฒนาโดยการจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นไปในทักษะด้านนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดคุณภาพรายงานทางการเงินที่ดีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ทักษะดังกล่าวนี้ ส่งผลต่อคุณภาพคุณภาพรายงานทางการเงินของบุคลากรฝ่ายการเงิน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพ ด้านปัญญา มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่า แต่ละหน่วยงานควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชี เช่น การพัฒนาความรู้ในด้านสารสนเทศทางการบัญชี ความรู้ความเข้าใจในรายการบัญชี มาตรฐานรายงานทางการเงินต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ เพื่อให้บุคลากรมีทักษะด้านปัญญาที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานมีการรายงานทางการเงินได้ดีมากยิ่งขึ้นไป

1.2 ทักษะทางวิชาชีพ ด้านการจัดการบุคคล มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของฝ่ายการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่า หน่วยงานควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพฝ่ายการเงินและบัญชีให้มีความสามารถในการจัดการตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาเมื่อประสบปัญหาในงาน หรือเพื่อนร่วมงาน การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถเป็นผู้นำเมื่อได้รับโอกาส รวมถึงการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อให้การทำงานสามารถเป็นไปได้อย่างราบรื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยแนวเดียวกันนี้กับฝ่ายการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัย หรือองค์กรอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาความสามารถของฝ่ายการเงินและบัญชีให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดคุณภาพของรายงานทางการเงินให้ดีขึ้นอีกด้วย

2.2 การศึกษาครั้งต่อไป อาจศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น ความรับผิดชอบหรือการให้คำปรึกษาแนะนำอย่างสมบูรณ์และถูกต้อง เพื่อผลงานวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการในการพัฒนาวิชาชีพทางการเงินและบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 การศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยที่สนใจอาจศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) หรือการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ครบถ้วน และได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎาภรณ์ อนุพันธ์ และขวัญฤดี ตันตระกูล. (2560). คุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนภูมิภาค. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(3), 51-64.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภัทร หงษ์พงษ์. (2560). *ผลกระทบของทักษะทางวิชาชีพที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรี* [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ดุชนิ สิกพันธ์. (2559). *ทักษะการปฏิบัติงานที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในกรุงเทพมหานคร* [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นุชจรี พิเชฐกุล. (2550). *รายงานการเงิน*. ทิพย์เอ็น เฟลส.

- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2544). *การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). เสมาธรรม.
- มารินี กอรา และกลุติ ลิ้มอุสันโน. (2560). ผลกระทบของความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีและการ บริหารความเสี่ยงที่มีผล
ต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน 5 จังหวัดชายแดนใต้. *วารสาร
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 38-50.
- เมธสิทธิ์ พูลดี. (2551). *ระบบบัญชี* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ทริบเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ยุพา ยะใจมัน (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินของวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อมในอำเภอเมืองเชียงราย* [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรณู ฤกษ์สังเกตุ. (2557). *การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ
บัญชีของนักบัญชี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- วันเพ็ญ วสินารมณ. (2553). *การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). หจก.ทีพีเอ็น เพรส.
- ศศิธร ภูสีฤทธิ์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *กรอบแนวคิดรายงานทางการเงิน*. <http://www.tfac.or.th/Home/Main>
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ ๑๐ (ปรับปรุง 2559)*. ประกาศ
สภาวิชาชีพบัญชี ปี 2559. <https://www.tfac.or.th/upload/9414/JfMHu7Ar87.pdf>
- อำไพ ชัยคำ. (2556). *ทักษะทางวิชาชีพบัญชีของนักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติการของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน*
[การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การพัฒนาโซเชียลคอมเมิร์ซเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับวิสาหกิจชุมชน
บ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี
Development of Social Commerce for Cultural Tourism for Baan
HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise Mueang District
Nonthaburi Province

นุจรี บุรีรัตน์¹, นฤศร มังกรศิลา^{2*}
Nuchjaree Bureerat¹, Narusorn Mangkornsila^{2*}

¹คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

^{2*}คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

^{2*}Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding email: narusorn.m@rmutp.ac.th

Received: 23 มกราคม 2568; Revised: 12 เมษายน 2568; Accepted: 16 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการใช้งานโซเชียลคอมเมิร์ซสำหรับวิสาหกิจชุมชน และเพื่อศึกษาแนวทางในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในโซเชียลคอมเมิร์ซสำหรับวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ทำการวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และแสดงข้อมูลทางสถิติวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายน 2567

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาโซเชียลคอมเมิร์ซเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับวิสาหกิจชุมชนบ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี มีดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ ประกอบไปด้วย กรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนบ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 คน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน บ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 4 คน รวม 10 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 10 คน ประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 7 ปี 2) รูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์พบว่า ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลายจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 รูปแบบการตลาด

แบบเดิม พบว่า ไลน์กลุ่มถือได้รับความนิยมในการทำการตลาดแบบเดิม และติดต่อสื่อสารกับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน บ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ มากที่สุด ร้อยละ 80 ส่วนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการตลาดแบบใหม่ พบว่า ดิกตอก ได้รับความนิยมมากที่สุด ร้อยละ 80 ส่วนที่ 3 สื่อมัลติมีเดียที่ต้องการนำเสนอตลาดเนื้อหา พบว่า สื่อมัลติมีเดียที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ สื่อภาพ ร้อยละ 80 ส่วนที่ 4 ผลิตรายการที่ความต้องการนำเสนอทางวัฒนธรรม พบว่า ผลิตรายการที่ความต้องการนำเสนอทางวัฒนธรรมมากที่สุด คือ แหม่มหมู ร้อยละ 70 3) การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก อิน스타그램 ยูทูบ และ ดิกตอก 4) การปรับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์สำหรับวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในแต่ละทางเลือกโดยใช้การวิเคราะห์ TOWS Matrix ออกมาเป็น 2 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑ์เพื่อประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ และกลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ลูกค้าใน สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์สำหรับวิสาหกิจชุมชนยุคดิจิทัล

คำสำคัญ : โซเชียลคอมเมอร์ซ, ผลิตรายการชุมชนอย่างยั่งยืน, พันททางวัฒนธรรม, วิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

This Research is mix method research with the objective of research to study a guideline for improving and developing commercial use of social media for community enterprises. And to study as a way to adjust Online marketing strategies in social commerce for community enterprises appropriately. by in-depth interviews with members of HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise. In this research, there were 10 interviewees. The tool used that was a semi-structured interview. Which has passed content validity and analyzed the results by using a statistical analysis computer program for analyzing quantitation statistics used in the study were Percentage, Mean. This study results were presented in the form of description table and displays analytical statistical data collected data from September 2024.

Research results on online marketing to enhance the potential of sustainable community products by presenting with potential products of the community enterprise of HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise Muang Nonthaburi Province are as follows: 1) General information of the interviewees. Be a member of HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise, consisting of 6 executive committee members of HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise and 4 members of HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise, a total of 10 people, all of them were female. Average work experience of 7 years. 2) Commercial use of social media, it was found that a variety of social media was used from the qualitative research results, divided into 4 parts as follows: Part 1, Traditional marketing model found that Line Group is popular in traditional marketing. and communicated with members of HedKhoneNoi Muang Non Community Enterprise the most, 80 percent. Part 2, The need for new marketing development, found that TikTok was the most popular, 80 percent. Part 3, Multimedia that wanted to

present the content market, found that was the most popular multimedia media which were Visual Media, 80 percent. Part 4, Popular products that wanted to present Cultural Capital It was found that the most popular products that wanted to present Cultural Capital was Pork Sausage, 70 percent and Part 5, The solution to the problem and develop online marketing and sustainable online marketing strategies. and develop online marketing and the most sustainable online marketing strategy is to build a network of customer with member system, 70 percent. 3) Improvement and development of commercial use of social media such as Facebook, Instagram, YouTube and TikTok 4) Adjustment of online marketing strategies for community enterprises The strategy development guidelines for each alternative were determined using the TOWS Matrix analysis into 2 strategies as follows: First Strategy, Product brand image strategy for public relations and commercial social media advertising and Second Strategy, a communication strategy to build customer relationships in commercial social media for community enterprises in the digital age.

Keywords: Social Commerce, Sustainable Products, Cultural Capital, Community Enterprise

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนได้นำการตลาดดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เพื่อเป็นการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลือกเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายหลัก และติดตามดูแลกลุ่มเป้าหมายมีการตอบรับหรือการปฏิเสธ ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงเวลา ช่วยให้ประหยัดเวลา ลดต้นทุนทางการตลาดในรูปแบบเดิม ตลอดจนสามารถวัดผลได้ การตลาดดิจิทัลผ่านโซเชียลคอมเมอร์ซีมีความสำคัญต่อวิสาหกิจชุมชน และสามารถกำหนดเป้าหมายลูกค้าได้ชัดเจน ส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือบริการไปยังกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ถ้าวางคุณค่าจากการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซี เนื่องจากผู้ซื้อในโซเชียลคอมเมอร์ซีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สามารถเข้าถึงได้ง่าย ติดต่อสื่อสารระหว่างกันเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารสำคัญเกี่ยวกับการซื้อขายผลิตภัณฑ์ และบริการในวิสาหกิจชุมชนด้วยการใช้แชทบอท (Kwangsawad & Jattamart, 2022; Sakas, Dimitrios, & Kavoura, 2015) การตลาดเนื้อหากลยุทธ์การส่งเสริมการขายแบบอัตโนมัติ และการประสานงานกับผู้ขายปัจจัยการผลิต ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสาร และออกแบบระดับการสื่อสารในโซเชียลคอมเมอร์ซีที่เหมาะสมกับผู้ซื้อที่ชอบสนทนากับผู้ขาย เพื่อสอบถามรายละเอียดผลิตภัณฑ์และบริการ สร้างความมั่นใจก่อนการตัดสินใจซื้อ (Abed, 2020; Khalaf, Radhi, Al Mascati, Moosa, Hamdan, & Syed-Ahmad, 2023; Vongsraluang & Bhatiasavi, 2016) ปรับรูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้เป็นพื้นที่การทำงานร่วมกันในรูปแบบออนไลน์ ส่งผลดีต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนในยุคดิจิทัลที่ต้องการความสะดวก รับคำสั่งซื้อผ่านโซเชียลคอมเมอร์ซีและการส่งผลิตภัณฑ์ หรือบริการภายใน และภายนอกพื้นที่ให้บริการของวิสาหกิจชุมชน (นฤศร มังกรศิลา และนุจรีย์ บุรีรัตน์, 2561)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโซเชียลคอมเมิร์ซเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับ วิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอมะเข่ จังหวัดนนทบุรี เนื่องจาก แนวโน้มการใช้โซเชียลคอมเมิร์ซมีเพิ่ม มากขึ้น เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการใช้งานโซเชียลคอมเมิร์ซสำหรับวิสาหกิจชุมชน และเพื่อ ศึกษาแนวทางในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดดิจิทัลในสื่อสังคมออนไลน์ของวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์สำหรับวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์สำหรับวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตลาดดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดดิจิทัล เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยีสารสนเทศ และอินเทอร์เน็ตที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจและ ผู้บริโภคผ่านช่องทางการตลาดดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย และการใช้งานเครื่องมือค้นหา (Search Engines) การตลาดออนไลน์นำเสนอความสะดวกสบาย ในการเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ และบริการที่ผู้บริโภคต้องการ (Lin, Li, & Wang, 2017; Tang & Zhang, 2018) โดยที่ Kotler, Kartajaya, & Setiawan (2017) ได้เน้นถึงแนวคิดของการสร้างคุณค่า ให้กับลูกค้าและ ความสัมพันธ์ ระยะยาว ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในขณะที่ Chaffey & Smith (2022) ได้เสนอโมเดล การตลาดดิจิทัลที่ประกอบด้วยการบริหารจัดการช่องทาง (Channel Management) การโต้ตอบกับ ผู้บริโภค (Customer Interaction) และการวัดผลการดำเนินงาน (performance measurement) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์ทางการตลาดดิจิทัล ในเชิงทฤษฎี ทฤษฎี 4Ps ของการตลาดดั้งเดิม ถูกนำมาปรับ ใช้กับการตลาดดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้โปรโมชั่นผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อ สร้างการรับรู้ (Awareness) และการ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การตลาดดิจิทัลยังอาศัยแนวคิด ของการ สื่อสารแบบสองทาง ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับและสร้างปฏิสัมพันธ์กับตรา ผลิตภัณฑ์ (Pham, Woyo, Pham, & Truong, 2022) ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ง่ายใน รูปแบบการตลาดแบบดั้งเดิม (Lemon & Verhoef, 2016; Ryan, 2016) นอกจากนี้ โมเดลการเดินทางของผู้บริโภคได้ถูกพัฒนามาใช้ใน สภาพแวดล้อมดิจิทัล โดยมีการใช้ข้อมูลผู้บริโภคในการวิเคราะห์ และปรับปรุงประสบการณ์ของผู้ใช้งานเพื่อให้เกิดความ พึงพอใจและความจงรักภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญของ Bourdieu (1986) ซึ่งได้นิยามทุนทาง วัฒนธรรมว่าเป็นทรัพยากรที่บุคคลหรือกลุ่มสังคมมีในรูปแบบ ของความรู้ ทักษะ ค่านิยม และพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่ สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ในสังคม แนวคิดนี้ ประกอบด้วยสามรูปแบบหลัก ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรมเชิง รูปธรรม ภาษาและพฤติกรรมทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ในรูปแบบของวัตถุ เช่น ผลงานศิลปะหรือสิ่งของที่สะท้อนถึง

รสนิยม และทุนทาง วัฒนธรรมเชิงสถาบัน เช่น การรับรองทางการศึกษาและการฝึกอบรม แนวคิดนี้ช่วยอธิบายถึง วิธีที่ กลุ่มชนชั้นต่าง ๆ ใช้ทุนทางวัฒนธรรม ในการสร้างและรักษาความได้เปรียบในเชิงสังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ทฤษฎี ทุนทางวัฒนธรรมของ Bourdieu ยังเชื่อมโยงกับทฤษฎี ความไม่เท่าเทียมทางสังคม (Social Inequality) โดยทุนทาง วัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เนื่องจากบุคคลที่มีทุนทางวัฒนธรรมสูง สามารถขยาย โอกาสทางการศึกษาและอาชีพได้มากกว่าผู้ที่ มีทุนทางวัฒนธรรมต่ำ นอกจากนี้ แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ยังถูกนำมาใช้ในการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์หลายด้าน การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ศิลปวัฒนธรรม และการสืบทอดค่านิยมทางสังคม (Swartz, 1997; Lamont & Lareau, 1988) ทั้งนี้ การศึกษา ทุนทาง วัฒนธรรม ยังช่วยให้เข้าใจถึงการใช้วัฒนธรรมเป็น เครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ชุมชนยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนยั่งยืน จากความตระหนักในการรักษาสິงแวดล้อมและการสนับสนุนเศรษฐกิจใน ท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หลักการสำคัญ คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความคงทนถาวรและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยไม่ทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติหรือสร้างมลพิษในระยะยาว (Elkington, 1997) ทฤษฎีสามเสาหลักแห่งความยั่งยืน ที่นำเสนอโดย Elkington อธิบายว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยสามมิติหลัก ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่ง ทั้งหมดนี้ต้องทำงาน ร่วมกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ยั่งยืน และต้องคำนึงถึงการมี ส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แนวคิดของการผลิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม ยังถูกนำมาใช้ในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืนโดยเน้นการลดการใช้พลังงาน การใช้วัตถุดิบที่ สามารถหมุนเวียนได้ และการจัดการของเสียอย่างเป็นระบบ (Hart, 1995; Sachs, 2015) ทฤษฎีระบบนิเวศทางธุรกิจของ Moore (1996) ยังอธิบายว่าชุมชนและผู้ประกอบการต้องร่วมมือกันในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความ ต้องการของตลาดได้อย่างยั่งยืน โดยมีทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางสังคมที่มีความ สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชน และสังคม รวมถึงในระดับประเทศ เนื่องด้วยประเทศไทยมีความโดดเด่นและมีความ หลากหลายทางวัฒนธรรม มีผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญาไทยมากมายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ ซึ่งหากสามารถพัฒนา ผลิตภัณฑ์ และบริการต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชน และพื้นที่โดยรอบของชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมได้อย่าง เต็มที่ นำมาซึ่งการสร้างสรรคคุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี โดยเป็นกรรมการบริหาร (ผู้รู้) จำนวน 6 คน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน (ผู้ปฏิบัติ) จำนวน 4 คน ที่เคยใช้โซเชียลคอมเมิร์ซ ในการวิจัยครั้งนี้ จึงกำหนดขนาดตัวอย่าง 10 คน (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2566 จาก วิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อย เมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี)

การเลือกผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลที่จะต้องเป็นบุคคลที่มีถิ่นกำเนิด หรือมีการตั้งถิ่นฐานเป็นคนดั้งเดิมในหมู่บ้านวัดขวัญเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี เท่านั้น และมีความสามารถในการผลิตผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้มองภาพการดำเนินการทางด้านการตลาดดิจิทัลต่อผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างจากการศึกษาค้นคว้า ตำรา หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ข้อมูลจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเพื่อเพิ่มศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์

งานวิจัยในครั้งนี้ได้พัฒนาแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด แต่ครอบคลุมประเด็นวิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับรูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซ และกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชน โดยให้อิสระในการตอบคำถามสำหรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ มี 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และ 2) รูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซ 3) กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลสำหรับวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ ที่ได้ผ่านการตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่น่าพอใจวิเคราะห์ จึงใช้วิธีการเปรียบเทียบ โดยทำการสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ เมื่อสงสัยคำถามเพื่อเปรียบเทียบความเที่ยงตรงกับข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลจากเอกสาร เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตลาดดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ และเอกสารตำรา บทความ วารสาร งานวิจัยและประวัติเรื่องราวและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซ และกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลสำหรับวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์

3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นการ เตรียมคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบอกข้อมูลเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษา โดยระยะเวลาที่จะสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาในครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทั้งหมด 10 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในครั้งนี้ มุ่งเน้นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซ และกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลเพื่อเพิ่มศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน โดยนำเสนอด้วยทุนทางวัฒนธรรมของวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีคำถามแบบกว้าง ๆ เพื่อให้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกรรมการบริหาร และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ จำนวน 10 คน ที่ยินดีให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายน 2566 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นั้นได้แสดงความคิดเห็น นำเสนอปัญหา แนวคิดวิธีการจัดการที่เหมาะสม ความสำคัญการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา เพื่อให้การสัมภาษณ์ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่

ครบถ้วน และเกิดมุมมองต่าง ๆ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ ครอบคลุมทุกประเด็นเนื้อหาในการวิจัยอย่างชัดเจนที่ผู้ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความคิดเห็นที่เกิดประโยชน์กับวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการสัมภาษณ์ เชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญรับทราบก่อนโดยโทรศัพท์นัดหมายล่วงหน้า และให้ตอบรอบว่าสะดวกตามวันและเวลาที่กำหนดในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.2.2 นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างที่ได้มาพิจารณาเฉพาะแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยนำเสนอผลการศึกษารูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และแสดงข้อมูลทางสถิติวิเคราะห์ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ภาพเหตุการณ์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เรื่องราวเหตุการณ์และข้อมูลจากการสังเกตจากสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ และความรู้สึกมาให้ความหมายข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลตลอดขั้นตอนการวิจัย และจะตรวจสอบข้อมูลให้ครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ซึ่งเขียนในลักษณะของความเรียง เรื่องเล่าจากผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลอีกครั้งจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจะเสนอผลการค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา ดังขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. จัดหมวดหมู่เนื้อหา จำแนกตามหัวข้อหลัก และหัวข้อย่อย
2. จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามข้อหลักที่กำหนดไว้แล้วในแต่ละหัวข้อหลัก และหัวข้อย่อย
3. ดึงข้อมูลจากหัวข้อหลักออกมา จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามหัวข้อย่อยต่าง ๆ
4. รวบรวมเนื้อหาของข้อมูลตามหัวข้อย่อย แล้วสรุปขึ้นมาเป็นปรากฏการณ์ที่ค้นพบ

การวิเคราะห์ และตีความ นำความรู้จากทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมารวบรวมพิจารณา โดยเขียนเนื้อหาสรุปออกมาแบบผสมผสานเข้าด้วยกันในลักษณะการอ้างอิง และระบบเชิงอรรถ เช่น ใช้คำว่า สอดคล้องกับ คล้ายกับ ขัดแย้งกับ ต่อกับ ผู้เกี่ยวข้อง หรือการศึกษาที่ผ่านมา เป็นต้น (โยธิน แสงวดี, 2559) ผู้วิจัยนำคำตอบที่ตรงกับประเด็นคำถามมาสรุปประเด็น โดยทำการกำหนดรหัส แบ่งหมวดหมู่เนื้อหา จำแนกประเภท และกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และพิจารณาความสอดคล้องของกลุ่มข้อมูลเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อหาแนวทางพัฒนารูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมิร์ซ และกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลสำหรับวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ได้อย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาโซเชียลคอมเมิร์ซเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วย กรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ จำนวน 6 คน และสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ จำนวน 4 คน รวม 10 คน พบว่า เป็น เพศหญิงทั้งหมด ประสบการณ์ การทำงานเฉลี่ย 7 ปี

2. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซของวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 1 การปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซของวิสาหกิจชุมชน

โซเชียลคอมเมอร์ซ	การปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการใช้
ติ๊กต็อก	การโฆษณาด้วยวิดีโอแบบสั้น ตอบสนองความต้องการผู้ซื้อที่ ต้องการความรวดเร็ว ในการรับรู้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการนำเสนอ ความสนุกสนาน การใช้บุคคล ที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยม หรือการสื่อสาร วิดีทัศน์สั้นของนักท่องเที่ยว เข้ามาเรียนรู้ ทุนทางวัฒนธรรมวิธีการทำขนมหมู ผ้าเช็ดหน้า เห็ดโคนน้อย และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในพื้นที่ของวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์
ยูทูบ	สร้างสรรค์ช่องยูทูบนำเสนอทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดขวัญเมืองที่ ร่วมสมัย เพื่อให้เกิดการรับรู้ และตระหนักถึงทุนทางวัฒนธรรมเฉพาะพื้นที่ และวัฒนธรรมทางด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง
เฟซบุ๊ก	สร้างการมีส่วนร่วมกิจกรรมการทำผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ จากการสร้างด้วยตัวของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเพียง หนึ่งเดียวที่เป็นเอกลักษณ์
อินสตาแกรม	ใช้งานง่าย สามารถติดต่อผู้ซื้อได้ทั้งทางเฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม การตกแต่งภาพ ก่อนโพสต์ในอินสตาแกรม ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สามารถสื่อสาร หรือสนทนา กับผู้ซื้อผ่านอินสตาแกรมเพื่อให้เกิดการรับรู้ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และบริการของ วิสาหกิจ ชุมชนได้ทันที เป็นการแบ่งปัน รูปภาพที่วิสาหกิจชุมชนต้องการถ่ายทอด อารมณ์ความรู้สึกไปสู่นักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้า

สรุปได้ว่า การปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการใช้โซเชียลคอมเมอร์ซของวิสาหกิจชุมชน เป็นการยกระดับ การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลผ่านโซเชียลคอมเมอร์ซ เพื่อสร้างการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วมกับ วิสาหกิจชุมชนมากขึ้น โดยติ๊กต็อกมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมผ่านวิดีโอสั้นที่มีความ สนุกสนานและกระชับอย่างสร้างสรรค์ ขณะที่ยูทูบ สามารถจัดทำช่องนำเสนอเนื้อหาวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนวัด ขวัญเมือง เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ส่วนเฟซบุ๊กถูกใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมของ

นักท่องเที่ยวกับการผลิตภัณฑที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และสุดท้ายอินสตagramเป็นช่องทางที่ช่วยถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และความงามของผลิตภัณฑ ด้วยภาพถ่ายที่สะดุดตา พร้อมความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้ซื้อได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย

3. แนวทางในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในโซเชียลคอมเมอร์ซสำหรับวิสาหกิจชุมชน โดยทำการประมวลสภาพแวดล้อมวิสาหกิจชุมชนด้วย SWOT Analysis (TOWS Matrix) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน บ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ เพื่อค้นหาทางเลือกที่จะกำหนดแนวทางจากผลการประมวลสภาพแวดล้อมวิสาหกิจชุมชนสามารถนำเสนอการแนวทางการปรับกลยุทธ์ เป็น 2 กลยุทธ์ ดังนี้

3.1 กลยุทธ์ภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑเพื่อประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาในโซเชียลคอมเมอร์ซ โดยกลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑสนับสนุนให้เกิดการรับรู้ข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ที่ได้จากโซเชียลคอมเมอร์ซของวิสาหกิจชุมชน มีรูปแบบการบูรณาการช่องทาง การสื่อสารที่เหมาะสมร่วมกัน

3.2 กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ลูกค้าในโซเชียลคอมเมอร์ซ สำหรับวิสาหกิจชุมชนยุคดิจิทัล เกิดการบอกต่อแบบปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์จากผู้ซื้อในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ ส่งผลให้การขยายตัวของสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ เพิ่มขึ้นจากเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของผู้ซื้อ โดยโซเชียลคอมเมอร์ซได้รับความสนใจในกลุ่มผู้ซื้อเนื่องจากมีโครงสร้าง และระบบการให้บริการที่สะดวก รวมกลุ่มผู้ซื้อที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ และบริการต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์ ในการใช้บริการ ค้นหาวิธีการ แก้ไขปัญหาของผู้ซื้อตามความต้องการของแต่ละบุคคล จนกลายเป็นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ซื้อกับวิสาหกิจชุมชน โดยสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ สร้างมูลเพิ่มให้กับวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนควรยกระดับการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลผ่านโซเชียลคอมเมอร์ซ เพื่อสร้างการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเข้ามาเลือกซื้อผลิตภัณฑของวิสาหกิจชุมชนผ่านการ บูรณาการช่องทางทั้ง 4 ช่องทาง คือ 1) ดิจตอก นำเสนอเนื้อหาทุนทางวัฒนธรรมผ่านวีดิทัศน์สั้นที่มีความสนุกสนานและกระชับอย่างสร้างสรรค์ 2) ยูทูบ นำเสนอเนื้อหาวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนวัดขวัญเมือง เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ในวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น 3) เฟซบุ๊ก สร้างการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการผลิตภัณฑที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และ 4) อินสตagram ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และความงามของผลิตภัณฑ ด้วยภาพถ่ายที่สะดุดตา พร้อมความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้ซื้อได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย

สรุปการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาโซเชียลคอมเมอร์ซเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเพศหญิงทั้งหมด มีประสบการณ์เฉลี่ย 7 ปี โดยการพัฒนาโซเชียลคอมเมอร์ซมุ่งเน้นการใช้แพลตฟอร์มหลัก ได้แก่ ดิจตอก ยูทูบ เฟซบุ๊ก และอินสตagram ในการยกระดับการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ ดิจตอก นำเสนอวีดิทัศน์สั้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนอย่างสนุกสนานและทันสมัย ยูทูบถ่ายทอดทุนวัฒนธรรมของชุมชนวัดขวัญเมืองในรูปแบบร่วมสมัย เฟซบุ๊ก สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับการผลิตสินค้า และ อินสตagram ถ่ายทอดอารมณ์ของผลิตภัณฑผ่านภาพถ่ายสวยงาม พร้อมความสามารถในการสื่อสารทันที และนำเสนอแนวทางการตลาดด้วยกลยุทธ์ภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑ และการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า โดยใช้

TOWS Matrix วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งช่วยให้วิสาหกิจสามารถขยายกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจในยุคดิจิทัลผ่านโซเชียลคอมเมิร์ซได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์สำหรับวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้และเพิ่มโอกาสในการดำเนินธุรกิจในยุคดิจิทัล วิสาหกิจชุมชนบ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ได้ใช้กลยุทธ์ผ่านหลายแพลตฟอร์มเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภค โดยการสร้างกิจกรรมที่เน้นให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมโดยตรง เช่น กิจกรรม การทำของที่ระลึกจะฝ้าย้อมสีกาบมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทำมือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถดึงดูด ความสนใจของผู้บริโภคที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์แฮนด์เมดที่มีคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ จากการศึกษาของ ธมกร แสงวงสว่าง และเสาวลักษณ์ จิตติมงคล (2564) พบว่า การใช้ สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์อย่างเฟซบุ๊กช่วยให้ธุรกิจสามารถสร้างชื่อเสียงและการรับรู้ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นผ่านการนำเสนอ รูปภาพและวิดีโอที่น่าสนใจ ผลจากการใช้เฟซบุ๊กเชิงพาณิชย์ใน ลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึง ผลิตภัณฑ์ ได้มากขึ้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความภักดีต่อตราผลิตภัณฑ์ ในยุคที่ผู้บริโภคต้องการการสื่อสารที่รวดเร็ว และกระชับ การใช้ติ๊กต็อกในการโฆษณาผ่านวิดีโอแบบสั้น กลายเป็นช่องทางสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้ดี การนำเสนอด้วยวิดีโอสั้นที่สื่อถึง ความสนุกสนานและการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงช่วยสร้างการรับรู้และความสนใจในผลิตภัณฑ์ได้อย่างรวดเร็ว (Meng, Kou, Duan, & Bie, 2024) ผลการวิจัยของ Gao, Liu, & Gao (2023) พบว่าการใช้ติ๊กต็อกในเชิงพาณิชย์ สามารถนำเสนอเนื้อหาที่เข้าใจง่าย และตรงตามความต้องการของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล อีกหนึ่งช่องทางที่มีผลอย่างมากต่อการสร้างการรับรู้คือ ยูทูบ การใช้ยูทูบเพื่อถ่ายทอดทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดขวัญเมืองช่วยให้ผู้บริโภค ได้เห็นถึงกระบวนการผลิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเฉพาะตัว (Chai, Chae, & Huang, 2024) การ นำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ผ่านวิดีโอช่วยให้ผู้บริโภคไม่เพียงแต่เข้าใจผลิตภัณฑ์ ที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรม แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับชุมชน การศึกษาโดย Hassaro & Chailom (2023) พบว่ายูทูบเป็นสื่อที่สามารถนำเสนอทุนทางวัฒนธรรมด้วยวิธีที่ทันสมัยและดึงดูดความสนใจของ ผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับอินสตาแกรม แพลตฟอร์มนี้โดดเด่นในเรื่องการใช้งานที่ง่ายและเน้นภาพที่สวยงามและมีความทันสมัย ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนควรใช้ประโยชน์จากการตกแต่งภาพ และการโพสตรูปภาพที่มี เอกลักษณ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตราผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี การใช้ภาพที่สะท้อนถึงอารมณ์ และเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้ดีขึ้น งานวิจัยของ Yu & Sun (2019) และ Abbott et al. (2013) สนับสนุนว่า อินสตาแกรม เป็นแพลตฟอร์มที่สามารถ นำเสนอภาพลักษณ์ของตราผลิตภัณฑ์ผ่านรูปภาพที่ทันสมัยและน่าดึงดูด ทำให้ผู้ซื้อสามารถเข้าใจ และเชื่อมต่อกับวิสาหกิจชุมชนได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

2. การปรับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์สำหรับวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนบ้านหัดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี สามารถเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน และความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นจากกลยุทธ์ การสร้างภาพลักษณ์ตราผลิตภัณฑ์ที่มุ่งเน้นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน ผ่านโซเชียลคอมเมิร์ซ เช่น ติ๊กต็อก เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และยูทูบ เพื่อเพิ่มการรับรู้และสร้างความจดจำในตลาดที่กว้างขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์จะรวมถึงการใช้ทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สะท้อนผ่าน

ผลิตภัณฑ์ และศิลปะพื้นบ้าน ที่เป็นเอกลักษณ์ กลยุทธ์นี้สอดคล้องกับ การศึกษาของ จุฑามาศ แก้วพิจิตร อัครณ์ วงศ์ปรีดี และฉัชนเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2560) ที่พบว่าการสร้างภาพลักษณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ ช่วยให้ชุมชนสามารถเผยแพร่ และกระจายข้อมูลไปยังผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะการใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพและวิดีโอ นอกจากนี้ การจัดการทางการตลาด ยังครอบคลุมถึงการขายผ่านหน้าร้าน การออกบูธแสดงผลภัณฑ์ และการขายผ่านกลุ่มเครือข่าย ทำให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มและกระจายรายได้มายั่งยืน ต่อมากลยุทธ์ที่สองคือ การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าในยุคดิจิทัล โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการบอกต่อแบบปากต่อปาก แบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขยายการรับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ และบริการ ของวิสาหกิจชุมชน ข้อมูลจากการศึกษาของ Kizildag et al. (2017) แสดงให้เห็นว่า โซเชียลคอมเมอร์ซสามารถสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ทำให้วิสาหกิจชุมชน สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้ผู้บริโภคที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม สามารถแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และองค์ความรู้ร่วมกันได้ ทำให้เกิดชุมชนออนไลน์ที่ส่งเสริมให้ผู้บริโภค เข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ และบริการได้อย่างรวดเร็ว และตรงกับความต้องการ ดังนั้นโซเชียลคอมเมอร์ซยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถเชื่อมโยงการสื่อสารและสนทนากับผู้บริโภคได้ อย่างใกล้ชิด และกระตุ้นให้ผู้ซื้อเกิดความต้องการซื้อในทันที (Basu, 2018) โดยการสนทนาผ่านช่องทางโซเชียลคอมเมอร์ซ มีบทบาทสำคัญตั้งแต่การเริ่มต้นพูดคุยกับผู้ซื้อจนถึง การตัดสินใจซื้อ (Osatuyi & Qin, 2018) ดังนั้น การใช้โซเชียลคอมเมอร์ซช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถสื่อสารและปิดการขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างการเติบโตที่ต่อเนื่องในยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนี้เน้นไปที่การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างการเติบโตและยกระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในยุคดิจิทัล การวิจัยแสดงให้เห็นว่าการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหลักในการประชาสัมพันธ์และสร้าง ความสัมพันธ์กับลูกค้า สามารถเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กับวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์ความรู้หลักที่ได้รับจากการศึกษานี้ประกอบด้วย 2 ด้านหลัก ดังนี้

1. การสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เชิงพาณิชย์ ซึ่งช่วยเพิ่มการรับรู้ และสร้างความจดจำในตราผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การบูรณาการสื่อหลายช่องทาง เช่น เพจบุ๊ก อินสตาแกรม และยูทูบ ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายและรวดเร็วมากขึ้น การใช้สื่อประสม เช่น ภาพถ่ายและวิดีโอ ทำให้การนำเสนอผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจ และกระตุ้นให้ เกิดการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การสื่อสารผ่านสื่อเหล่านี้ยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และ วัฒนธรรมท้องถิ่นไปยังผู้บริโภคทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าในสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะการบอกต่อแบบปากต่อปาก แบบอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้วิสาหกิจชุมชน สามารถขยายเครือข่ายผู้บริโภคได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การสนทนาคอมเมอร์ซ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคสามารถสนทนา โดยตรงกับผู้ขายผ่านช่องทาง สื่อออนไลน์ก่อนการตัดสินใจซื้อ ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถเข้าถึงความต้องการของลูกค้าได้อย่างใกล้ชิด การสร้าง

ประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้ซื้อผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ไม่เพียงช่วย กระตุ้นการซื้อในทันที แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและ ความภักดีในตราผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างผู้บริโภคกับวิสาหกิจชุมชน

ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่นี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้กลยุทธ์การตลาดออนไลน์และการสื่อสาร ผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ สามารถสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้กับวิสาหกิจชุมชนในยุคดิจิทัล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อ ออนไลน์เพื่อส่งเสริม ผลิตภัณฑ์ที่มีทุนทางวัฒนธรรม ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยัง ส่งเสริมให้เกิดการเติบโตอย่าง ยั่งยืน ในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะด้านกลยุทธ์การตลาดออนไลน์

1.1.1 วิสาหกิจชุมชนควรใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์อย่างหลากหลาย เช่น ดิจิตอล เฟซบุ๊ก ยูทูบ อินสตาแกรม เป็นต้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกัน การใช้สื่อหลายช่องทาง ควรมีการบูรณาการที่สอดคล้องกัน เพื่อให้ข้อมูล และสารสนเทศที่ส่งไปถึงผู้บริโภคมีความชัดเจนและน่าสนใจ รวมถึงควร เน้นการใช้สื่อประสมที่ทันสมัย เช่น วิดีทัศน์ รูปภาพ และกราฟิก เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของ ผู้บริโภค

1.1.2 วิสาหกิจชุมชนควรเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภคผ่านการสื่อสารที่มีคุณภาพ และ กระตุ้นให้เกิดการบอกต่อผ่านสื่อออนไลน์ สิ่งนี้สามารถสร้างการรับรู้และความภักดีในตราผลิตภัณฑ์ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การสนับสนุนให้ลูกค้าแชร์ประสบการณ์ หรือรีวิว ผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์จะช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์แพร่กระจายไปในวงกว้าง

1.1.3 วิสาหกิจชุมชนควรพิจารณาใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อ ดึงดูดความสนใจจากกลุ่มเป้าหมายและกระตุ้นให้เกิดการซื้อขายอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

1.2.1 วิสาหกิจชุมชนควรมีการจัดทำแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบ โดยรวมถึงการกำหนดเป้าหมาย ทาง การตลาด แผนการผลิต การจัดการช่องทางการจำหน่าย และ การใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์ในการประชาสัมพันธ์ และสร้างภาพลักษณ์ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวได้ตามความเปลี่ยนแปลงของ ตลาด

1.2.2 วิสาหกิจชุมชนควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดจำหน่าย และการ แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

1.2.3 วิสาหกิจชุมชนควรเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้าง ความแตกต่างและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงพาณิชย์เพื่อเผยแพร่คุณค่าทางวัฒนธรรมของผลิตภัณฑ์จะช่วยเสริมสร้างการรับรู้และความ ภักดีของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการสำรวจปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้บริโภค เช่น ความเชื่อมั่นในตราผลิตภัณฑ์ ความพึงพอใจ และความภักดีในตราผลิตภัณฑ์ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารและการตลาดที่ตรงกับพฤติกรรม และความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ แก้วพิจิตร อัครณัฏ วงศ์ปรีดี และฉัตรเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2560). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ในการยกระดับผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมให้เป็นตราผลิตภัณฑ์ระดับโลก. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- นฤศร มังกรศิลา และนุจรี บุรีรัตน์. (2561). การบริหารลูกค้าสัมพันธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่ดีจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ในธุรกิจร้านอาหาร. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 24(46), 65-81.
- โยธิน แสงวดี. (2559). ประชากร การคำนวณขนาดตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง. <https://ipsr.mahidol.ac.th/>
- วิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี. (2566, 14 กันยายน). *ความเป็นมาและข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดโคนน้อยเมืองนนท์*. นนทบุรี.
- Abbott, W., Donaghey, J., Hare, J., & Hopkins, P. (2013). An Instagram is worth a thousand words: an industry panel and audience Q&A. *Library Hi Tech News*, 30(7), 1-6.
- Abed, S. S. (2020). Social commerce adaption using TOE Framework: An empirical investigation of Saudi Arabian SMEs. *International Journal of Information Management*, 53. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102118>.
- Basu, S. (2018). Information search in the internet markets: Experience versus search goods. *Electronic Commerce Research and Applications*, 30(2018), 25-37.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood.
- Chaffey, D., & Smith, P. R. (2022). *Digital marketing excellence: planning, optimizing and integrating online marketing*. Routledge.
- Chai, B. S., Chae, T., & Huang, A. I. (2024). Evaluation of Educational YouTube Videos for Distal Radius Fracture Treatment. *Journal of Hand Surgery Global Online*, 6, 382-387.
- Elkington, J. (1997). *Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business*. Capstone.
- Gao, Y., Liu, F., & Gao, L. (2023). Echo chamber effects on short video platforms. *Scientific Reports*, 13(1) doi:10.1038/s41598-023-33370-1
- Hart, S. L. (1995). A natural-resource-based view of the firm. *The Academy of Management Review*, 20(4), 986-1014.

- Hassaro, K., & Chailom, P. (2023). Motives of social media use for online marketing: A uses and gratification approach. *International Journal of Computing and Digital Systems*, 13(1), 415-425. doi:10.12785/ijcds/130134
- Huang, Z., & Benyoucef, M. (2017). The effects of social commerce design on consumer purchase decision-making: An empirical study. *Electronic Commerce Research and Applications*, 25, 40-58.
- Khalaf, A., Radhi, A., Al Mascati, M., Moosa, M., Hamdan, A., & Syed-Ahmad, S. (2023). *The impact of social media on E-commerce and marketing*. doi:10.1007/978-3-031-26956-1_15
- Kizildag, M., Altin, M., Ozedmir, O., & Demirer, I. (2017). What do we know about social media firms' financial outcomes so far?. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 8(1), 39-54.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2017). *Marketing 4.0: Moving from traditional to digital*. Wiley.
- Kwangsawad, A. & Jattamart, A. (2022). Overcoming customer innovation resistance to the sustainable adoption of chatbot services: A community-enterprise perspective in Thailand. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7, 1-13.
- Lamont, M., & Lareau, A. (1988). Cultural capital: Allusions, gaps, and glissandos in recent theoretical developments. *Sociological Theory*, 6(2), 153-168.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80(6), 69-96.
- Lin, X., Li, Y., & Wang, X. (2017). Social commerce research: Definition, research themes and trends. *International Journal of Information Management*, 37, 190-201.
- Meng, L. M., Kou, S., Duan, S., & Bie, Y. (2024). The impact of content characteristics of Short-Form video ads on consumer purchase Behavior: Evidence from TikTok. *Journal of Business Research*, 183. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.114874>.
- Moore, J. F. (1996). *The death of competition: Leadership and strategy in the age of business ecosystems*. Harper Business.
- Osatuyi, B., & Qin, H. (2018). How vital is the role of affect on post-adoption behaviors? An examination of social commerce users. *International Journal of Information Management*, 40, 175-185.
- Pham, L. H., Woyo, E., Pham, T. H. and Truong, D. T. X. (2022). Value co-creation and destination brand equity: understanding the role of social commerce information sharing. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*.
- Ryan, D. (2016). *Understanding digital marketing: Marketing strategies for engaging the digital generation*. Kogan Page.

- Sachs, J. D. (2015). *The age of sustainable development*. Columbia University Press.
- Sakas, D. P., Dimitrios, N. K., & Kavoura, A. (2015). *Procedia Economics and Finance*, 24, 589-597.
- Swartz, D. L. (1997). *Culture and power: The sociology of Pierre Bourdieu*. University of Chicago Press.
- Tang, J., & Zhang, P. (2018). *The impact of atmospheric cues on consumers' approach and avoidance behavioral intentions in social commerce websites. Computers in Human Behavior*. 108(4), DOI:10.1016/j.chb.2018.09.038.
- Vongsraluang, N., & Bhatiasavi, V. (2016). The determinants of social commerce system success for SMEs in Thailand. *Information Development*, 33(1), 80–96. doi:10.1177/0266666916639632
- Yu, C.-E., & Sun, R. (2019). The role of Instagram in the UNESCO's creative city of gastronomy: A case study of Macau. *Tourism Management*, 75, 257–268.

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบ
เพื่อธุรกิจในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

A Comparative Study of Master's Degree Programs in Design
for Business in Bangkok and its Vicinity

ยลรวี ฉัตรศิริเวช

Yolawee Chatsiriwech

วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

College of Social Communication Innovation Srinakharinwirot University

Corresponding email: yolawee@g.swu.ac.th

Received: 17 กุมภาพันธ์ 2568; Revised: 25 เมษายน 2568; Accepted: 28 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบที่มีลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงระบบจากการรวบรวมข้อมูลหลักสูตรจริง เพื่อนำผลการเปรียบเทียบไปสังเคราะห์เป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบจากหลักสูตรที่เลือกมาอย่างมีหลักเกณฑ์ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รูปแบบโครงสร้างหลักสูตร ข้อมูลรายวิชา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละด้านมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละหลักสูตร โดยด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความแตกต่างตามเป้าหมายของสถาบัน มุ่งเน้นการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้ประกอบการ และการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจ ด้านโครงสร้างหลักสูตรแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของแผนการเรียน เช่น แผน ก แบบ ก2 และแผน ข ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาทางวิชาการ ด้านรายวิชาและการเรียนการสอนมีการจัดกลุ่มวิชาตามความจำเป็นของตลาดแรงงาน และมีการใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายที่สอดคล้องกับแต่ละสาขาวิชา ด้านการประเมินผลหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกัน โดยมุ่งเน้นการประเมินจากประสบการณ์จริงและการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรในอนาคตอย่างมีทิศทาง

คำสำคัญ : การศึกษา, การเปรียบเทียบ, หลักสูตรระดับปริญญาโท, การออกแบบเพื่อธุรกิจ

ABSTRACT

This comparative research, characterized as research and development (R&D), aims to study master's degree programs related to design for business in Bangkok and its vicinity. The study emphasizes a systematic analysis based on actual curriculum documents, with the goal of synthesizing findings into preliminary guidelines for designing and developing modern curricula that respond to future labor market demands. The research methodology involved comparative content analysis of selected curricula based on defined criteria, focusing on five key components: program objectives, curriculum structure, course content, instructional methods, and curriculum evaluation.

The findings revealed both similarities and differences across the five components, reflecting the unique identities of each program. In terms of program objectives, differences stem from the specific goals of each institution some emphasize creative design, others focus on entrepreneurship or innovation management for business. The curriculum structures varied in terms of academic plans (Plan A2 and Plan B), aligning with each program's academic focus. Course content and instructional methods were organized to reflect the needs of the labor market, with each curriculum employing diverse teaching strategies suited to its disciplinary context. Curriculum evaluation methods were found to be generally similar, with an emphasis on real-world experience and the practical application of knowledge. These findings can serve as a foundation for future curriculum planning and development with a clearer strategic direction.

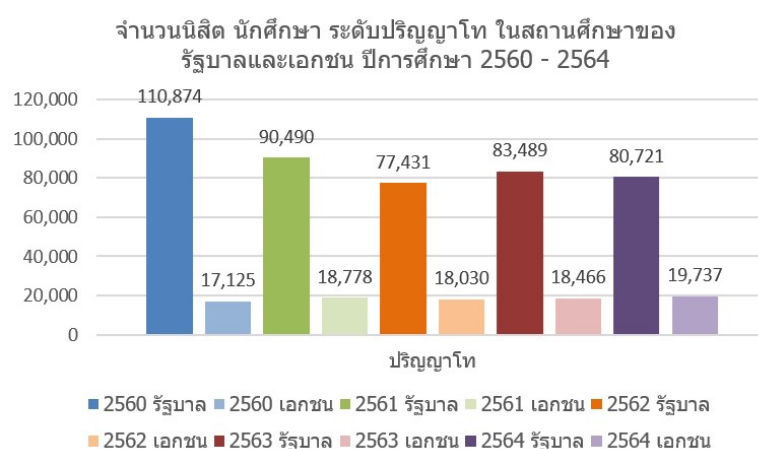
Keywords: Study, Comparative, Master's Degree, Design for Business

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การศึกษาปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและหลากหลายเพื่อให้มนุษย์ได้เลือกศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของไทยจึงเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้พรมแดน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกเวลา และเพื่อให้เท่าทันโลกในปัจจุบันผู้รับผิดชอบทางการศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาสมรรถภาพที่จำเป็นแก่ผู้เรียนได้ โดยจะต้องศึกษาเป้าประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วพิจารณาเลือกนำไปใช้ โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากครูผู้สอน สื่อและอุปกรณ์การสอนแล้ว หลักสูตรยังเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การบริหารหลักสูตรจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล และอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี โดยการบริหารหลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เป็นกลไกและกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2546; อารัง บัวศรี, 2542)

การศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาบุคคลให้มีความพร้อมและสมบูรณ์แบบ โดยในกระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้หลายบุคคลต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมรับมืออยู่เสมอ การศึกษาจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณภาพให้ดำรงอยู่ในสังคมได้ อีกทั้งการมีโอกาสได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นนั้นย่อมเป็นแนวทางไปสู่ความก้าวหน้า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการด้านสถิติการศึกษา พ.ศ. 2560 – 2564 (2566) พบจำนวนบุคคลที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ประจำปีการศึกษา 2560 -2564 ที่ผ่านมีแนวโน้มลดลง

ภาพที่ 1 จำนวนนิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาโท ในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2560-2564
ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

แม้ว่าจำนวนผู้ศึกษาระดับปริญญาโทจะมีแนวโน้มลดลงในช่วงปีการศึกษา 2560–2564 ตามข้อมูลจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2566) แต่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษายังคงเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์เชิงระบบและการจัดการอย่างมีแบบแผน

การเปรียบเทียบหลักสูตรสามารถดำเนินการได้หลายวิธีตามแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานที่หลากหลาย ทั้งในมิติของจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง รายวิชา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละแนวทางมีมุมมองและแนวปฏิบัติที่ต่างกันไป การวิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักสูตรจึงถือเป็นกระบวนการสืบค้นทางวิชาการที่มีความซับซ้อน ต้องอาศัยการ

ไตร่ตรอง การตั้งคำถามต่อสิ่งที่เชื่อ และความต่อเนื่องในการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจเชิงลึกที่จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (Tyler, 1949; Ornstein & Hunkins, 2009)

ในปัจจุบันแนวโน้มของความร่วมมือด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กำลังเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับภูมิภาค การศึกษาเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงสมรรถนะของหลักสูตรจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้แต่ละสถาบันรับรู้จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และเปิดโอกาสสู่ความร่วมมือทางวิชาการในอนาคต จากแนวโน้มดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการออกแบบและวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร, ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร, ด้านข้อมูลรายวิชา, ด้านการเรียนการสอน, ด้านการประเมินหลักสูตร

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบหลักสูตรผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้โดยการเปรียบเทียบหลักสูตรในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเป็นแผนสำหรับเตรียมความพร้อมต่ออนาคตของผู้เรียน เป็นผลสำเร็จที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจบหลักสูตรไปแล้ว ซึ่งอาจจะถูกกำหนดโดยรัฐบาลหรือสถาบันการศึกษาก็ได้

2. ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรและหมวดวิชา

ศึกษาลักษณะและแผนผังแสดงการแจกแจงรายวิชา กลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์จำนวนหน่วยกิต โดยมีความสัมพันธ์กับเวลาของหลักสูตร ทั้งการจัดสรรเวลา และการเรียงลำดับเวลาของหลักสูตรในการให้ข้อมูลข่าวสารและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3. ด้านเนื้อหาวิชา

ศึกษาถึงเนื้อหาและรายละเอียดของรายวิชาที่ผู้เรียนได้ศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ รวมทั้งเนื้อหาทางวิชาการและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนพร้อมทั้งความสามารถและประสบการณ์ที่จะได้รับจากการศึกษา

4. ด้านยุทธศาสตร์การเรียนการสอน

ศึกษาถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน วันเวลาในการศึกษา รูปแบบการวัดผล รวมไปถึงสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ทั้งตำราหรือเอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน และเทคโนโลยีการศึกษาต่าง ๆ เช่น E-Learning เป็นต้น

5. ด้านการประเมินผลหลักสูตร

ศึกษาการประเมินผลของหลักสูตรว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผลจากการประเมินผลหลักสูตรที่ได้นั้น ยังสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปได้

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2556) หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลวิชาเนื้อหาสาระ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2546) ได้วิเคราะห์ความหมายของหลักสูตรและจัดกลุ่มของความหมายที่พบเป็น 3 กลุ่ม คือ สิ่งที่คาดหวัง, สิ่งที่เกิดขึ้นจริง, และสิ่งที่คาดหวังและเกิดขึ้นจริง

สงัด อุทรานันท์ (2527) ได้ศึกษาความหมายของหลักสูตรและกล่าวถึงความหมายที่มีจุดเน้นต่าง ๆ กัน หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน, มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน, กิจกรรมการเรียนการสอน, สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง, ข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน, กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน โดยขอบเขตของหลักสูตร 3 สถานะ คือ 1) ศาสตร์แขนงหนึ่ง 2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการ 3) ระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตร

চার্জ বাক্স (2542) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้อย่างละเอียดและครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรที่ใช้ในการศึกษา ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นต้องประกอบด้วย (1) เป้าหมายและนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา (2) จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากจบหลักสูตรการเรียนไปแล้ว (3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงรายวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ (4) จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objective) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว (5) เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีรวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับจากการเรียนการสอน (6) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objective) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้ (7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ (8) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร (9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์แผ่นฟิล์ม แถบวิดีโอ คาสส และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบข้อมูล

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2550) เปรียบเทียบ หมายถึง การนำสิ่งหนึ่งมาเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าเหมือนกันหรือไม่เหมือนกัน เท่ากันหรือไม่เท่ากัน ต่างกันหรือไม่ต่างกัน มักใช้กับสิ่งที่เป็นชนิดเดียวกัน เพื่อพิจารณาลักษณะให้ละเอียดลึกลงไป

ธนัญชัย สิงห์มาตย์ (2555) ได้กล่าวว่า การเปรียบเทียบนั้นสามารถสื่อได้ 2 ความหมายคือ การเปรียบเทียบในลักษณะเทียบเคียงและลักษณะการเปรียบเทียบ ดังนี้

การเปรียบเทียบในลักษณะเทียบเคียง หมายถึง การพิจารณาเทียบเคียงสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่สององค์ประกอบขึ้นไป เพื่อให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันระหว่างสิ่งเหล่านั้น

การเปรียบเทียบในลักษณะเปรียบเทียบ หมายถึง การเปรียบเทียบ สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เฉพาะส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันในด้าน มักจะใช้เพื่อช่วยในการอธิบายสิ่งที่ผู้ฟังไม่รู้ โดยนำเอาสิ่งที่ผู้ฟังมาเปรียบเทียบกับเห็น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพในความคิดช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเดิม นุ่มใจ และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเทียบเคียงสมรรถนะหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี การเกษตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย หลักสูตรทั้งหมดที่เป็นตัวอย่างในการศึกษามีลักษณะคล้ายคลึงกันในด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้สามารถในการวิเคราะห์วิจัย ทุกสถาบันมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่คล้ายคลึงกันทั้งเรื่องจำนวนคณาจารย์ ทรัพยากรในการเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตร ทุกสถาบันมีการแต่งตั้งผู้มีหน้าที่ในการบริหาร ประเมิน พัฒนาและปรับปรุง หลักสูตรทุกสถาบันใช้หลักสูตรแผน กแบบ ก(2) เป็นหลัก ข้อเสนอแนะหลักจากผลการวิจัย คือ ควรมีการร่วมมือกันทุกสถาบันในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาด้านการเกษตรของสถาบันต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเป้าหมายและการบริหารจัดการหลักสูตร พร้อมทั้งเสนอให้มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน

ศิริพงศ์ รักใหม่ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบหลักสูตรระหว่างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตของวิทยาลัยดุสิตธานีกับมาตรฐานสมรรถนะอาเซียน พบว่า อาเซียนได้กำหนดให้มีหน่วยสมรรถนะมาตรฐานไว้จำนวน 242 หน่วย สำหรับบุคลากร 32 ตำแหน่งงานในสาขาที่พัก (Hotel) และการเดินทาง (Travel) มีการจัดทำหน่วยสมรรถนะที่ระบุรายละเอียดแสดงขอบข่ายเนื้อหา ทักษะความสามารถตามสมรรถนะในการปฏิบัติงาน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการประเมินผลไว้ทุกสมรรถนะ ผลการเปรียบเทียบกับหลักสูตรของวิทยาลัย พบว่า หน่วยสมรรถนะของอาเซียนส่วนใหญ่สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตรของวิทยาลัยตามโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาแกนบริหารธุรกิจและหมวดวิชาเอกเฉพาะสาขา แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร จึงควรเขียนระบุหน่วยสมรรถนะมาตรฐานอาเซียนไว้ในคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับขอบเขตรายวิชา โดยนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลของหน่วยมาตรฐานสมรรถนะอาเซียนไปใช้ในการเรียนการสอน

ณัฐพร เขียววารีสังจะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนการสอน ระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ภาคภาษาอังกฤษ) และคณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก พบว่า เนื่องจากปัจจัยทั้งทางด้านประวัติศาสตร์การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยมีการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่แตกต่างกัน

กัน ถึงแม้ว่าหลักสูตรการเรียนของทั้ง 2 มหาวิทยาลัยจะมีความแตกต่างกัน แต่ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาได้รับความรู้และประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งเป็นบุคลากรที่มีความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติต่อไป

กัลย์ธีรา สุภานิธิ และปริญญนันท์ พร้อมสุขกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า 1) หลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์การผลิตบุคลากรด้านวิชาการดนตรี เช่น ครู อาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการเหมือนกัน แต่มีเพียง 2 ใน 8 หลักสูตร คือหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่ระบุดีกรีศึกษาลงในชื่อปริญญา นอกจากนี้จะเป็นเพียงกลุ่มวิชาแขนงวิชา หรือสาขาวิชาเท่านั้น 2) อัตลักษณ์ของแต่ละหลักสูตรแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาเปรียบเทียบและมีผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความแตกต่างกัน

Ornstein & Hunkins (2009) ได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรโดยเน้นการเปรียบเทียบในมิติของ เป้าหมาย รายวิชา วิธีการสอน และการประเมินผล ซึ่งสนับสนุนการวางกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงเปรียบเทียบหลักสูตร ขณะเดียวกัน Glattthorn et al. (2018) ได้เน้นว่าการเปรียบเทียบหลักสูตรช่วยให้นักวิจัยและผู้พัฒนาหลักสูตรเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน และการวางโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบททาง สังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางการเปรียบเทียบหลักสูตรสามารถใช้ได้ หลากหลายวิธีและมุมมอง ทั้งในด้านสมรรถนะ เนื้อหาวิชา และอัตลักษณ์ของผู้สำเร็จการศึกษา ข้อค้นพบจากการ เปรียบเทียบเหล่านี้สามารถนำไปสังเคราะห์เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของ ตลาดแรงงานและสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อ ธุรกิจ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3 หลักสูตร ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกโดยใช้หลักเกณฑ์ด้านความแท้จริง ความน่าเชื่อถือ ความเป็นตัวแทน และความหมาย (Scott, 1990) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. การคัดเลือกเอกสาร

ผู้วิจัยคัดเลือกหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ จาก 3 สถาบันอุดมศึกษาใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยพิจารณาจากชื่อหลักสูตร วัตถุประสงค์ รายวิชา และองค์ประกอบหลักสูตรที่สามารถ วิเคราะห์และเปรียบเทียบได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร 3) ด้านข้อมูลรายวิชา 4) ด้านการเรียนการสอน 5) ด้านการประเมินหลักสูตร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เปรียบเทียบความเหมือนหรือความสอดคล้อง และความแตกต่างของหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาในรูปแบบขององค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) และแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3 แห่ง โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาจากข้อมูลและแบ่งประเภทข้อมูล เพื่อให้สามารถจัดกลุ่มข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ ออกเป็น 5 ด้าน 1) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร 3) ด้านข้อมูลรายวิชา 4) ด้านการเรียนการสอน 5) ด้านการประเมินหลักสูตร ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อมูลวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจที่เปิดการเรียนการสอนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใกล้เคียงกันแม้ว่าจะอยู่ภายใต้ประเภทของปริญญาและหลักสูตรที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละหลักสูตรอาจกำหนดคุณสมบัติบางประการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทของปริญญาและสาขาวิชา โดยจุดมุ่งหมายหลักของทั้ง 3 หลักสูตรที่มีคล้ายคลึงกันจะเกี่ยวกับด้านการบูรณาการความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมจากกระบวนการเรียนและการวิจัย และให้คุณค่าที่เป็นประโยชน์แกสังคม ซึ่งแต่ละหลักสูตรจะมุ่งพัฒนาที่แตกต่างกันดังนี้

1.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ

มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการออกแบบและการจัดการธุรกิจ เน้นสร้างผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาธุรกิจใหม่ ๆ ได้

1.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านศิลปะและการออกแบบ รวมถึงการประยุกต์ใช้ในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เน้นสร้างนักออกแบบที่สามารถทำงานในสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและการออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม

มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในการจัดการนวัตกรรมเพื่อใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรม เน้นสร้างผู้บริหารที่สามารถนำทฤษฎีและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร

จากการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร ผู้วิจัยพบว่าหลักสูตรมีการกำหนดหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรที่ต้องศึกษาไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และโครงสร้างหลักสูตรสามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบดังนี้

แบบที่หนึ่ง คือ แผน ก แบบ ก 2 เป็นแผนการศึกษารายวิชาและมีการทำปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าหลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาบังคับเป็นหลัก หมวดวิชาเลือก รองลงมา ซึ่งจะเห็นได้จากหน่วยกิตที่กำหนดให้ศึกษานั้น มีจำนวนมากกว่าหมวดวิชาอื่น ๆ ทั้ง 3 หลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต, ศป.ม. สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 9 หน่วยกิต, และ วท.ม. สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจ และอุตสาหกรรม หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 9 หน่วยกิต โดยสามารถแบ่งหมวดวิชาเรียนของแผน ก แบบ ก 2 ได้ดังนี้

1. หมวดวิชาบังคับ	18 หรือ 15	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเลือก	6 หรือ 9	หน่วยกิต
3. ปริญญานิพนธ์	12	หน่วยกิต
หน่วยกิตรวม	36	หน่วยกิต

แบบที่สอง คือ แผน ข เป็นแผนการศึกษารายวิชาที่ไม่ต้องทำปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ แต่จะทำสารนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ ผู้วิจัยพบว่า ทั้ง 3 หลักสูตร ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาบังคับเป็นหลัก หมวดวิชาเลือก รองลงมา ซึ่งหลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 12 หน่วยกิต, ศป.ม. สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 15 หน่วยกิต, และ วท.ม. สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต โดยสามารถแบ่งหมวดวิชาเรียนของแผน ข ได้ดังนี้

1. หมวดวิชาบังคับ	18 หรือ 15	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเลือก	15 หรือ 12 หรือ 6	หน่วยกิต
3. สารนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ	6	หน่วยกิต
หน่วยกิตรวม	36	หน่วยกิต

จากข้อมูลด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น โครงสร้างหลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 และหลักสูตรแผน ข ของทั้ง 3 หลักสูตร ในแต่ละหมวดวิชามีจำนวนหน่วยกิตใกล้เคียงกัน โดยหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชาดังนี้

2.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชาการออกแบบ กลุ่มวิชาธุรกิจ และวิจัย

2.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชาศิลปะ กลุ่มวิชาการออกแบบ และกลุ่มวิชาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชานวัตกรรม กลุ่มวิชาการจัดการ และกลุ่มวิชาธุรกิจและอุตสาหกรรม

3. ด้านข้อมูลรายวิชา

ในส่วนเนื้อหาข้อมูลรายวิชาในแต่ละหลักสูตร พบว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ ประกอบด้วยรายวิชาการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ หลักสูตร

ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วยรายวิชาศิลปะ การออกแบบ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม ประกอบด้วยรายวิชาการจัดการนวัตกรรม วิชาการจัดการธุรกิจ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม โดยแต่ละหลักสูตรแยกเป็น 2 หมวดวิชาดังนี้

3.1 หมวดวิชาบังคับ

ผู้วิจัยพบว่า รายวิชาในหมวดบังคับจากหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร มีจำนวนรายวิชาแตกต่างกันเพียง 3 หน่วยกิต ทั้งแผน ก แบบ ก2 และแผน ข และชื่อรายวิชาส่วนใหญ่มีความใกล้เคียงกัน แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย รายวิชาในหมวดบังคับของทั้ง 3 หลักสูตรนั้นได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย กระบวนการคิดสร้างสรรค์การออกแบบนวัตกรรม และธุรกิจ โดยสรุปได้ดังนี้

1) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ มีการจัดการเรียนการสอนในหลายหมวดหมู่ ซึ่งหมวดวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1.วิชาพื้นฐานทางการออกแบบและธุรกิจ เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบ หลักการตลาดและการจัดการธุรกิจ 2. วิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของตลาด การออกแบบประสบการณ์ให้เหมาะสมผู้ใช้ (UX User Experience และ UI User Interface) ในมุมมองต่าง ๆ รวมถึงการสร้างสรรค์และการออกแบบกราฟิกเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3. วิชาการวิจัยและการวิเคราะห์ เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยและวิเคราะห์ตลาดเพื่อประเมินโอกาสทางธุรกิจ เพื่อศึกษาและวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคและการตอบสนองต่อผลิตภัณฑ์และบริการ และ 4. วิชาเกี่ยวกับการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการพัฒนากลยุทธ์เพื่อความสำเร็จในธุรกิจ วิชาบังคับของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจที่กล่าวมาข้างต้นออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในสายงานการออกแบบเพื่อธุรกิจและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนที่มีความสนใจในด้านศิลปะและการออกแบบ โดยบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์เข้ามาเพื่อสร้างโอกาสในด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งหมวดวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาพื้นฐานทางศิลปะและการออกแบบ เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และประวัติศาสตร์ศิลปะที่มีผลต่อการพัฒนาในยุคปัจจุบัน และเรียนรู้หลักการออกแบบและการสร้างสรรค์งานออกแบบในรูปแบบต่าง ๆ 2. วิชาการออกแบบและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และบทบาทของศิลปะและการออกแบบในเศรษฐกิจยุคใหม่ 3. วิชาการจัดการธุรกิจและการพัฒนากลยุทธ์ในบริบทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และการจัดการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและการออกแบบ วิชาบังคับของหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้นออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในสายงานศิลปะ การออกแบบ และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นที่การพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรมซึ่งหมวดวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาพื้นฐานการจัดการนวัตกรรม เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการและแนวคิด

เกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรมในองค์กร และการพัฒนานวัตกรรมและการจัดการการเปลี่ยนแปลงในองค์กร 2. วิชาเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารจัดการ เพื่อการวางแผนและการพัฒนางานนวัตกรรมเพื่อความสำเร็จในธุรกิจ และการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ 3. วิชาเกี่ยวกับการวิจัยและการวิเคราะห์ วิธีการวิจัยเพื่อการพัฒนาในธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมถึงการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้นวัตกรรมในองค์กร 4. วิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในธุรกิจและอุตสาหกรรม เพื่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมและการสื่อสารเพื่อธุรกิจ รวมถึงการจัดการนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 5. วิชาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แนวคิดและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่ารวมถึงกระบวนการและเทคนิคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ วิชาบังคับของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรมที่กล่าวมาข้างต้นออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการและพัฒนานวัตกรรมในธุรกิจและอุตสาหกรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างโอกาสและความสำเร็จในสาขางานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารายวิชาในหมวดบังคับของทั้ง 3 หลักสูตร มีความหลากหลายครอบคลุมสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้ศึกษาและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยและให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยกระบวนการคิดสร้างสรรค์การออกแบบนวัตกรรมและธุรกิจเป็นหลัก

3.2 หมวดวิชาเลือก

ผู้วิจัยพบว่า รายวิชาในหมวดวิชาเลือกจากหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร มีจำนวนรายวิชาแตกต่างกันเพียง 3 หน่วยกิต แตกต่างกันเพียง 3 หน่วยกิต ทั้งแผน ก แบบ ก2 และแผน ข ซึ่งชื่อรายวิชาส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย รายวิชาในหมวดเลือกของทั้ง 3 หลักสูตรนั้นได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นและหลากหลายที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยสรุปได้ดังนี้

1) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ วิชาเลือกของหลักสูตรออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยเกี่ยวข้องกับการออกแบบและการจัดการธุรกิจ ซึ่งหมวดวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาการออกแบบและนวัตกรรม เป็นการออกแบบที่คำนึงถึงความยั่งยืนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนานวัตกรรมในผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองความต้องการของตลาด 2. วิชาเทคโนโลยีและการออกแบบดิจิทัล เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาอินเทอร์เน็ตเฟสและประสบการณ์ผู้ใช้ในสื่อดิจิทัล และการออกแบบและพัฒนาอินเทอร์เน็ตเฟสและประสบการณ์ผู้ใช้ในสื่อดิจิทัล 3. วิชาการตลาดและการจัดการแบรนด์ เกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการแบรนด์ รวมถึงการสื่อสารการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้เครื่องมือและกลยุทธ์ทางการตลาดในสื่อดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 4. วิชาการวิจัยและการวิเคราะห์ เกี่ยวกับการวิจัยและการวิเคราะห์ตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจ และการใช้ข้อมูลและเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจที่ดีขึ้นในธุรกิจ 5. วิชาการจัดการธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาธุรกิจใหม่ การสร้างและพัฒนาธุรกิจใหม่จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ 6. วิชาการออกแบบเชิงกลยุทธ์และการสร้างมูลค่า เกี่ยวกับการนำการออกแบบมาใช้ในการวางแผนและการพัฒนางานธุรกิจ และการใช้การออกแบบเพื่อสร้างมูลค่าและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ วิชาเลือกของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจที่กล่าวมาข้างต้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของตลาดและอุตสาหกรรม ทั้งในด้านการออกแบบและการจัดการธุรกิจ

2) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ วิชาเลือกของหลักสูตรออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายในด้านศิลปะการออกแบบ และการจัดการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งหมวดวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาการออกแบบและนวัตกรรมสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานออกแบบใหม่ๆ และการนำแนวคิดนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ 2. วิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม เกี่ยวกับการจัดการและส่งเสริมกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรมในสังคม และการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 3. วิชาการตลาดและการจัดการธุรกิจสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการการตลาดในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และการจัดการและพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ 4. วิชาการวิจัยและการวิเคราะห์ในศิลปะและการออกแบบ เกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาผลงานศิลปะและการออกแบบที่มีความสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์ตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อสนับสนุนการตลาด 5. วิชาการสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานศิลปะ เกี่ยวกับการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานศิลปะใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและนวัตกรรม และการนำเสนอ จัดแสดงผลงานศิลปะในบริบทต่าง ๆ วิชาเลือกของหลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้น ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายในการตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของอุตสาหกรรมศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม วิชาเลือกของหลักสูตรออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยีในธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งหมวดวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี เกี่ยวกับการจัดการและนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน 2. วิชาการตลาดและการจัดการลูกค้า เกี่ยวกับการนำแนวคิดนวัตกรรมมาใช้ในการวางแผนและดำเนินการด้านการตลาด และการพัฒนาและจัดการประสบการณ์ลูกค้าเพื่อสร้างความพึงพอใจและความภักดี 3. การพัฒนาองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ เกี่ยวกับการพัฒนาและจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรที่เน้นนวัตกรรม และนำการเปลี่ยนแปลงมาปรับใช้ในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 4. การจัดการและการวางแผนกลยุทธ์ เกี่ยวกับการวางแผน การจัดการที่มีผลกระทบต่อองค์กรและพัฒนากลยุทธ์เพื่อการนำนวัตกรรมไปใช้ในองค์กร 5. วิชาเทคโนโลยีและระบบข้อมูล เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนการตลาด รวมถึงการจัดการและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 6. วิชาการเงินและการจัดการทรัพยากร เกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการการเงินในโครงการนวัตกรรม และการประเมินมูลค่าและความคุ้มค่าของนวัตกรรมในเชิงธุรกิจ 7. วิชาการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เกี่ยวกับการกระบวนการและเทคนิคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด รวมถึงการออกแบบและพัฒนาบริการที่มีประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม วิชาเลือกของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของธุรกิจและอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

4. ด้านการเรียนการสอน

4.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ ใช้การบรรยาย การศึกษาภาคปฏิบัติ และการทำวิจัยเป็นหลัก

4.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้การบรรยาย การศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัย

4.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม ใช้การบรรยาย การศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

5. ด้านการประเมินหลักสูตร

5.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ การประเมินผลประกอบด้วยการทดสอบความรู้ การประเมินจากการศึกษาภาคปฏิบัติ และการทำวิจัย

5.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การประเมินผลประกอบด้วยการทดสอบความรู้ การประเมินจากการศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัย

5.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม การประเมินผลประกอบด้วยการทดสอบความรู้ การประเมินจากการศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ทั้งสามหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกันในการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะในการจัดการและประยุกต์ใช้ความรู้ในสาขาต่าง ๆ แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดของกลุ่มวิชาและวิธีการสอนที่เน้นเฉพาะด้านตามสาขาวิชาของตนเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจในประเทศไทยและปริมณฑล นั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการออกแบบและการดำเนินงานของแต่ละหลักสูตร รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในสาขาต่าง ๆ โดยวิเคราะห์ตามกรอบองค์ประกอบหลักสูตร 5 ด้าน ผลการวิเคราะห์สะท้อนประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรทั้งสามแห่งมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านการออกแบบและธุรกิจ เพื่อรองรับบทบาทในสายอาชีพหรือการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันในเรื่องการเน้นย้ำทักษะ เช่น การสร้างนวัตกรรม การออกแบบเชิงศิลปะ หรือการจัดการในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ลักษณะนี้สะท้อนถึงการวางเป้าหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและความถนัดของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรแบบยืดหยุ่น (flexible curriculum) และงานวิจัยของประเดิม ฉ่ำใจ และคณะ (2555) รวมถึง ญัฎฐาพร เขียววาริสัจจะ (2560) ที่พบว่าหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามีความหลากหลายเชิงจุดเน้นแต่มีทิศทางร่วมในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีสมรรถนะ

2. รูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร จากการเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตร พบว่าทั้งสามแห่งมีจำนวนหน่วยกิตรวม 36 หน่วยกิต โดยใช้แผนการเรียน ก แบบ ก2 และแผน ข เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม กลุ่มรายวิชาในแต่ละหลักสูตรมีความเฉพาะตัวตามแนวทางวิชาการ เช่น การจัดกลุ่มวิชาด้านศิลปะ การจัดการ หรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันไป ตามเป้าหมายของหลักสูตร การจัดโครงสร้างในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของแต่ละสถาบันในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาและสมรรถนะเป้าหมายของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนหลักการออกแบบหลักสูตรที่ยึดตามความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของประเดิม ฉ่ำใจ และคณะ (2555)

3. ข้อมูลรายวิชา รายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละหลักสูตรมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ เช่น UX/UI Design, Design Thinking, Creative Business และนวัตกรรมเชิงธุรกิจ รายวิชาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของแต่ละหลักสูตรในการพัฒนาทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ลักษณะการจัดการเนื้อหาดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และพฤติกรรมผู้บริโภคที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางสมรรถนะวิชาชีพ และงานวิจัยของศิริพงศ์ รักใหม่ และคณะ (2559)

4. การเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอนในหลักสูตรที่ศึกษา มีความคล้ายคลึงกันในด้านการใช้การบรรยายควบคู่กับการปฏิบัติ การทำโครงการ การศึกษาภาคสนาม และการทำวิจัย โดยบางหลักสูตรมีการเพิ่มเติมการวิเคราะห์กรณีศึกษาและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จากภาคอุตสาหกรรมเพื่อเสริมทักษะการแก้ปัญหาเชิงระบบ แนวทางนี้สะท้อนถึงการใช้กลวิธีที่หลากหลายเพื่อรองรับลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการฝึกปฏิบัติจริงและคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้จากโครงการ (Project-based Learning)

5. การประเมินหลักสูตร หลักสูตรทั้งหมดใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งการทดสอบ การประเมินจากภาคปฏิบัติ การทำวิจัย และการวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยเฉพาะในหลักสูตรที่เน้นนวัตกรรมหรือการจัดการในภาคอุตสาหกรรม มีการประเมินในรูปแบบการนำเสนอผลงานจริง หรือแผนธุรกิจต้นแบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเน้นประสบการณ์จริงของผู้เรียน แนวทางการประเมินในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และแนวโน้มการประเมินตามผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

สรุปผล จากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบพบว่า หลักสูตรทั้งสามแห่งมีลักษณะร่วมกันในเชิงโครงสร้างพื้นฐาน และวิธีการจัดการเรียนรู้ แต่มีความแตกต่างเชิงกลยุทธ์และจุดเน้นเฉพาะที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของสถาบันและความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละบริบท การดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบทำให้สามารถระบุแนวโน้มสำคัญในการออกแบบหลักสูตร ได้แก่ การบูรณาการข้ามศาสตร์ การจัดโครงสร้างอย่างยืดหยุ่น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการประเมินตามสมรรถนะ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องกับการออกแบบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้ใหม่

1. การออกแบบหลักสูตรระดับปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจมีแนวโน้มชัดเจนในการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ โดยเฉพาะการผสมผสานศาสตร์ด้านการออกแบบ ธุรกิจ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้าไว้ในโครงสร้างรายวิชาอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการออกแบบหลักสูตรมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน แม้หลักสูตรจะมีจำนวนหน่วยกิตที่ใกล้เคียงกัน และใช้แผนการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเช่น แผน ก แบบ ก2 หรือแผน ข แต่มีความยืดหยุ่นในการจัดหมวดหมู่รายวิชาและการเลือกกลุ่มวิชาที่เน้นตามจุดแข็งของสถาบันนั้น ๆ อันเป็นการออกแบบหลักสูตรแบบเฉพาะทางที่สะท้อนถึงความหลากหลายทางวิชาการในระดับบัณฑิตศึกษา

3. การตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 โดยรายวิชาในหลักสูตรทั้งสามแห่งได้ถูกออกแบบเพื่อส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็นในโลกการทำงานสมัยใหม่ เช่น UX/UI Design, Creative Business, Innovation Management และ Data Analysis โดยเฉพาะในบริบทของธุรกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจดิจิทัล

4. วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตร ได้แก่ การบรรยายควบคู่กับภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา การทำโครงงานและการวิจัยสะท้อนแนวทาง Active Learning และ Project-based Learning ซึ่งช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์จริงในชีวิตการทำงาน

5. แนวทางการประเมินผลที่เน้นผลลัพธ์และความสามารถที่แท้จริง การประเมินผลของหลักสูตรทั้งสามเน้นการวัดผลที่สะท้อนถึงสมรรถนะในการปฏิบัติงานจริง เช่น การพัฒนาแผนธุรกิจ การนำเสนอโครงงาน และการวิเคราะห์เชิงวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่เน้นวัดสมรรถนะในการประยุกต์ใช้มากกว่าการท่องจำตามเนื้อหา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการออกแบบธุรกิจ เช่น การใช้ซอฟต์แวร์การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย AI และการตลาดดิจิทัล เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สอดคล้องกับเทรนด์ของธุรกิจปัจจุบัน

1.2 เพิ่มโอกาสในการฝึกงานหรือทำโปรเจกต์ร่วมกับองค์กรธุรกิจจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และปฏิบัติในสถานการณ์จริง

1.3 เสริมวิชาที่เน้นการพัฒนาเทคนิคการออกแบบและศิลปะที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น การออกแบบ 3D การใช้ VR/AR ในการออกแบบ เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้สามารถทำงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้อย่างทันสมัย และวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจ การตลาด การบริหารโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ครอบคลุมทุกด้านในการดำเนินธุรกิจศิลปะและการออกแบบ

1.4 เพิ่มการสนับสนุนการทำวิจัยที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยการสร้างเครือข่ายกับองค์กรวิจัยหรือสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำวิจัยในโครงการที่มีความสำคัญและใช้ได้จริง

1.5 เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมการฝึกอบรมหรือเวิร์กช็อปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนวัตกรรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานจริงและการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และการเข้าร่วมโปรแกรมแลกเปลี่ยนหรือศึกษาดูงานในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการทำงานในสภาพแวดล้อมนานาชาติและการเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ขยายขอบเขตการศึกษาหลักสูตรของสถาบันเอกชน ที่มีจุดเด่นด้านการออกแบบเพื่อธุรกิจ หรือเปรียบเทียบกับหลักสูตรในสาขาอื่นที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้อง เช่น การตลาดดิจิทัล หรือการจัดการนวัตกรรม ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

2.2 ศึกษาประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยการติดตามจากอาชีพของศิษย์เก่า ว่าหลักสูตรมีผลต่อความสำเร็จในการทำงานอย่างไรบ้าง สสำรวจความคิดเห็นของศิษย์เก่าเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตร เพื่อนำมาวิเคราะห์หาผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กัลย์ธีรา สุภณิธิ, และปริญญนันท์ พร้อมสุขกุล. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(4), 20–39.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2567, 19 กรกฎาคม). *มคอ.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2565)*.
<https://fineart.tu.ac.th/mainfile/major/art-design-and-creative-economy/adce-66.pdf>
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2567, 19 กรกฎาคม). *หลักสูตรแฝง*.
<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81..>
- เจษฎา แก้ววรา. (2559). *การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐพร เขียววาริสัจจะ. (2561). *การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนการสอนระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ภาควิชาภาษาอังกฤษ) และคณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัณชัย สิงห์มัตย์. (2567, 19 กรกฎาคม). *การคิดเชิงเปรียบเทียบ*. GotoKnow.
<https://www.gotoknow.org/posts/500905>
- อึ้ง บั้วศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อึ้ง บั้วศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธนชัยการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาส์น.
- ประเดิม ฉ่ำใจ, พิชัย ทองดีเลิศ, สาวิตรี รังสิภัทร์, สิริวรรณ คลลค์เบิร์ค, และพัฒนา สุขประเสริฐ. (2550). *การเทียบเคียงสมรรถนะหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย*. ใน เอกสารการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45 (น. 16–23). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
https://kukrdb.lib.ku.ac.th/proceedings/KUCON/search_detail/result/10705
- วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2561). *มคอ.2 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม (หลักสูตรสหวิทยาการ) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561)*. <https://cit.kmutnb.ac.th/>
- วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2562). *มคอ.2 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพงศ์ รักใหม่, อรรถเวทย์ พงษ์สถาพร, ภูวเรศ อับดุลสตา, ประวีณา คาไซ และ พลอยจรัส ประกัณฐ์โกมล. (2559). *การเปรียบเทียบหลักสูตรระหว่างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตของวิทยาลัยดุสิตธานีกับมาตรฐานสมรรถนะอาเซียน*. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10(1), 151–165.
- สงัด อุทรานันท์. (2527). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาศาสตร์หลักสูตร*. วงเดือนการพิมพ์.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). *เปรียบเทียบ*. <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=...>
- Glatthorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B. M., & Boschee, B. F. (2018). *Curriculum leadership*:

Strategies for development and implementation. SAGE Publications.

Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2009). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (5th ed).
Pearson Education.

Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction.* University of Chicago Press.

การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการเพื่อความหลากหลายทางเพศ
: บทเรียนจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม
Designing Recreational Spaces and Activities for Gender Diversity
: Lessons from Countries with Marriage Equality Laws

เตชภณ ทองเต็ม
Tachapon Tongterm

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Department of Sport Science, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Sisaket Rajabhat University

Corresponding email: spsc_network@hotmail.com

Received: 24 มกราคม 2567; Revised: 23 เมษายน 2568; Accepted: 25 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา หลายประเทศทั่วโลกได้ยกระดับประเด็นความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) สู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย โดยเฉพาะการใช้พื้นที่และกิจกรรมนันทนาการเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเสมอภาค ลดอคติ และสร้างสุขภาวะทางสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งแม้ประเทศไทยจะประกาศใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียมในปี พ.ศ. 2568 อันเป็นหมุดหมายที่สำคัญด้านสิทธิมนุษยชน แต่การแปลงนโยบายดังกล่าวไปสู่การจัดการพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ตอบสนองต่ออัตลักษณ์ที่หลากหลายในบริบทไทยยังคงมีข้อจำกัด ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการภายใต้บริบทกฎหมายสมรสเท่าเทียม สังเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ วิเคราะห์สถานการณ์ของประเทศไทยทั้งในแง่ของความพร้อมและข้อจำกัด และเสนอแนวทางเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและกรณีศึกษาเปรียบเทียบจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า พื้นที่และกิจกรรมนันทนาการสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกทางสังคมที่ทรงพลังในการขับเคลื่อนความเท่าเทียมได้ หากได้รับการออกแบบและพัฒนาบนฐานของสิทธิ ความปลอดภัย และการมีส่วนร่วมของชุมชน LGBTQ+ อย่างแท้จริง อีกทั้งพบว่าประเทศไทยมีข้อจำกัดทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณ บุคลากร และทัศนคติทางวัฒนธรรมที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน โดยผู้เขียนได้เสนอแนวทางเชิงยุทธศาสตร์ 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่เป็นมิตรต่อทุกเพศ 2) การส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างการยอมรับในระดับชุมชน 3) การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วน 4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มการเข้าถึง และ 5) การบูรณาการกับการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้งนี้ การดำเนินงานควรถูกร้อยเรียงเข้ากับแผนแม่บทสิทธิมนุษยชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างระบบนันทนาการที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย และเป็นรากฐานของสังคมไทยที่เคารพศักดิ์ศรีของทุกอัตลักษณ์อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : นันทนาการ, ความหลากหลายทางเพศ, สมรสเท่าเทียม, พื้นที่นันทนาการ, ความยั่งยืน

ABSTRACT

Over the past two decades, many countries around the world have elevated LGBTQ+ issues into formal public policy, particularly by using recreational spaces and activities as tools to promote equity, reduce prejudice, and foster long-term social well-being. Although Thailand enacted the Marriage Equality Law in 2025, marking a significant milestone in human rights, translating this policy into recreational spaces and activities that reflect diverse identities remains limited. This article aims to analyze the role of inclusive recreational environments within the context of marriage equality, synthesize lessons from successful international practices, examine Thailand's readiness and constraints, and propose practical strategies suited to the Thai context. Using document analysis and comparative case study methods, the findings reveal that recreational spaces and activities can serve as powerful social mechanisms to advance equality when developed based on rights, safety, and the meaningful participation of LGBTQ+ communities. However, Thailand still faces several challenges, including inadequate infrastructure, limited budget allocation, lack of trained personnel, and cultural attitudes that hinder inclusive development. The author proposes five strategic directions: 1) developing gender-inclusive recreational spaces, 2) promoting community-based activities that foster acceptance, 3) fostering cross-sectoral collaboration, 4) applying digital technologies to enhance accessibility, and 5) integrating recreation with the creative economy and tourism. These strategies should be aligned with the National Human Rights Master Plan, urban development strategies, and the Sustainable Development Goals (SDGs) in order to build a recreational system that embraces diversity and lays the foundation for a society that genuinely respects the dignity of every identity.

Keywords: Recreation, LGBTQ+, Marriage Equality, Inclusive Spaces, Sustainability

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนผ่านของสังคมโลกได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของหลายประเทศในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะการยอมรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือที่นิยมเรียกว่ากลุ่ม LGBTQ+ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปกฎหมาย การเปิดพื้นที่สาธารณะ หรือการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ (Furman & Mardell, 2022; Heath et al., 2023) โดยหนึ่งในกลไกที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นคือ “พื้นที่และกิจกรรมนันทนาการ” ซึ่งไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเป็นพื้นที่พักผ่อนหรือออกกำลังกาย แต่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดอคติ เสริมสร้างสุขภาวะ และเปิดทางให้เกิดการยอมรับในระดับโครงสร้างของสังคม (Anderson & Knee, 2022) โดยตัวอย่างจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม อาทิ ประเทศเนเธอร์แลนด์ แคนาดา

สวีเดน และได้หวน ต่างแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ชัดเจนของพื้นที่นันทนาการที่ออกแบบให้ครอบคลุมกลุ่ม LGBTQ+ โดยพื้นที่ดังกล่าวเน้นทั้งความปลอดภัย การมีส่วนร่วม และความรู้สึกเป็นเจ้าของของชุมชน (Gorman-Murray et al., 2023; Knee & Anderson, 2023) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เพียงการจัดพื้นที่เท่านั้น แต่เป็นการแสดงออกเชิงนโยบายที่สะท้อนทัศนคติของรัฐต่อการอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย

ขณะเดียวกัน ประเทศไทยได้เดินทางเข้าสู่จุดเปลี่ยนสำคัญทางสังคมด้วยการประกาศใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียม เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2568 (รัฐบาลไทย, 2568) โดยกฎหมายฉบับนี้ถือเป็นก้าวอย่างเชิงนโยบายที่สำคัญในการยอมรับสิทธิขั้นพื้นฐานของกลุ่มเพศทางเลือก แต่ในทางปฏิบัติกลับยังคงมีข้อจำกัดมากมายที่ทำให้สิทธิในชีวิตจริงของกลุ่ม LGBTQ+ ของไทยยังไม่ขยายไปสู่มิติสังคมอย่างแท้จริง (บรรจง เมืองสุวรรณ, 2566; รักพงษ์ แสนศรี, 2566; สมถวิล เอี่ยมโก และวิกรม บุญนุ่น, 2564) โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่นันทนาการซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมและการมีส่วนร่วม ซึ่งพบว่าแม้จะมีความพยายามริเริ่มในเขตเมืองบางแห่ง แต่การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ตอบสนองต่อความหลากหลายทางเพศกลับยังไม่สามารถกระจายไปสู่ระดับชุมชนหรือพื้นที่ห่างไกลได้อย่างทั่วถึง โดยหลายพื้นที่ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย การเข้าถึงอย่างเท่าเทียม และความรู้สึกปลอดภัยในการใช้งาน (อุธนา สุระตะนัย และคณะ, 2567) ซึ่งล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้งานที่มีความแตกต่างทางอัตลักษณ์ (ธีรสิทธิ์ พิมพ์กิตติเดช และวิลาสินี ยนต์วิทย์, 2566; รัชชานนท์ ศรีเพ็ชย์ และคณะ, 2567) และนอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐานด้านนันทนาการของไทยส่วนใหญ่ยังยึดแนวความคิดแบบทวิลักษณ์ทางเพศ (binary) เช่น การแยกห้องน้ำหรือห้องเปลี่ยนชุดตามเพศกำเนิด กิจกรรมส่วนมากยังออกแบบโดยไม่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เข้าร่วม อีกทั้งยังขาดการบูรณาการเรื่องความหลากหลายทางเพศในหลักสูตรการฝึกอบรมหรือแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรในภาครัฐและท้องถิ่น ส่งผลให้ความพยายามพัฒนาแนวคิดพื้นที่เพื่อเพศทางเลือกยังคงจำกัดอยู่ในกลุ่มอาสาสมัครหรือองค์กรภาคประชาชน ขณะที่ภาครัฐยังไม่มีกรอบนโยบายที่ชัดเจนและมีพลังในการขับเคลื่อน (ศิลาศักดิ์ พระสมุโธ (บุญทอง) และคณะ, 2565) ความก้าวหน้าในระดับนโยบายจึงยังไม่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นการจัดสรรทรัพยากร โอกาส หรือพื้นที่ทางกายภาพที่สะท้อนความเคารพในความแตกต่างได้อย่างแท้จริง แม้สังคมไทยจะเปิดกว้างมากขึ้นในทางวาทกรรมผ่านการจัดงาน Pride การยอมรับในสื่อบันเทิงแนวซีรีส์วาย หรือกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ (กฤษ วีรกุล และคณะ, 2567; คชาวุธ มาป้อง และคณะ, 2567; พระมหาชุติภัก อภินนโท และคณะ, 2567; สมถวิล เอี่ยมโก และคณะ, 2565) แต่ความยืดหยุ่นเหล่านั้นยังไม่ได้ลงลึกสู่โครงสร้างทางสังคมที่มั่นคงและถาวร ดังนั้นความท้าทายของประเทศไทยในวันนี้จึงมิใช่เพียงการออกกฎหมายเพื่อยืนยันสิทธิ แต่คือการลงมือจัดการกับข้อจำกัดเชิงพื้นที่และเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อสร้างสังคมที่ไม่เพียงยอมรับ แต่ยังเอื้อให้ทุกเพศสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างสมศักดิ์ศรีและมั่นคง

แต่อย่างไรก็ตาม แม้บทเรียนจากหลายประเทศจะให้ภาพที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมเพศทางเลือก แต่การประยุกต์ใช้ในบริบทไทยยังขาดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในประเด็นที่เชื่อมโยงกฎหมายสมรสเท่าเทียมกับการจัดการพื้นที่สาธารณะให้เกิดผลกระทบเชิงบวกอย่างแท้จริง (วรวิทย์ ชายสวัสดิ์, 2567; สมถวิล เอี่ยมโก และคณะ, 2566) ดังนั้นบทความวิชาการฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความสำคัญของพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศภายใต้กฎหมายสมรสเท่าเทียมในบริบทนานาชาติ 2) ถอดบทเรียนเชิงลึกจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียมเกี่ยวกับกลยุทธ์การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการ 3) วิเคราะห์สถานการณ์ของประเทศไทยในแง่ของความพร้อมและข้อจำกัด และ 4) เสนอแนวทางเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับ

บริบทไทย ทั้งนี้เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการให้เป็นกลไกสร้างสังคมที่ยอมรับความหลากหลาย และมีความยั่งยืนในระยะยาว

ความสำคัญของพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศ

พื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพในสังคมที่หลากหลาย โดยเฉพาะในบริบทของประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม ซึ่งการออกแบบพื้นที่เหล่านี้ไม่ได้สะท้อนเพียงการเปลี่ยนแปลงเชิงกฎหมาย แต่ยังเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งความสำคัญของพื้นที่และกิจกรรมเหล่านี้สามารถพิจารณาได้ในสามมิติหลัก ดังนี้

1. บทบาทของพื้นที่นันทนาการในฐานะตัวเร่งความเท่าเทียมทางเพศ

พื้นที่นันทนาการที่ออกแบบให้ครอบคลุมความหลากหลายทางเพศ ไม่ได้มีความสำคัญเฉพาะในฐานะสถานที่พักผ่อนหรือทำกิจกรรมทางกายเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่สร้างเงื่อนไขใหม่ให้แก่การอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย โดยเฉพาะในบริบทของกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งมักเผชิญข้อจำกัดทั้งด้านความปลอดภัย การยอมรับ และโอกาสในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง (กวินทรา คันธรส และคณะ, 2565; พิเชฐ อุดมรัตน์, 2566; สมถวิล เอี่ยมโก และวิกรม บุญนุ่น, 2564) การมีพื้นที่ที่ส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยและไม่ตัดสิน (judgement-free) เช่น การใช้สัญลักษณ์ “พื้นที่ปลอดภัย” หรือสร้างในองค์ประกอบของศูนย์นันทนาการในเยอรมนี ถือเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยลดความตึงเครียดทางสังคม และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในระดับชุมชน (Herrick et al., 2022) อีกทั้งในเนเธอร์แลนด์ แนวคิด “Queer-Friendly Zones” ถูกนำมาใช้ในสวนสาธารณะ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้ให้บริการ LGBTQ+ อย่างแท้จริง (Heath et al., 2023) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการออกแบบพื้นที่นันทนาการสามารถสะท้อนทัศนคติของรัฐและสังคมต่อกลุ่มเพศทางเลือกได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างยังปรากฏชัดในประเทศที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง เช่น แคนาดา ซึ่งส่งเสริมการออกแบบห้องน้ำแบบรวมเพศ (unisex) ในศูนย์นันทนาการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม (Wilson et al., 2022) และประเทศสวีเดนกับโครงการ “Rainbow Parks” ที่เชื่อมโยงการออกแบบพื้นที่นันทนาการเข้ากับนโยบายสาธารณะและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Aguilar-Carrasco et al., 2022) ซึ่งตัวอย่างที่กล่าวมาเหล่านี้ไม่ได้สะท้อนเพียงแค่แนวคิดด้านการออกแบบพื้นที่ แต่ยังแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของพื้นที่นันทนาการในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมแห่งความเข้าใจ และลดการแบ่งแยกในระดับรากฐานของสังคม

2. กิจกรรมนันทนาการและความสำคัญทางสังคม วัฒนธรรม และจิตวิทยา

กิจกรรมนันทนาการในบริบทของกลุ่ม LGBTQ+ ไม่เพียงมีบทบาทในด้านการพักผ่อนหรือการเคลื่อนไหวทางร่างกายเท่านั้น หากแต่ยังเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้การแสดงออกทางอัตลักษณ์เกิดขึ้นอย่างปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือกิจกรรมสาธารณะอย่างขบวนพาเหรดความภาคภูมิใจ (Pride Parade) หรือเทศกาลเฉลิมฉลองความหลากหลายทางเพศ (Pride Festival) ซึ่งจัดขึ้นในเมืองใหญ่อย่าง Toronto และ San Francisco ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นการเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นเวทีทางสังคมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาค พร้อมทั้งแสดงออกถึงความหลากหลายผ่านศิลปะ วัฒนธรรม และแฟชั่นในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเปิดกว้าง อีกทั้งเทศกาล Pride ยังมีมิติทาง

เศรษฐกิจที่โดดเด่น โดยในแคนาดากิจกรรมเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากนานาชาติ สร้างรายได้ให้แก่ธุรกิจท้องถิ่นในหลากหลายภาคส่วน เช่น โรงแรม การเดินทาง และกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ (Kaygalak-Celebi et al., 2020)

ในด้านจิตวิทยาและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม กิจกรรมนันทนาการยังทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างรุ่น โดยเฉพาะกิจกรรมระหว่าง LGBTQ+ วัยเยาว์กับผู้สูงวัย เช่น การจัดค่าย การพบปะในพื้นที่สร้างสรรค์ หรือกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจข้ามวัย ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว และเปิดทางให้เกิดการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตและการต่อสู้ของแต่ละรุ่น (Weststrate et al., 2024) กิจกรรมบำบัดเชิงนันทนาการ (therapeutic recreation) เช่น โยคะ ศิลปะบำบัด หรือกลุ่มสนทนาในศูนย์ LGBTQ+ ก็มีบทบาทในการเยียวยาภาวะเครียดจากการถูกกีดกันทางสังคม อีกทั้งยังเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองและความมั่นคงทางอารมณ์ให้แก่ผู้เข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง (Herrick et al., 2022) ขณะเดียวกัน กิจกรรมศิลปะที่สะท้อนอัตลักษณ์ เช่น นิทรรศการในประเทศญี่ปุ่นที่เล่าเรื่องของผู้มีความหลากหลายทางเพศผ่านสื่อสร้างสรรค์ ก็กลายเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งต่อความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้อย่างมีพลัง (Parmenter et al., 2020) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จึงไม่ใช่เพียงประสบการณ์ส่วนบุคคล แต่คือเครื่องมือที่มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคมและการพัฒนาโครงสร้างความเข้าใจในระยะยาวได้อีกด้วย

3. บทเรียนจากประเทศสมรสเท่าเทียมในมิติระบบโครงสร้างสาธารณะ

ในประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม แนวคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่รองรับความหลากหลายทางเพศได้ถูกยกระดับให้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางผังเมืองและการพัฒนาเชิงโครงสร้าง ตัวอย่างที่โดดเด่นคือ ศูนย์นันทนาการในเนเธอร์แลนด์ที่ริเริ่มแนวคิด “พื้นที่ปราศจากการตัดสิน” (Judgement-Free Zones) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้หยุดอยู่เพียงการแสดงจุดยืนเชิงสัญลักษณ์ แต่ลงลึกถึงการออกแบบเชิงกายภาพที่เปิดโอกาสให้ทุกอัตลักษณ์ทางเพศสามารถใช้งานได้อย่างเท่าเทียม (Knee et al., 2023) ซึ่งการสร้างสรรค์พื้นที่ที่ผสมผสานความเข้าใจทางสังคมเข้ากับองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมถือเป็นการยืนยันว่า ความหลากหลายไม่ใช่เพียงสิ่งที่ควรยอมรับ แต่ควรถูกสถาปนาไว้ในโครงสร้างพื้นฐานของเมืองและชุมชน ขณะที่กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ได้นำแนวคิดการเชื่อมโยงพื้นที่นันทนาการ LGBTQ+ กับบริบทชุมชนโดยรอบมาใช้เป็นแกนกลางของการออกแบบเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งช่วยลดการแบ่งแยกในระดับพื้นที่ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มคนอย่างเป็นรูปธรรม (Gorman-Murray et al., 2023) และนอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านนันทนาการในบางประเทศยังส่งผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ทางสังคมโดยตรง เช่น โครงการ “โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว Pride” (Pride Tourism Infrastructure) ในไต้หวันที่แสดงให้เห็นว่าการออกแบบพื้นที่ที่ตอบโจทย์กลุ่ม LGBTQ+ สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว และสร้างงานในภาคบริการ และกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับเทศกาล Pride (Kaygalak-Celebi et al., 2020) อย่างไรก็ตาม สิ่งที่หล่อเลี้ยงความยั่งยืนของโครงการเหล่านี้ไม่ใช่เพียงการออกแบบหรือการลงทุนเท่านั้น หากแต่คือการเปิดพื้นที่ให้ชุมชน LGBTQ+ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การออกแบบ การตัดสินใจ ไปจนถึงการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากความแตกต่างของผู้ใช้งาน (Aguilar-Carrasco et al., 2022)

บทเรียนจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม

ประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียมได้พัฒนาแนวทางการออกแบบพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นระบบ บทเรียนเหล่านี้ได้สะท้อนทั้งแนวคิด กระบวนการ และผลลัพธ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. แนวทางการออกแบบพื้นที่กายภาพที่รองรับความหลากหลายทางเพศ

การออกแบบพื้นที่กายภาพที่รองรับความหลากหลายทางเพศไม่ได้เป็นเพียงการตอบสนองต่อแนวนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน แต่คือกระบวนการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการจัดการพื้นที่สาธารณะ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถดำรงอยู่ในพื้นที่ร่วมกันได้อย่างเสมอภาคและมีศักดิ์ศรี โดยในประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม กระบวนการออกแบบพื้นที่เชิงกายภาพได้พัฒนาไปสู่แนวทางที่เชื่อมโยงนโยบายกับวิถีชีวิตของประชาชน ผ่านการออกแบบที่ไม่เพียงเน้นการลดอคติ แต่ยังสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความกล้าในการปรากฏตัวทางอัตลักษณ์อย่างเปิดเผย แนวทางเหล่านี้แสดงออกอย่างชัดเจนในการจัดวางฟังก์ชันที่ยืดหยุ่น เช่น ห้องน้ำแบบรวมเพศ (unisex) โซนนันทนาการที่ไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ และพื้นที่ที่ออกแบบให้ไม่มีสัญลักษณ์ทางเพศแบบทวิลักษณ์ (binary markers) ซึ่งพบได้ในประเทศสแกนดิเนเวีย เช่น สวีเดนและไอซ์แลนด์ ที่ใช้กระดุมการออกแบบเพื่อทุกคน (inclusive design) ให้กลายเป็นมาตรฐานของพื้นที่สาธารณะ (Godtman Kling et al., 2020) และนอกจากนี้ แนวคิดเรื่องพื้นที่ที่ยืดหยุ่นทางอัตลักษณ์ (identity-flexible spaces) ยังได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบในเมืองสำคัญของสหรัฐอเมริกา เช่น การจัดตั้ง “เขตชุมชนหลากหลายทางเพศ” (Queer Districts) ที่มีใช้เพียงการจัดสรรทางกายภาพ หากแต่เป็นการประดิษฐ์พื้นที่ทางสังคมที่ยืนยันสิทธิในการปรากฏตัว (right to appear) และสร้างพื้นที่แห่งการยอมรับในระดับชุมชน (Goh, 2018) การมีส่วนร่วมของชุมชน LGBTQ+ ในกระบวนการออกแบบถือเป็นหัวใจของความยั่งยืนในเชิงโครงสร้าง (Wilson et al., 2022)

ในกรณีของเอเชีย แนวทางการออกแบบที่ผสมผสานความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรมกับแนวคิดความเท่าเทียมสะท้อนออกมาอย่างเด่นชัดในไต้หวัน ซึ่งไม่เพียงแต่จัดสรร “โซนปลอดภัย” สำหรับกิจกรรม Pride เท่านั้น แต่ยังพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงการยอมรับของรัฐต่อชุมชน LGBTQ+ ผ่านการผสมผสานงานศิลป์ พื้นที่สีเขียว และการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในลักษณะที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางเพศและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างประณีต (Kaygalak-Celebi et al., 2022) โดยความสำเร็จของพื้นที่เหล่านี้ไม่ได้อยู่ที่โครงสร้างกายภาพเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากวิถีคิดที่วางพื้นที่เป็นกลไกของความยุติธรรมทางสังคม ซึ่งสามารถส่งผลสะท้อนต่อโครงสร้างอำนาจในระดับจุลภาคของสังคมเมืองอย่างเป็นรูปธรรม

2. การบูรณาการเทคโนโลยีกับพื้นที่นันทนาการ

การพัฒนาพื้นที่นันทนาการสำหรับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในศตวรรษที่ 21 ไม่อาจแยกขาดจากกระแสของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะได้ โดยเฉพาะในกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งพบว่ามีจำนวนไม่น้อยที่เผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพอย่างปลอดภัย ดังนั้นเทคโนโลยีจึงกลายเป็น “ตัวกลาง” ที่ช่วยสร้างพื้นที่ทางเลือกและขยายขอบเขตของพื้นที่นันทนาการให้เข้าถึงได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับสถานที่หรือบริบททางวัฒนธรรมที่อาจเป็นอุปสรรค ตัวอย่างที่สะท้อนปรากฏการณ์นี้อย่างชัดเจนคือการจัดกิจกรรม Pride รูปแบบเสมือน (virtual) ซึ่งใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงผู้คนข้ามพรมแดนทางกายภาพและกฎหมาย ส่งผลให้เกิดพื้นที่ที่แลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นและปลอดภัยมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่ยังไม่มีการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับ

นโยบาย (Myrdahl, 2022) นอกจากนั้น เทคโนโลยียังช่วยปรับเปลี่ยนการออกแบบพื้นที่นันทนาการในเชิงกายภาพให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อผู้ใช้เฉพาะกลุ่มได้ดีขึ้น ตัวอย่างจากประเทศญี่ปุ่นได้แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things: IoT) ในศูนย์นันทนาการ LGBTQ+ ทั้งนี้เพื่อจัดการทรัพยากรภายในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตรวจสอบความหนาแน่นของผู้ใช้งาน การแสดงข้อมูลแบบเรียลไทม์ และการเพิ่มฟังก์ชันที่ช่วยให้ผู้ใช้งานรู้สึกปลอดภัยและมีอิสระในการเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของตน (Pinto, 2022; Romano, 2023) ขณะที่ในเยอรมนี ได้นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence: AI) มาใช้เพื่อประมวลผลข้อมูลเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้งาน LGBTQ+ ทั้งนี้เพื่อจัดสรรกิจกรรมและพื้นที่ในลักษณะที่ลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความเข้าใจร่วมระหว่างกลุ่มที่แตกต่างอย่างมีเป้าหมาย (Atteberry-Ash et al., 2024)

ในอีกด้านหนึ่ง การสร้าง “ชุมชนออนไลน์เพื่อนันทนาการ” ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยรักษาสุขภาวะทางจิตสังคมของกลุ่ม LGBTQ+ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในบริบทที่ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ปลอดภัยในโลกจริงได้ โดยโครงการในสหรัฐอเมริกา เช่น “Queer-Friendly Online Communities” แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบเสมือน เช่น สมาชิกรายออนไลน์ กลุ่มศิลปะบำบัด หรือเวิร์กช็อปสร้างความมั่นใจในอัตลักษณ์ทางเพศ สามารถช่วยลดความเครียด และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนเสมือนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Greenspan et al., 2019)

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการส่งเสริมนันทนาการ

การพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมความหลากหลายทางเพศไม่ได้มีคุณค่าเฉพาะในมิติทางวัฒนธรรมหรือสิทธิมนุษยชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสังคมในระดับที่ลึกซึ้งกว่าที่เคยปรากฏ ซึ่งการจัดกิจกรรมอย่าง Pride Festival หรือ Pride Market ในประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม เช่น แคนาดา สเปน หรือสหรัฐอเมริกา ได้กลายเป็น “เครื่องมือทางเศรษฐกิจ” ที่ทรงพลัง ที่ช่วยกระตุ้นภาคบริการ การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ โดยสร้างสรรค์ผ่านการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากนานาชาติ รวมถึงการเปิดพื้นที่ทางธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการ LGBTQ+ ที่ก่อนหน้านี้อาจถูกจำกัดโอกาสทางเศรษฐกิจ (Johnston & Waitt, 2016) ดังกรณีของ Toronto Pride ได้แสดงให้เห็นว่าเทศกาลดังกล่าวมิได้เป็นเพียงกิจกรรมทางสังคม หากแต่เป็นกลไกเศรษฐกิจระดับเมืองที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐท้องถิ่น และเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ (Taylor, 2016) และนอกเหนือจากเศรษฐกิจแบบเป็นทางการ ผลกระทบในมิติสังคมที่ยั่งยืนยังเกิดขึ้นจากกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมสุขภาวะ ความสัมพันธ์ และเครือข่ายสนับสนุนภายในชุมชน LGBTQ+ กิจกรรมกลุ่ม เช่น ลีกกีฬาสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+ Sports League) ที่จัดในสหราชอาณาจักร ช่วยสร้างความสามัคคี ลดความโดดเดี่ยว และเปิดพื้นที่ให้การแสดงออกทางอัตลักษณ์เกิดขึ้นในรูปแบบที่ไม่ถูกตัดสิน (Herrick & Duncan, 2020) ในขณะเดียวกัน การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางเศรษฐกิจ เช่น ตลาดนัด Pride Market ในสหรัฐอเมริกา ยังช่วยเพิ่มโอกาสทางรายได้แก่ผู้ประกอบการ LGBTQ+ รายย่อย และสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมมากขึ้น (Soulard et al., 2024) ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า พื้นที่นันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศสามารถลดช่องว่างด้านโอกาสในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Elias, 2020) โดยเฉพาะเมื่อเชื่อมโยงกับการฝึกอาชีพและการสนับสนุนทุนสำหรับกลุ่มเปราะบางในชุมชน LGBTQ+

แนวโน้มที่ปรากฏในประเทศที่ก้าวหน้าทางนโยบายเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พื้นที่นันทนาการไม่ได้เป็นเพียงผลผลิตของการยอมรับ แต่เป็นเครื่องมือที่ส่งคืนผลตอบแทนกลับสู่สังคม ทั้งในรูปของรายได้ การจ้างงาน และการ

ลดต้นทุนทางสังคมที่เกิดจากการถูกกีดกัน ดังนั้น การลงทุนนโยบายด้านนันทนาการที่ครอบคลุมจึงควรได้รับการพิจารณา ในฐานนโยบายที่ตอบโจทย์ทั้งสิทธิ ความเสมอภาค และความสามารถในการแข่งขันของเมืองและชุมชนในระยะยาว

สถานการณ์ในประเทศไทย: โอกาสและความท้าทาย

แม้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าทางกฎหมายในการส่งเสริมสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่ในเชิงปฏิบัติ การจัดการด้านนันทนาการที่ครอบคลุมอัตลักษณ์ที่หลากหลายยังคงเผชิญอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะการแปลงนโยบายไปสู่การดำเนินงานในระดับพื้นที่ โดยประเด็นเหล่านี้ได้สะท้อนทั้งโอกาสและความท้าทายสำคัญในการขับเคลื่อนพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการให้เป็นกลไกที่แท้จริงในการสร้างความเท่าเทียมในสังคมไทย ดังนี้

1. ความพร้อมในด้านโครงสร้างและนโยบาย

ปัจจุบันนโยบายด้านนันทนาการในประเทศไทยยังขาดความชัดเจนในการรองรับความหลากหลายทางเพศ แม้จะมีแผนพัฒนากีฬาและนันทนาการแห่งชาติ แต่พบว่าไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เจาะจงต่อการสร้างพื้นที่ที่ครอบคลุมชุมชน LGBTQ+ (สำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย, 2566) ซึ่งการขาดแผนแม่บทที่ครอบคลุมนี้ส่งผลให้การดำเนินงานในระดับท้องถิ่นขาดทิศทางที่ชัดเจน รวมถึงความไม่ต่อเนื่องในการพัฒนาพื้นที่ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเฉพาะ

1) ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศ แต่พบว่าประเทศไทยยังขาดการออกแบบที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ส่งผลให้กลุ่มบุคคล LGBTQ+ จำนวนไม่น้อยรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่ได้รับการยอมรับ และไม่สามารถใช้พื้นที่เหล่านั้นได้อย่างมั่นใจ (ธีรสิทธิ์ พิมพิทิตเดช และวิลาสินี ยนต์วิทย์, 2566; อุ๋ณาสุระตะนัย และคณะ, 2567) โดยปัญหาที่พบมีดังนี้

- **การออกแบบพื้นที่ที่ขาดความหลากหลายเพื่อทุกคน:** พื้นที่นันทนาการหลายแห่งในประเทศไทยยังยึดกรอบมาตรฐานทั่วไป เช่น สนามกีฬา ฟิตเนส สวนสาธารณะ หรือศูนย์บริการชุมชน โดยไม่มีการออกแบบฟังก์ชันที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของกลุ่ม LGBTQ+ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือการไม่มีห้องน้ำแบบรวมเพศ (Unisex) พื้นที่ส่วนตัว หรือโซนกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้งานที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างได้ใช้พื้นที่อย่างไม่ถูกตัดสิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความรู้สึกถูกกีดกันและลดทอนการมีส่วนร่วมของ LGBTQ+ ในระดับพื้นที่

- **การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด:** งบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานยังมุ่งเน้นการบำรุงรักษาพื้นที่เดิมมากกว่าการลงทุนในพื้นที่รูปแบบใหม่ที่สามารถปรับเปลี่ยนตามความต้องการของผู้ใช้งาน ส่งผลให้หลายพื้นที่ขาดความยืดหยุ่น ไม่รองรับกิจกรรมที่หลากหลาย อีกทั้งยังไม่สามารถใช้งานได้ในทุกฤดูกาลหรือทุกกลุ่มวัย ซึ่งสวนทางกับแนวคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะแบบครอบคลุมในระดับสากล

- **การขาดพื้นที่ที่ปลอดภัย:** ปัญหาความปลอดภัยในพื้นที่นันทนาการยังคงเป็นประเด็นสำคัญ ทั้งในมิติทางกายภาพ เช่น ระบบแสงสว่าง การเฝ้าระวัง และการเข้าถึงที่ปลอดภัย และในมิติทางจิตใจ เช่น ความกลัวต่อการถูกเลือกปฏิบัติหรือเผชิญกับอคติในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งพื้นที่ที่ไม่ได้รับการออกแบบเพื่อความรู้สึกปลอดภัยเช่นนี้ ส่งผลให้ LGBTQ+ หลายกลุ่มลังเลที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือใช้พื้นที่ร่วมกับสาธารณชน

2) ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร

การพัฒนาพื้นที่นันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศจำเป็นต้องอาศัยทั้งทรัพยากรทางการเงินและบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง อย่างไรก็ตามพบว่าในประเทศไทย ระบบการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (พระมหาสุติภักดิ์ อภินันโท, 2567; สมถวิล เอี่ยมโก้ และวิกรม บุญนุ่น, 2564) โดยเฉพาะต่อความต้องการของ LGBTQ+ ที่ต้องการพื้นที่ที่ปลอดภัย ยืดหยุ่น และเคารพอัตลักษณ์ของผู้ใช้งานในทุกมิติ โดยปัญหาที่พบในประเด็นนี้มีดังนี้

- **การจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอและไร้ทิศทาง:** งบประมาณที่จัดสรรให้แก่ภาคนันทนาการในระดับท้องถิ่นมักกระจายอย่างไม่เป็นระบบ โดยเน้นการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานเดิมมากกว่าการลงทุนในนวัตกรรมหรือพื้นที่เฉพาะกลุ่ม ส่งผลให้โครงการพัฒนาพื้นที่ที่ครอบคลุมกลุ่มเพศทางเลือกยังอยู่ในวงจำกัด ทั้งในด้านจำนวนและขอบเขตการดำเนินงาน และนอกจากนี้ยังไม่มีแผนการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนบางพื้นที่ และความว่างเปล่าในบางพื้นที่อย่างไม่เท่าเทียม

- **การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านความหลากหลายทางเพศ:** บุคลากรในสายงานนันทนาการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถเข้าใจประเด็นด้านอัตลักษณ์ทางเพศ ความปลอดภัยเชิงจิตใจ และความไวต่อบริบทของผู้ใช้งาน LGBTQ+ ทั้งในด้านการออกแบบกิจกรรมและการจัดการพื้นที่ ทำให้การให้บริการในพื้นที่นันทนาการหลายแห่งขาดความอ่อนไหวทางสังคม และไม่สามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

- **ช่องว่างเชิงโครงสร้างในการพัฒนากำลังคน:** ปัจจุบันยังไม่มีระบบพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านนันทนาการที่ครอบคลุมความรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศในระดับหลักสูตรหรือการรับรองวิชาชีพ ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารพื้นที่สาธารณะ ก็ยังขาดนโยบายภายในในการส่งเสริมบุคลากรให้เข้าอบรมหรือพัฒนาตนเองในด้านนี้โดยตรง ส่งผลให้บุคลากรในหลายพื้นที่ยังคงมองการจัดกิจกรรม LGBTQ+ เป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มที่ไม่อยู่ในกรอบของบริการสาธารณะ ซึ่งถือเป็นการบั่นทอนความเท่าเทียมโดยพื้นฐาน

3) การสนับสนุนจากภาครัฐและระบบการบริหารจัดการ

การพัฒนาพื้นที่นันทนาการให้ครอบคลุมทุกอัตลักษณ์ทางเพศไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยปราศจากบทบาทสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับนโยบาย กลไกปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามในประเทศไทยพบว่า กลไกการบริหารจัดการด้านนันทนาการที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางเพศยังอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ขาดการวางแผนระยะยาว และไม่ได้บูรณาการข้ามหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ (บรรจง เมืองสุวรรณ, 2566; สมถวิล เอี่ยมโก้ และคณะ, 2565) โดยปัญหาที่พบในประเด็นนี้มีดังนี้

- **การขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน:** การบริหารพื้นที่นันทนาการในประเทศไทยมักกระจุกอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานหลัก เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา และหน่วยงานด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่มีกลไกถาวรในการประสานกับหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชน เพศภาวะ หรือกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งส่งผลให้โครงการพัฒนาพื้นที่ที่ตอบสนองต่อชุมชน LGBTQ+ ไม่ได้รับการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคม LGBTQ+ ยังคงจำกัดอยู่ในระดับกิจกรรม ไม่สามารถมีบทบาทในการออกแบบนโยบายหรือร่วมวางกรอบทิศทางการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

- **การขาดระบบติดตามและประเมินผล:** ปัจจุบันยังไม่มีเครื่องมือหรือกลไกเฉพาะที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการด้านนันทนาการที่คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศ ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าพื้นที่และกิจกรรมที่มีอยู่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ ได้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งการไม่มีฐานข้อมูลเชิงพื้นที่และสังคมที่สะท้อนมิติทางเพศ ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณและการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระดับพื้นที่ขาดประสิทธิภาพอีกด้วย

- **การขาดกรอบนโยบายเฉพาะด้านความหลากหลายทางเพศในพื้นที่สาธารณะ:** แม้ปัจจุบันจะมีกฎหมายสมรสเท่าเทียมในระดับประเทศแล้ว แต่ประเทศไทยยังไม่มีนโยบายเฉพาะที่กำหนดทิศทางสำหรับการจัดการพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรต่อทุกเพศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น มาตรฐานการออกแบบพื้นที่ การกำกับดูแลสิทธิของผู้ใช้งานในพื้นที่สาธารณะ หรือแนวทางป้องกันการเลือกปฏิบัติในศูนย์นันทนาการ โดยหน่วยงานรัฐส่วนใหญ่ยังคงดำเนินงานบนฐานของนโยบายแบบกลางทั่วไป ยังขาดความตระหนักว่าความเท่าเทียมในระดับพื้นที่ต้องการแนวทางเฉพาะที่ลงลึกถึงรายละเอียดปฏิบัติจริง

2. การเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมและทัศนคติทางสังคม

แม้ว่าสังคมไทยจะมีความเคลื่อนไหวด้านความหลากหลายทางเพศเพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในพื้นที่เมืองใหญ่ เช่น การจัดกิจกรรม Pride การแสดงออกของศิลปิน LGBTQ+ หรือการเติบโตของชุมชนออนไลน์ (คหาจุร มาป้อง และคณะ, 2567; รัชชานนท์ ศรีเพ็ชย์ และคณะ, 2567) แต่กระแสเหล่านี้ยังไม่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในระดับลึกได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในบริบทของชุมชนชนบท กลุ่มผู้สูงอายุ และสถาบันหลักของสังคมไทยที่ยังคงยึดมั่นกับค่านิยมดั้งเดิม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเข้าใจประเด็นเหล่านี้ยิ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1) ความท้าทายทางวัฒนธรรมและทัศนคติ

แม้กระแสความหลากหลายทางเพศจะเริ่มได้รับการยอมรับในพื้นที่เมืองใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาถึงลงไปในระดับโครงสร้างทางสังคม จะพบว่ายังมีแรงต้านอย่างเจือจางในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะในชุมชนชนบทที่ยังคงยึดมั่นกับค่านิยมดั้งเดิม โดยทัศนคติที่ฝังแน่นเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มประชาชนเท่านั้น หากแต่แทรกซึมอยู่ในสถาบันสำคัญของสังคม เช่น ศาสนา การศึกษา และระบบราชการ ซึ่งมีอิทธิพลสูงต่อการหล่อหลอมกรอบความคิดของคนในสังคมไทย (บรรจง เมืองสุวรรณ, 2566; สมถวิล เอี่ยมโก และวิกรม บุญนุ่น, 2564) ดังนั้นการเปลี่ยนผ่านทางวัฒนธรรมจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้เพียงแค่การรณรงค์ในระดับผิวเผิน แต่ต้องอาศัยการทำงานเชิงลึกที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างอำนาจทางสังคมที่มีอยู่เดิม อีกทั้งมีประเด็นความท้าทายย่อยดังนี้

- **การยึดมั่นในค่านิยมดั้งเดิมในชุมชนชนบท:** ในหลายพื้นที่ของชนบทไทย ความเข้าใจต่ออัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ใช่ชายหรือหญิงในกรอบเพศกำเนิดยังคงถูกมองว่า “แปลกแยก” หรือ “ผิดปกติ” โดยเฉพาะในชุมชนที่ศาสนาและประเพณียังเป็นศูนย์กลางของการหล่อหลอมทัศนคติส่วนรวม ซึ่งทัศนคติเหล่านี้อาจไม่ได้แสดงออกอย่างชัดเจนในเชิงความก้าวร้าว แต่มีผลอย่างลึกซึ้งต่อการเข้าถึงพื้นที่ การแสดงออก และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของกลุ่ม LGBTQ+

- **การขาดหลักสูตรและการศึกษาเรื่องเพศภาวะในระบบการศึกษา:** ระบบการศึกษายังไม่เปิดพื้นที่ให้กับการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในระดับประถมและมัธยมศึกษา ทำให้เยาวชนในหลายพื้นที่

ยังเติบโตมากับความเข้าใจที่บิดเบือนหรือจำกัดกรอบต่อชุมชน LGBTQ+ ส่งผลให้เกิดความกลัว ความอคติ และการเลือกปฏิบัติตั้งแต่ในระดับห้องเรียนจนถึงพื้นที่สาธารณะในวงกว้าง

- **การไม่ตระหนักในระดับผู้กำหนดนโยบาย:** ปรากฏการณ์ที่ผู้กำหนดนโยบายมองว่าประเด็น LGBTQ+ เป็น “เรื่องเฉพาะกลุ่ม” และไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศในเชิงโครงสร้าง ยังคงพบได้ทั่วไปในระดับนโยบายของรัฐ ซึ่งส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณ การบูรณาการแผนพัฒนา และการพิจารณาสีทธิในพื้นที่สาธารณะยังขาดความครอบคลุม และเป็นเพียง “ความพยายามเฉพาะจุด” มากกว่าการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

- **บทบาทของสื่อและวัฒนธรรมสมัยนิยม:** แม้สื่อโทรทัศน์ ซีรีส์วาย หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ จะมีบทบาทในการเปิดพื้นที่ให้ชุมชน LGBTQ+ ในประเทศไทยได้แสดงตัวตนมากขึ้น แต่ในหลายกรณีกลับสร้างภาพเหมารวม (stereotype) ที่ลดทอนความเข้าใจเชิงลึก เช่น การมองกะเทยว่าเป็นตัวตลก เกย์คือความมั่งคั่งมากในกาม หรือการผลิตซ้ำภาพบุคลิกที่เน้นความสุดโต่งด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจตอกย้ำอคติในสังคมโดยไม่รู้ตัว และทำให้คนทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับบริบทชีวิตจริงของกลุ่มเพศทางเลือก

2) แนวทางการปรับตัวในบริบทสังคมไทย

การรับมือกับข้อท้าทายทางวัฒนธรรมและทัศนคติที่แตกต่างในสังคมไทย จำเป็นต้องอาศัยแนวทางการปรับตัวที่ตั้งอยู่บนความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อบริบทของแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นบริบทเชิงภูมิศาสตร์ กลุ่มอายุ หรือโครงสร้างอำนาจเชิงวัฒนธรรม การสร้างการยอมรับจึงไม่ใช่เพียงการให้ข้อมูล แต่ต้องออกแบบกระบวนการที่ทำให้ผู้คนรู้สึกเป็นเจ้าของการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ซึ่งแนวทางเหล่านี้ต้องควบคู่กับการประสานงานระหว่างสถาบันหลัก เช่น การศึกษา ศาสนา และภาครัฐ ทั้งเพื่อหลอมรวมเป็นกลไกการเปลี่ยนผ่านทางทัศนคติที่ยั่งยืน ดังนี้

- **การส่งเสริมความเข้าใจในระดับท้องถิ่น:** ควรจัดกิจกรรมที่ออกแบบมาให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนชนบท และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยใช้กลไกที่สร้างความไว้วางใจ เช่น การจัดเวิร์กช็อปที่นำโดยผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน หรือพระสงฆ์ที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งสามารถเป็น “ตัวกลางทางวัฒนธรรม” ในการถ่ายทอดประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เป็นมิตร และไม่ขัดกับคุณค่าดั้งเดิม อีกทั้งการใช้สื่อท้องถิ่น เช่น วิทยุชุมชน หรือสื่อพื้นบ้าน ก็สามารถช่วยลดระยะห่างของการสื่อสาร และสร้างความเข้าใจในระดับฐานรากได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- **การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบัน:** การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติจะเกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบเมื่อมีการบูรณาการระหว่างสถาบันหลักของสังคม ได้แก่ สถานศึกษา วัด โบสถ์ มัสยิด องค์กรท้องถิ่น และภาคประชาสังคม LGBTQ+ โดยสามารถออกแบบกิจกรรมร่วมที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ และตั้งอยู่บนหลักการเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (human dignity) ความเมตตา และความเท่าเทียม โดยไม่ขัดกับหลักความเชื่อทางศาสนา หรือวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยให้การส่งเสริมความหลากหลายทางเพศไม่ถูกมองว่าเป็นการ “นำของใหม่มาทำลายของเก่า” แต่เป็นการขยายขอบเขตของคุณค่าที่มีอยู่แล้วในชุมชน

- **การปรับปรุงการกำหนดนโยบาย:** หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ บนพื้นฐานของ “การมีส่วนร่วมจากผู้มีประสบการณ์ตรง” เช่น การเปิดเวทีฟังเสียงของชุมชน LGBTQ+ ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความต้องการที่แท้จริง พร้อมทั้งศึกษาบทเรียนจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียมและได้ผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น แคนาดา สวีเดน หรือไต้หวัน ทั้งนี้เพื่อปรับใช้กับบริบทไทยอย่างยืดหยุ่น โดยไม่

ลอกเลียนแบบ แต่เลือกใช้ประสบการณ์เหล่านั้นเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์สำหรับการกำหนดนโยบายที่มีฐานจากความเป็นจริงในชุมชน

3) ผลกระทบเชิงบวกที่คาดหวัง

หากแนวทางการพัฒนาและการปรับตัวที่ได้กล่าวมาได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในหลายระดับ ทั้งในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคม ความเข้มแข็งของโครงสร้างชุมชน และการเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันในระยะยาว โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางวัฒนธรรม ศาสนา และอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งการบรรลุผลในประเด็นเหล่านี้จะเป็นการวางรากฐานสำคัญสำหรับสังคมที่ยั่งยืนและเป็นธรรมมากขึ้น ดังนี้

- **การลดทัศนคติเชิงลบและความขัดแย้งในชุมชน:** เมื่อชุมชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนพื้นฐานของความเคารพซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้ความหวาดระแวง ความอคติ และการเลือกปฏิบัติลดลงอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เคยมีความตึงเครียดจากความไม่เข้าใจต่อกัน LGBTQ+ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันนี้อาจจะช่วยปลดล็อกปัญหาทางวัฒนธรรมที่ฝังรากลึก และนำไปสู่ความสมานฉันท์ในระดับชุมชนได้

- **การส่งเสริมความร่วมมือในระดับท้องถิ่นและชาติ:** การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคประชาชนในการวางแผนและดำเนินโครงการที่ครอบคลุมทุกเพศ อาจจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและไว้วางใจได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งความร่วมมือในลักษณะนี้ยังช่วยขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนในเชิงลึก ไม่ใช่เพียงการส่งเสริมในเชิงสัญลักษณ์

- **การพัฒนาวัฒนธรรมการยอมรับและเปิดกว้าง:** การดำเนินตามแนวทางทั้งหมดจะนำไปสู่การก่อรูปวัฒนธรรมสาธารณะที่เคารพความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นเพศสภาพ วิถีชีวิต หรืออัตลักษณ์ทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดสังคมที่มีความเห็นอกเห็นใจ และพร้อมรับฟังซึ่งกันและกันมากขึ้น โดยความเข้าใจนี้ไม่เพียงส่งผลต่อชุมชน LGBTQ+ เท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยรวม ถือเป็นการสร้างพื้นที่ที่ทุกคนสามารถ “มีที่ยืน” ได้อย่างเท่าเทียม

จากที่กล่าวมาข้างต้น หากแนวทางเหล่านี้ได้รับการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ประเทศไทยจะสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดทางวัฒนธรรมและอคติทางเพศได้อย่างมั่นคง พร้อมสร้างพื้นที่ที่เน้นหลักการที่ไม่ใช่เพียงสถานที่สำหรับกิจกรรมทางกายเท่านั้น หากแต่เป็นพื้นที่ทางสังคมที่สะท้อนคุณค่าของความเสมอภาค ความหลากหลาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีนโยบายด้านการพัฒนาที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มประชากร เช่น แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดพื้นที่กีฬาอย่างเท่าเทียม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนสังคมแห่งความเท่าเทียม และการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง แต่ทั้งสองแผนยังขาดการกล่าวถึง “ชุมชน LGBTQ+” อย่างชัดเจนในระดับยุทธศาสตร์และกลไกการปฏิบัติจริง (สำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย, 2566; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ดังนั้น การถ่ายทอดนโยบายเหล่านี้ไปสู่แผนแม่บทที่เจาะจงต่อกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหลากหลายจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมที่ยอมรับความหลากหลายอย่างแท้จริง

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

จากการวิเคราะห์บทเรียนและประสบการณ์ของประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียม สามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศในบริบทของประเทศไทย ได้ดังนี้

1. การพัฒนาพื้นที่นันทนาการสาธารณะที่เป็นมิตรต่อทุกเพศ

พื้นที่นันทนาการไม่ใช่เพียงพื้นที่ทางกายภาพสำหรับการพักผ่อนหรือกิจกรรมทางกายเท่านั้น หากแต่เป็นพื้นที่ทางสังคมที่สะท้อนคุณค่าความเสมอภาคและสิทธิของพลเมืองทุกกลุ่ม ซึ่งการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ครอบคลุมความหลากหลายทางเพศจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมในระดับโครงสร้าง โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่แม้จะมีกฎหมายสมรสเท่าเทียมแล้ว แต่พื้นที่ทางกายภาพที่ตอบสนองอัตลักษณ์ที่หลากหลายยังคงมีอยู่อย่างจำกัด การยกระดับพื้นที่เหล่านี้ควรตั้งอยู่บนแนวคิดการออกแบบเพื่อความเท่าเทียม (equity-based design) และแนวคิดสากลว่าด้วยการออกแบบเพื่อทุกคน (universal design) ที่ไม่เพียงเน้นการเข้าถึงทางกายภาพ แต่ยังรวมถึงความรู้สึกปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และความรู้สึกเป็นเจ้าของของผู้ใช้งานจากทุกกลุ่มอัตลักษณ์ พร้อมกันนี้ ควรบูรณาการเข้าสู่แผนแม่บทสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะประเด็น SDG 3 ที่ว่าด้วยสุขภาวะที่ดี SDG 10 ที่ว่าด้วยการลดความเหลื่อมล้ำ และ SDG 11 ที่ว่าด้วยการสร้างเมืองที่ครอบคลุมและปลอดภัยสำหรับทุกคน (United Nations, 2025) โดยมีตัวอย่างแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- **การสร้างพื้นที่เฉพาะและหลากหลายสำหรับชุมชน LGBTQ+:** สนับสนุนการจัดตั้ง “สวนสีรุ้ง” (Rainbow Parks) และศูนย์นันทนาการ LGBTQ+ โดยออกแบบให้มีพื้นที่ส่วนตัวสำหรับกิจกรรมกลุ่ม การบำบัดทางศิลปะ และกิจกรรมเสริมพลังชุมชน พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำแบบไม่แบ่งแยกเพศ และพื้นที่เปลี่ยนชุดที่ปลอดภัย

- **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบและบริหารจัดการ:** ส่งเสริมกระบวนการออกแบบร่วมกับชุมชนและเวทีรับฟังความคิดเห็นของชุมชน LGBTQ+ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการออกแบบพื้นที่ที่ตอบโจทย์การใช้งานจริง และลดความตึงเครียดจากการตีตราทางสังคม

- **การประยุกต์ใช้แนวคิดพื้นที่ปลอดภัยต่อการตัดสิน (Judgement-Free Zones):** ส่งเสริมการออกแบบพื้นที่ที่ไม่มีคำตัดสินทางอัตลักษณ์ เช่น ไม่จำกัดการแต่งกายหรือกิจกรรมตามเพศกำเนิด พร้อมทั้งจัดระบบดูแลความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวอย่างรัดกุม

2. การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการที่ขับเคลื่อนการยอมรับความหลากหลายทางเพศ

กิจกรรมนันทนาการมีพลังมากกว่าการสร้างความบันเทิงหรือการพัฒนาทางกาย เพราะในบริบทของสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านสู่ความเท่าเทียมทางเพศ กิจกรรมเหล่านี้สามารถทำหน้าที่เป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ การสื่อสาร และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมที่ออกแบบโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ทางเพศและความหลากหลายจะช่วยลดอคติทางวัฒนธรรม เปิดพื้นที่ให้กับการแสดงออก และสร้างเครือข่ายสนับสนุนทางสังคมที่มีความหมาย โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งการยอมรับต่อชุมชน LGBTQ+ ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองและบางกลุ่มสังคมเท่านั้น ดังนั้น การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง “พื้นที่ทางวัฒนธรรม” ที่เอื้อต่อความเข้าใจข้ามกลุ่มและข้ามรุ่น โดยมีตัวอย่างแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- **การจัดเทศกาล Pride ในระดับท้องถิ่น:** พัฒนาเทศกาล Pride ให้มีเอกลักษณ์ของพื้นที่ เช่น การผสมผสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแนวความคิดความหลากหลายทางเพศ หรือการจัดกิจกรรมกลางแจ้งที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกกลุ่ม เช่น ขบวนวิ่งสีรุ้ง (Rainbow Fun Run) หรือการฉายภาพยนตร์ LGBTQ+ กลางแจ้งในสวนสาธารณะ

- **การส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน LGBTQ+:** สนับสนุนโครงการค่ายสร้างสรรค์ (creative camps) ที่เสริมสร้างทักษะชีวิต ความมั่นใจ และอัตลักษณ์ของตนเองสำหรับเยาวชน LGBTQ+ ควบคู่กับกิจกรรมสื่อสารข้ามรุ่น เช่น การแลกเปลี่ยนเรื่องเล่าระหว่าง LGBTQ+ รุ่นใหม่กับรุ่นเก่า ทั้งนี้เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วม

- **การบูรณาการศิลปวัฒนธรรมกับกิจกรรมนันทนาการ:** จัดเวทีนันทนาการ ศิลปะจัดวาง การแสดงละคร หรือดนตรีที่สะท้อนอัตลักษณ์ ความหวัง และความหลากหลายของชุมชน LGBTQ+ โดยเปิดพื้นที่ให้ศิลปินและผู้มีประสบการณ์ร่วมเป็นผู้นำในการสื่อสารกับสังคม

3. การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายระหว่างภาคส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศจะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากปราศจากกลไกความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชน และภาควิชาการ ดังนั้นการขับเคลื่อนให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศในมิตินันทนาการจึงต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ ทรัพยากร และบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนอย่างมีเป้าหมายร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทยที่หน่วยงานต่าง ๆ ยังดำเนินงานแยกส่วน การจัดตั้งโครงสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายจะช่วยลดความซ้ำซ้อน เสริมพลังกันและกัน และสร้างแนวทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงจากระดับท้องถิ่นสู่ระดับชาติ โดยมีตัวอย่างแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- **การพัฒนาโครงสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการ:** จัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการระดับจังหวัด/เทศบาล ที่มีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม LGBTQ+ ผู้เชี่ยวชาญ และภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ กำกับติดตาม และสนับสนุนงบประมาณในโครงการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และกิจกรรมที่หลากหลายทางเพศร่วมกัน

- **การพัฒนาโครงการนำร่องในระดับพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ร่วม:** ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทดลอง เช่น “พื้นที่ต้นแบบที่ปลอดการเลือกปฏิบัติ” โดยดำเนินงานร่วมระหว่างเทศบาลกับมหาวิทยาลัย และกลุ่มชุมชน LGBTQ+ ทั้งนี้เพื่อสร้างแนวทางการบริหารพื้นที่ที่สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้ในอนาคต

- **การสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางสังคมและธุรกิจ:** ส่งเสริมให้ภาคเอกชนร่วมสนับสนุนกิจกรรมและพื้นที่ที่เป็นมิตรต่อ LGBTQ+ เช่น ธุรกิจท้องถิ่นร่วมออกแบบกิจกรรม Pride Week สนับสนุนสปอนเซอร์ หรือให้การอบรบบุคลากรเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง

4. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายพื้นที่เสมือนและการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม

ในโลกยุคดิจิทัล พื้นที่ทางสังคมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในเชิงกายภาพ หากแต่ยังรวมถึง “พื้นที่เสมือน” ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มประชากรหลากหลายทางเพศสามารถมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเข้าถึงกิจกรรมนันทนาการได้อย่างเสมอภาค ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และโครงสร้าง โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่ชุมชน LGBTQ+ ในชนบทหรือพื้นที่ห่างไกลยังขาดการเข้าถึงบริการและกิจกรรมที่ปลอดภัย การพัฒนาพื้นที่เสมือนจึงเป็นแนวทางที่ช่วยเติมเต็มความเหลื่อมล้ำและขยายโอกาสอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในประเด็นนี้มีตัวอย่างแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- **การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเฉพาะกลุ่ม:** ส่งเสริมการสร้างแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่ออกแบบมาโดยคำนึงถึงความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และการตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของชุมชน LGBTQ+ เช่น การจัดเวิร์กช็อปออนไลน์เกี่ยวกับสุขภาพจิต การออกแบบกิจกรรมนันทนาการร่วมในรูปแบบเสมือน และการสร้างคลังความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการพัฒนาตนเอง

- **การผนวกเทคโนโลยีเข้ากับกิจกรรมออฟไลน์:** พัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมที่ผสมระหว่างกิจกรรมในพื้นที่จริงกับกิจกรรมออนไลน์ เช่น การจัดนิทรรศการศิลปะ LGBTQ+ ที่เผยแพร่ข้อมูลผ่านเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (virtual reality: VR) หรือกิจกรรมระดมความคิดเห็นที่ให้ทั้งผู้ร่วมงานในพื้นที่และทางออนไลน์สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม

- **การสร้างพื้นที่เสมือนที่ปลอดภัยและไม่แบ่งแยก:** พัฒนาเครื่องมือที่ช่วยกรองประทุษวาจา (hate speech) การคุกคามทางออนไลน์ และเสริมสร้างความรู้เรื่องความปลอดภัยไซเบอร์ให้กับกลุ่ม LGBTQ+ ผ่านหลักสูตรออนไลน์ หรือการอบรมร่วมกับภาคีเทคโนโลยีที่สนับสนุนสิทธิมนุษยชน

5. การขับเคลื่อนนันทนาการและการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่ครอบคลุม

การเชื่อมโยงกิจกรรมนันทนาการเข้ากับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศควบคู่กับการกระตุ้นเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งมีความเข้มแข็งด้านทุนวัฒนธรรม ชุมชน และสถานที่ท่องเที่ยว การบูรณาการในลักษณะนี้ไม่เพียงสร้างโอกาสให้กับชุมชน LGBTQ+ ในการเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ แต่ยังช่วยเปิดพื้นที่ให้การสร้างการยอมรับอัตลักษณ์ที่หลากหลายผ่านประสบการณ์ทางนันทนาการที่สร้างสรรค์และมีความหมาย ซึ่งในประเด็นนี้มีตัวอย่างแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- **การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว LGBTQ+ และกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม:** ส่งเสริมการพัฒนา “เส้นทาง Pride” ที่เชื่อมโยงสถานที่สำคัญเชิงวัฒนธรรมกับกิจกรรมนันทนาการ เช่น งานศิลปะ LGBTQ+ การวิ่งเพื่อความเท่าเทียม (equality run) เทศกาลดนตรี หรือ Pride Market ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการหลากหลายเพศ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างทั้งประสบการณ์และรายได้ที่หมุนเวียนในชุมชน

- **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ LGBTQ+ ในการท่องเที่ยวสร้างสรรค์:** สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับ LGBTQ+ ทั้งในด้านที่พัก ร้านอาหาร แหล่งชุมชน และผู้จัดงาน โดยจัดอบรมเรื่องการบริการที่เท่าเทียมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ LGBTQ+ ระดับภูมิภาค

- **พัฒนาเทศกาลหรือกิจกรรมที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับอัตลักษณ์:** เช่น Pride Festival ที่ใช้ศิลปะพื้นเมือง การละเล่นท้องถิ่น หรือกิจกรรมวัฒนธรรมร่วมสมัยเป็นสื่อกลางในการสื่อสารเรื่องความหลากหลาย อันจะช่วยลดอคติและเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมในมิติวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์

จากข้อเสนอข้างต้นสรุปได้ว่าการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศในประเทศไทยควรขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ที่บูรณาการทั้งการออกแบบพื้นที่ที่เป็นมิตรต่อความหลากหลาย กิจกรรมที่ส่งเสริมการยอมรับการใช้เทคโนโลยีลดช่องว่างการเข้าถึง ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยว ซึ่งประเด็นทั้งหมดนี้ควรร้อยเรียงเข้ากับแผนแม่บทสิทธิมนุษยชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง และเป้าหมาย

SDG ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงโครงสร้างที่ยั่งยืน ลดอคติในพื้นที่สาธารณะ ขยายการมีส่วนร่วมของ LGBTQ+ และสร้างสังคมไทยที่เคารพความแตกต่างอย่างแท้จริง

บทสรุป

การพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมนันทนาการที่ครอบคลุมทุกเพศถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความเท่าเทียมทางสังคม โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมที่ยอมรับความหลากหลายทางเพศอย่างแท้จริง โดยบทเรียนจากประเทศที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียมได้แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของการจัดการด้านนันทนาการไม่ได้เกิดจากการออกแบบพื้นที่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องบูรณาการกับนโยบายที่ชัดเจน โดยการมีกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการเข้าถึง อีกทั้งการส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของท้องถิ่นล้วนมีบทบาทในการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว สำหรับบริบทของประเทศไทย แม้ปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าเชิงกฎหมายแต่ยังเผชิญข้อจำกัดด้านโครงสร้าง ทัศนคติ และระบบสนับสนุน ดังนั้นการขับเคลื่อนพื้นที่นันทนาการในอนาคตจึงควรเน้นการสร้างนโยบายที่ครอบคลุม พัฒนากำลังคนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ และส่งเสริมกลไกความร่วมมือที่มีความยืดหยุ่นและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้พื้นที่นันทนาการในไทยไม่เพียงเป็นพื้นที่แห่งการพักผ่อน แต่เป็นเวทีของการมีอยู่ การยอมรับ และการอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคของทุกคนในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษ วีรกุล สุภณิดา พวงผกา และยุภาพร ต๊ะรังษี. (2567). การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย: กรณีสิทธิในการสมรสและสิทธิในอัตลักษณ์ทางเพศ. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 1 (ฉบับพิเศษ), 96-154.
- กวิษฐา คันธรส ภาณุวัฒน์ เจริญผล ธีรวุฒิ ไหลมณี และปณิดา เสนอธรรม. (2565). ภาวะสุขภาพจิตและความทุกข์จากประสบการณ์ในอดีตของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*, 9(2), 104-118.
- คชาวุธ มาป้อง ศุภกร ฉลองภาค และพรรณรต ทับแย้ม. (2567). นาฏกรรมสร้างสรรค์เพื่อการแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่ม LGBTQ+. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 3(1), 125-137.
- ธีรสิทธิ์ พิมพ์กิตติเดช และวิลาสินี ยนต์วิทย์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ของกลุ่มคนเพศทางเลือก (LGBTQ) ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 17(3), 34-47.
- บรรจง เมืองสุวรรณ. (2566). ปัญหาความเท่าเทียมของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(1), 166-175.
- พระมหาสุชาติภัก อภินันโท รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ เบญจมาศ สุขสถิต ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์ สุภารัตน์ ลีมดำรง และขวัญชนก เหล่าสุนทร. (2567). การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(2), 1057-1074.
- พิเชฐ อุดมรัตน์. (2566). สุขภาพจิตของกลุ่มแอลจีบีทีควิลส์. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 31(2), A1-A3.
- รักพงษ์ แสนศรี. (2566). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 3(5), 65-86.

- รัชชานนท์ ศรีเพี้ยชัย อมรรัตน์ พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทุมพร หลอดโค. (2567). การสร้างตัวตนของกลุ่มเพศทางเลื้อกบนพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคมออนไลน์. *พัฒน์นวมรัง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 1(1), 123–138.
- รัฐบาลไทย. (2568, 20 มกราคม). *ประกาศแล้ว กฎหมายสมรสเท่าเทียม มีผลใช้บังคับ 22 ม.ค. 68*. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/88411>
- วรวิทย์ ขายสวัสดิ์. (2567). การสมรสเท่าเทียม: สิทธิในการสมรสสำหรับบุคคลทุกเพศของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 2(2), 94–110.
- ศิลาศักดิ์, สุเมธ (บุญทอง) กุสุมา สุ่มมาตร และจิรพรรณ สิทธิศักดิ์. (2565). LGBTQ ความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์และวาทกรรมความสิ้นไหล มิติเพศในสังคมไทย. *วิจิตรวรรณสาร วารสารด้านภาษาและวัฒนธรรม*, 6(3), 119–135.
- สมถวิล เอี่ยมโก่ เลห้ล่า ตริเอกานุกูล และวิกรม บุญนุ่น. (2566). ผลกระทบทางสังคมภายหลังการรับร่าง พ.ร.บ. LGBTQ ทั้ง 4 ฉบับจากมติรัฐสภา. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์*, 13(1), 100–113.
- สมถวิล เอี่ยมโก่ เลห้ล่า ตริเอกานุกูล วิกรม บุญนุ่น และโกมินทร์ ว่างอ่อน. (2565). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. *วารสารวิชาการสังคม*, 12(2), 116–132.
- สมถวิล เอี่ยมโก่ และวิกรม บุญนุ่น. (2564). การตีตราและการกดทับ LGBTQ ในสังคมไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 12(1), 384–398.
- สำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย. (2566). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566–2570)*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 140, ตอนพิเศษ 75 ง, 27.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 139, ตอนพิเศษ 258 ง, 1–143.
- อุธนา สุระตะนัย ชัย มีชาติ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2567). การเลือกปฏิบัติต่อพนักงานสอบสวนชายที่มีความหลากหลายทางเพศ. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และการบริหารสังคม*, 32(2), 294–322.
- Aguilar-Carrasco, M. J., Gielen, E., Vallés-Planells, M., Galiana, F., Almenar-Muñoz, M., & Konijnendijk, C. (2022). Promoting inclusive outdoor recreation in national park governance: A comparative perspective from Canada and Spain. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 2566.
- Anderson, A. R., & Knee, E. (2022). Queer recreation. *Not playing around: Intersectional identities, media representation, and the power of sport*, 89.
- Atteberry-Ash, B., Williams, J. R., DuBois, H. T., & Pearson, B. (2024). Belongingness, connectedness & engagement: The impacts of an LGBTQ+ residential learning community. *Journal of LGBT Youth*, 21(2), 369–387.
- Elias, N. M. (2020). LGBTQ+ civil rights: Local government efforts in a volatile era. *Public Administration Review*, 80(6), 1075–1086.

- Furman, A. N., & Mardell, J. (Eds.). (2022). *Queer Spaces: An Atlas of LGBTQ+ Places and Stories*. Routledge.
- Godtman Kling, K., Margaryan, L., & Fuchs, M. (2020). (In) equality in the outdoors: gender perspective on recreation and tourism media in the Swedish mountains. *Current Issues in Tourism*, 23(2), 233-247.
- Goh, K. (2018). Safe cities and queer spaces: The urban politics of radical LGBT activism. *Annals of the American Association of Geographers*, 108(2), 463-477.
- Gorman-Murray, A., Prior, J., Cadorin, R., Vincent, A., Olivier, J. L., & de Leeuw, E. (2023). Urban policy, space and wellbeing: a move towards LGBTQIA+ inclusive planning. *Public Health Research & Practice*, 33(4).
- Greenspan, S. B., Griffith, C., & Watson, R. J. (2019). LGBTQ+ youth's experiences and engagement in physical activity: A comprehensive content analysis. *Adolescent Research Review*, 4, 169-185.
- Heath, S., Duffy, L., Lewis, S., Busey, C., & Sène-Harper, A. (2023). Queering the Outdoors: Experiences of 2LGBTQIA+ Outdoor Recreation Professionals. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*, 15(4).
- Herrick, S. S., & Duncan, L. R. (2020). Locker-room experiences among LGBTQ+ adults. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 42(3), 227-239.
- Herrick, S. S., Baum, T., & Duncan, L. R. (2022). Recommendations from LGBTQ+ adults for increased inclusion within physical activity: a qualitative content analysis. *Translational behavioral medicine*, 12(3), 454-465.
- Johnston, L., & Waitt, G. (2016). The spatial politics of gay pride parades and festivals: Emotional activism. In *The Ashgate research companion to lesbian and gay activism* (pp. 105-120). Routledge.
- Kayalak-Celebi, S., Kaya, S., Ozeren, E., & Gunlu-Kucukaltan, E. (2020). Pride festivals as a space of self-expression: tourism, body and place. *Journal of Organizational Change Management*, 33(3), 545-566.
- Kayalak-Celebi, S., Ozeren, E., & Aydin, E. (2022). The missing link of the Sustainable Development Goals (SDGs) in tourism: A qualitative research on Amsterdam Pride. *Tourism Management Perspectives*, 41, 100937.
- Knee, E., & Anderson, A. R. (2023). Gentrification of the (leisure) mind: Organizational justifications and community concerns of a proposed LGBTQ2S sport and recreation center. *Journal of homosexuality*, 70(2), 364-385.

- Knee, E., Anderson, A. R., Ramos, W. D., & Miller, A. M. (2023). Attitudes of campus recreational sport employees toward LGBTQ+ participants: does targeting training make an impact?. *Leisure/loisir*, 47(4), 535-558.
- Myrdahl, T. M. (2022). LGBTQ+ Communities: Sexuality and the city. In *Alternative Planning History and Theory* (pp. 47-63). Routledge.
- Parmenter, J. G., Galliher, R. V., & Maughan, A. D. (2020). An exploration of LGBTQ+ community members' positive perceptions of LGBTQ+ culture. *The Counseling Psychologist*, 48(7), 1016-1047.
- Pinto, T. (2022). *Gaze: A Digital Tool Designed for the LGBTQ+ Community to Confidently Navigate and Interact in Public Spaces* (Doctoral dissertation, Toronto Metropolitan University).
- Romano, E. (2023). *Diverse Stories: Understanding Recreation and Leisure in Older LGB Lives*.
- Soulard, J., Park, J., & Zou, S. (2024). Pride in transformation: A rural tourism stakeholder view. *Journal of Travel Research*, 63(1), 80-99.
- Taylor, J. (2016). Festivalizing Sexualities: Discourses of 'Pride', Counter-discourses of 'Shame'. In *The festivalization of culture* (pp. 27-48). Routledge.
- United Nations. (2025, 20 January). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. United Nations. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Weststrate, N. M., Greteman, A. J., Morris, K. A., & Moore, L. L. (2024). Pathways to queer thriving in an LGBTQ+ intergenerational community. *American Psychologist*, 79(8), 1185.
- Wilson, O. W., Powers, S. L., & Bopp, M. (2022). Policies and practices for equity: Perspectives of campus recreation staff in North America. *Recreational Sports Journal*, 46(2), 152-165.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

1. เกณฑ์การตีพิมพ์

- 1.1 ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
- 1.2 ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น
- 1.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี
- 1.4 เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้นโดยผู้เขียนเอง ไม่ได้ลอกเลียนหรือดัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
- 1.5 กรณีที่มีการวิจัยในสัตว์หรือในมนุษย์ ต้นฉบับที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ต้องแสดงข้อมูลการรับรองการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์หรือการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ไว้ในส่วนของการดำเนินการวิจัย
- 1.6 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งตีพิมพ์
- 1.7 บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่ไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

2. ประเภทของบทความ

ผู้เขียนสามารถส่งบทความได้ 2 ประเภท คือ บทความวิจัยและบทความวิชาการ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 บทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อ

- 2.1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.1.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.1.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.1.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.1.5 คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.1.6 บทนำ
- 2.1.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย
- 2.1.9 ผลการวิจัย
- 2.1.10 อภิปรายผลการวิจัย
- 2.1.11 องค์ความรู้ใหม่
- 2.1.12 ข้อเสนอแนะ
- 2.1.13 เอกสารอ้างอิง

2.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อ

- 2.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.2.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.2.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

- 2.2.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.2.5 คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 2.2.6 บทนำ
- 2.2.7 เนื้อหา
- 2.2.8 บทสรุป
- 2.2.9 เอกสารอ้างอิง

3. รูปแบบและการเรียงลำดับเนื้อหา

วารสารครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้กำหนดแนวทางการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ในวารสาร ซึ่งผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาให้เป็นไปตามรูปแบบ ดังแสดงในตาราง โดยมีความยาวของบทความประมาณ 15 หน้า (ขนาดกระดาษ A4)

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 pt.
2	ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 pt.
3	ชื่อผู้เขียนภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. และมีสัญลักษณ์ * ทำย่นามสกุลผู้ประสานงานหลัก
4	ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. และมีสัญลักษณ์ * ทำย่นามสกุลผู้ประสานงานหลัก
5	บทคัดย่อ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาในบทคัดย่อจัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ให้มีเนื้อหาไม่เกิน 350 คำ
6	คำสำคัญ	ให้นำคำหลักที่สำคัญ จากชื่อเรื่อง หรือตัวแปรมาลงโดยไม่ต้องให้ความหมาย (ประมาณ 3-5 คำ) จัดชิดซ้าย ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
7	ABSTRACT	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาในบทคัดย่อจัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ให้มีเนื้อหาไม่เกิน 350 คำ โดยแปลตามบทคัดย่อภาษาไทย
8	Keywords	ให้ใส่คำหลักที่สำคัญเป็นภาษาอังกฤษ (จำนวนตามคำสำคัญ) จัดชิดซ้าย ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
9	บทนำ	คำว่า บทนำ จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้บรรยายถึงความสำคัญ และที่มาของการวิจัย โดยมีเนื้อหา

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		ประมาณ 1-2 หน้า จัดกระจายขีดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
10	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	คำว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัย จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาในวัตถุประสงค์กล่าวเป็นข้อๆ จัดกระจายขีดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
11	วิธีดำเนินการวิจัย	คำว่า วิธีดำเนินการวิจัย จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้ระบุประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งระบุวิธีการได้มาซึ่งตัวอย่าง ระบุตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขตเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย หรือการเก็บรวบรวมข้อมูล (ถ้ามี) ให้ระบุชื่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพร้อมค่าสถิติที่แสดงค่าคุณภาพของเครื่องมือ (สรุปย่อ) จัดกระจายขีดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. รวมถึงอาจนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย
12	ผลการวิจัย	คำว่า ผลการวิจัย จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้ใส่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยสามารถใส่ภาพ/ตาราง/กราฟ พร้อมทั้งอธิบายผลอย่างย่อ จัดกระจายขีดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
13	อภิปรายผลการวิจัย	คำว่า อภิปรายผลการวิจัย จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้แสดงเหตุผลทางวิชาการถึงสิ่งที่พบจากการวิจัย โดยมีเอกสารอ้างอิง และนำเสนออภิปรายผลเท่าที่จำเป็นอย่างชัดเจนและครอบคลุม จัดกระจายขีดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
14	องค์ความรู้ใหม่	คำว่า องค์ความรู้ใหม่ จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้นิพนธ์ค้นพบโดยสังเขป อาจนำเสนอในรูปแบบของความเรียงหรือผังโน้ตส์
15	ข้อเสนอแนะ	คำว่า ข้อเสนอแนะ จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้เสนอแนะสิ่งที่จำเป็น และสำคัญที่ได้จากการวิจัย จัดกระจายขีดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
16	เอกสารอ้างอิง	คำว่า เอกสารอ้างอิง จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. โดยระบุเอกสารอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาให้ครบถ้วน
17	เนื้อหา (บทความวิชาการ)	คำว่า เนื้อหา จัดขีดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาให้ใส่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยสามารถใส่ภาพ/ตาราง/กราฟพร้อม

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		ทั้งอธิบายผลอย่างย่อ จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
18	บทสรุป (บทความวิชาการ)	คำว่า บทสรุป จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
19	ชื่อตาราง	ใช้คำว่า ตารางที่... (ตัวหนา) จัดชิดซ้ายเหนือตาราง ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
20	คำอธิบายภาพ แผนภูมิ หรือ กราฟ	ใช้คำว่า ภาพที่... (ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง ใต้ภาพ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.

4. การอ้างอิงสารสนเทศ

วารสารศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ใช้การอ้างอิงระบบนาม-ปี หรือระบบ APA (American Psychological Association) 7th edition ที่มีการปรับปรุงรูปแบบการอ้างอิงให้ทันสมัยให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหา ให้ระบุ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าของเอกสารอ้างอิงไว้ในวงเล็บแทรกเนื้อหาและวางไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม

1.1 ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล,/ปี)
อังกฤษ สกุล/(ปี) หรือ (สกุล,/ปี)

... กิตติชัย รัตนะ (2549) ได้วิจัยเรื่อง...

... และได้ทำการศึกษาทฤษฎีการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น (Benson, 2012) ...

... ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ (Megan, 1996: 121) ...

หมายเหตุ: เครื่องหมาย/ หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ

1.2 ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุลและชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุลและชื่อ/สกุล,/ปี)
อังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) หรือ (สกุล/&/สกุล,/ปี)

... ฉันทพงศ์ สารรัตน์ และ ชลธิชา โรจนแสง (2563) กล่าวถึง...

... ตามแนวคิดของ Robinson and Mary (1993) ประกอบด้วย...

... คู่มือทางพันธุศาสตร์ (Robinson & Mary, 1993) ...

1.3 ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

ไทย ชื่อ/สกุล/และคณะ/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และคณะ,/ปี)

อังกฤษ สกุล/et al./ (ปี) หรือ (สกุล/et al./ปี)

... อภิวัฒน์ แสนคุ้ม และคณะ. (2563) ได้วิจัยเรื่อง...

... รูปแบบการพัฒนาการศึกษา (อภิวัฒน์ แสนคุ้ม และคณะ, 2563) ...

... การวิเคราะห์การเกิดโรคลำไส้อักเสบ (Sookkhee et al., 2018) ...

1.4 ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไปการอ้างอิงมากกว่าสองแหล่งข้อมูลให้เขียนเรียงตามลำดับอักษร ดังนี้

... สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สาธิต จันทร (2552) และ สัมฤทธิ์ พูนสุข (2550)...

... การบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น (คณานนท์ พรหมมา, 2549; สาธร เพ็งดี, 2555) ...

... ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ (Megan & Jonh, 1996; Marry et al., 2006) ...

1.5 การอ้างอิงกรณีไม่มีชื่อผู้เขียน ดังนี้

ไทย (“ชื่อเรื่อง”,/ปีที่เผยแพร่)

อังกฤษ (“Title”,/ปีที่เผยแพร่)

... (“มะเร็งลำไส้ใหญ่”, 2563) ...

... (“Crohn’s disease”, 2020) ...

1.6 การอ้างอิงจากข้อมูลจากแหล่งข้อมูลระดับทุติยภูมิ

กรณีอ้างหน้าข้อความ

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี,/อ้างถึงใน/ชื่อ/สกุล,/ปี)

อังกฤษ สกุล/(ปี,/as cited in/สกุล,/ปี).....

สมพร วงศ์วิธุน (2555, อ้างถึงใน สุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์, 2563)

Lin et al. (2011, as cited in Sookkhee, 2018)

กรณีอ้างอิงข้อความ

ไทย ... (ชื่อ/สกุล, ปี/อ้างถึงใน/ชื่อ/สกุล, ปี) ...

อังกฤษ ... (สกุล, ปี/as cited in/สกุล, ปี) ...

(สมพร วงศ์วิธูณ, 2555 อ้างถึงใน สุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์, 2563)

(Lin et al., 2011 as cited in Sookkhee, 2018)

2. การเขียนรายการอ้างอิง ให้ระบุรายชื่อเอกสารที่ใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัยที่ได้ตรวจสอบ เพื่อนำมาเตรียมรายงาน และมีการอ้างอิง จัดเรียงตามตัวอักษร โดยรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้

2.1 หนังสือที่เป็นรูปเล่มที่มีผู้แต่งคนเดียว ให้ใช้รูปแบบดังนี้

ไทย ชื่อ/สกุล./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). บริษัท ไทเนรมิต อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ จำกัด.

Stebbing, L. (1993). *Quality Assurance: The Route to Efficiency and Competitiveness* (3rd ed). Ellis Horwood.

หมายเหตุ : 1) กรณีไม่ปรากฏปีพิมพ์ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

2) สำหรับครั้งที่พิมพ์ให้ใส่เมื่อหนังสือพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุครั้งที่พิมพ์

3) กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

2.2 หนังสือที่เป็นรูปเล่มมีผู้แต่ง 2 คน ให้ใช้ “และ” หรือ “&” เชื่อมระหว่างชื่อผู้แต่งทั้งสอง

ไทย ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./&/สกุล/ชื่อ./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

กรรณิการ์ สุขเกษม และ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). *คู่มือการประยุกต์การใช้โปรแกรมลิสเรล*. ห้างหุ้นส่วน จำกัดสามลดา.

Robinson, A., & Mary, G.L. (1993). *Clinical Genetics Handbook*. (2nd ed). Blackell Scientific.

2.3 หนังสือที่เป็นรูปเล่มมีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ใส่ชื่อทุกคน โดยใส่ , และ ... หรือ , & ก่อนหน้าชื่อคนสุดท้าย

ไทย	ชื่อ/สกุล./ชื่อ/สกุล./ชื่อ/สกุล./และ/ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.
อังกฤษ	สกุล./อักษรย่อชื่อ./สกุล./อักษรย่อชื่อ./สกุล./อักษรย่อชื่อ./&/สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

Abeles, F.B., Page W.M., & Mikal E.S., Jr. (1992). *Ethylene in Plant Biology*. (2nd ed). Academic Press.

2.4 หนังสือที่เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ไทย	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./URL
อังกฤษ	สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./URL

สุทธิชัย ไ้วศิริ. (2542). *หลักสถิติ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. <http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=ST203>

Joseph, C.W. (n.d.). *An Introduction to the Science of Statistics: From Theory to Implementation*. <https://www.math.arizona.edu/~jwatkins/statbook.pdf>

2.5 บทในหนังสือ

ไทย	ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหนังสือ (น./เลขหน้า)./สำนักพิมพ์.
อังกฤษ	สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./In/ชื่อบรรณาธิการ (Ed. หรือ Eds.)/ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)./สำนักพิมพ์.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน ทิศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1-18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ngo, N.V. (1998). Some aspects of cooperation in the Mekong delta. In D.G. Marr & C.P. White (Eds.). *Postwar Vietnam: Dilemmas in Socialist Development*. (pp. 163-173). Southeast Asia Program.

2.6 บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มี DOI

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า.

อภิวัฒน์ แสนคุ้ม, สุรศักดิ์ ศรีกระจำง, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง, และ ประดิษฐ์ ศิลาบุตร. (2563). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล. *วารสารบัณฑิตพัฒนสาร*, 7(1), 1-15.

Panishkan, K., Sanmanee, N., & Pramual, S. (2011). Principal Component-based Modeling Approaches for Predicting Soil Organic Matter. *Thailand Statistician*, 9(1), 51-64.

2.7 บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มี DOI

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า./https://doi.org/เลขdoi
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า./https://doi.org/doi

Lee, S., Wu, M.C., & Lin, X. (2012). Optimal tests for rare variant effects in sequencing association studies. *Biostatistics*, 13(4), 762-775.
http://doi:10.1093/biostatistics/kxs014.

2.8 หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี/วัน/เดือน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า.*
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปี/เดือน/วัน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า.*

ณัฐกฤติ เหล่าทวีทรัพย์. (2561, 29 ตุลาคม). การเงินการลงทุน: ปรับพอร์ตรับมือ Fed ขึ้นดอกเบี้ยต่อไม่รอแล้ว. *กรุงเทพธุรกิจ*, 19.

Wipatayotin, A., Nanuam, W., & Charoensuthipan, P. (2020, December 22). Thailand: We cannot stop them all. Bangkok Post.
https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2039171/we-cannot-stop-them-all

2.9 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

(Doctoral dissertation/ Master's thesis)

2.9.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]/ชื่อมหาวิทยาลัย.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[Unpublished doctoral dissertation or Unpublished master's thesis]/ชื่อมหาวิทยาลัย.

สิริกัลยา สุขชี. (2553). การเปรียบเทียบวิธีการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ วิธีโครงข่ายประสาทเทียม และวิธีจีโนมิกอัลกอริทึม โดยใช้องค์ประกอบหลักในการพยากรณ์อินทรีย์วัตถุในดิน : กรณีศึกษาพื้นที่เกษตรกรรมสวนผลไม้ในภาคตะวันตกของประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Sookhee, S. (2018). *Efficiency of Single SNP and SNP-Set Analysis in Genome-Wide Association Studies* [Unpublished doctoral dissertation]. King Mongkut's University of Technology North Bangkok.

2.9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

(กรณีไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]/ชื่อเว็บไซต์./URL
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral dissertation or Master's thesis]/ชื่อเว็บไซต์./URL

สิริภพ สังข์แก้ว. (2551). การศึกษาสภาพปัญหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการและแนวทางการพัฒนาการใช้ โทรทัศน์ตามประสงค์ของศูนย์เทคโนโลยี ทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Sirapob_Sungkaew/Fulltext.pdf

Razali, R. B. M. (2014). *Studies on the relationship between single nucleotide polymorphisms and protein interactions* [Doctoral Dissertation]. Imperial College of London (United Kingdom). <https://core.ac.uk/download/pdf/76996761.pdf>

2.9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์ (กรณีอยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต/ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)/[Doctoral dissertation or Master's thesis/ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.

McNiel, D. S. (2006). *Meaning though narrative: A personal narrative discussing growing up with an alcoholic mother* (UMI No. 1434728) [Master's thesis]. ProQuest Dissertations and Theses database.

2.10 รายงาน

2.10.1 รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ไทย	ชื่อหน่วยงาน/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/สำนักพิมพ์/URL(ถ้ามี)
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/สำนักพิมพ์/URL(ถ้ามี)

กลุ่มงานพัฒนาศาสตร์สาธารณสุข. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง.
<http://www.rayonghealth.com>

Reuters Institute for the Study of Journalism. (2019). *Reuters Institute Digital News Report 2019*.
Recent Reuters Institute Publications.
https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/DNR_2019_FINAL_27_08_2019.pdf

2.10.2 รายงานที่จัดทำโดยผู้เขียนรายบุคคลสังกัดหน่วยงานรัฐหรือองค์กรอื่น

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/สำนักพิมพ์/URL(ถ้ามี)
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง/สำนักพิมพ์/URL(ถ้ามี)

นิภา ศรีช้าง และ ลลิตรา ก้าวี. (2560). *การพยากรณ์การปลดตกหกล้มของผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2560 – 2564*. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
<http://www.thaincd.com/document/file/violence/2560-2564.pdf>

Dickson, B., & Iseman, H. (2010). *Research Institute of Molecular Pathology*. Ueberreuter Print GmbH. https://www.imp.ac.at/fileadmin/content/About_IMP/Research_Reports/2010_IMP_Research_Report.pdf

2.11 เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี proceeding (Symposium)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี,/วันที่,/เดือน)/เรื่องที่ประชุม./ใน/ชื่อ/(ประธาน)/ชื่อการประชุม/[Symposium]./ ชื่องานที่จัดประชุม/สถานที่ประชุม.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน,/วันที่)/Title of contribution./In/ชื่อ/(Chair)/Title of symposium/[Symposium]./Conference Name,/Location.

Sookkhee, S., Baksh, M. F., & Kirdwichai, P. (2018, March 14-16). Efficiency of Single SNP analysis and Sequence Kernel Association Test in Genome-wide Association Analysis. In Sookkhee S. (Chair), *Proceedings of the International MultiConference of Engineers and Computer Scientists 2018* [Symposium]. IMECS 2018. The Royal Garden Hotel, Kowloon, Hong Kong.

2.12 การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster Presentation)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี,/วันที่,/เดือน)/ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ Poster presentation]./ชื่อการประชุม/ สถานที่.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน,/วันที่)/ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ Poster presentation]./Conference Name, Location.

สิริกัลยา สุขชี, อุดมพันธุ์ พิษณุประเสริฐ, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง และ พิศาล สุขชี. (2558, 20-22 พฤษภาคม). *สภาวะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการดูแลสุขภาพในสื่กลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ* [Paper presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช.

Chatree, J., Sookkhee, P., & Sookkhee, S. (2016, July 13-15). *Text Mining Approach to Extract Information of Symptoms and Herbs from Data on Thai Web Sites* [Poster presentation]. In the International Conference on Applied Statistics 2016 (ICAS 2016), Phuket, Thailand.

2.13 รายงานการประชุมเชิงวิชาการ (Proceeding)

2.13.1 ในรูปแบบรูปเล่มหนังสือ

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล.

อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปี)./ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(pp./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล.

*กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูลตัวอย่างชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/xxxx

ฉัตรชัย สืบทรัพย์, อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ, จำเริญ อุ้นแก้ว และ สุรศักดิ์ ศรีกระจำง. (2560). การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. ใน จำเริญ อุ้นแก้ว (บ.ก.), *การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏศรีสะเกษวิชาการ ครั้งที่ 4* (น. 238–242). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

2.13.2 ในรูปแบบวารสาร

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./URL

อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปี)./ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./URL

*กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่างชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/xxxx

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External term-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theories: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1). 11-16. <https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285>

2.14 เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ (เอกสารประกอบการเรียน)

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อเอกสาร/[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]./คณะ,/มหาวิทยาลัย.

อังกฤษ ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อเอกสาร/[Unpublished manuscript]./คณะ,/มหาวิทยาลัย.

พิศาล สุขชี. (2562). *การเขียนโปรแกรมด้วยภาษาไพธอน 3* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

2.15 เว็บไซต์

ไทย ชื่อ/สกุลผู้เขียน./ (ปี./วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อผู้เขียน./ (ปี, เดือน/วันที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

* กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

* กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

* กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

วรุตม์ โล่ห์ศิริวัฒน์. (2559, 7 เมษายน). *มะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก*. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล. [https://www.si.mahidol.ac.th/th/healthdetail.asp?](https://www.si.mahidol.ac.th/th/healthdetail.asp?aid=1218)

[aid=1218](https://www.si.mahidol.ac.th/th/healthdetail.asp?aid=1218)

LeBrun, N. (2019, 22 May). *Crohn's Disease: 11 Things Doctors Want You to Know*.

Healthgrades. [https://www.healthgrades.com/right-care/crohns-disease/crohns-](https://www.healthgrades.com/right-care/crohns-disease/crohns-disease-11-things-doctors-want-you-to-know)

[disease-11-things-doctors-want-you-to-know](https://www.healthgrades.com/right-care/crohns-disease/crohns-disease-11-things-doctors-want-you-to-know)

2.15 ราชกิจจานุเบกษา

ไทย ชื่อกฎหมาย./ (ปี./วัน/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/ตอนที่./หน้า/เลขหน้า.

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563, 16 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนที่ 103.

หน้า1-3.

EDHDS

2025

วารสาร
คณะกรรมการ
และการพัฒนา
มนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ